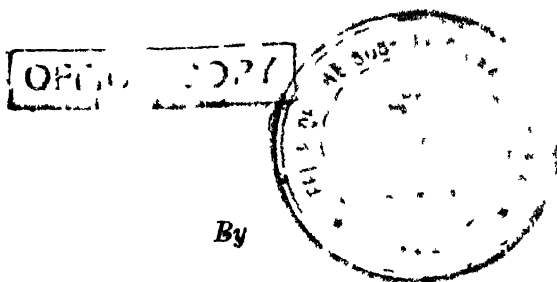

PI PU LEN LAI

D. L. Arp 3/11/11
sign tu

OFFICE COPY

PI-PU LEN LAI

By

Selet Thanga

Sub. No. ...
First Edition

Published by
Lianchhungi Book Store
Bara Bazar, Aizawl
Mizoram

Printed at the Thangruma Press,
Zion Street, Aizawl, Mizoram

September 1972 / C-2000

Bu Thuhruat

Mizovin lehkha bu chi hrang hrang kan
mamawh êm a ka hriat avang leh ziraiten
zir tur bu an tlacham êma ka hriat avangin
engemaw tal chu ziaak ve ka tum ta a

Zoram buai hma khan "Ka Zinna Ram,"
tih ka ziaak a. A tawrna tûr tlem tê chauh
ka la bak tihin Zoram Buai a lo chhuak ta
phut mai a Zana kan chhun kaw mu lai
silai rin min thâwngh thova, himna zawnga
kan tlan chhuak chu lut leh lovin kan in chu
5 March, 1966 ah a lo kang ral ta ri mai a
Chutah chuan ka thu ziaak sa pawh chu a
kang tel ve ta a ni Chu mi leh neih chhun
tak meuhva ka lei khawm sa, lehkha bu tam
tak leh ka thil chhinchhiahna'e nên hmuh
leh tawh loh tura an reh ta thap mai chu ui
awm ka tum khua an tihar ka u tihin teh e aw.

Hun a lo kal zêl a, mamawhna chuan
kian ahnêkin ahma a mahun a zual ta zawk
emaw tih tur a lo ni leh ta a Tichuan he
"Pi-Pu Len Lai," hi ka ziaak leh ta a ni Kum
1969 tirah Cyclostyle in a bu ka siam a
Govt Higher Secondary & Multipurpose
School, Aizawlah Class VII in zir bu pakha'ah

an hmang a. Copy tlemte chauh a nih avangin
kum rei daih lovin a riral leh ta thui a
Han chhonzawm lehna tur pawisa ka neih
si loh avangin paw ka ti em em a. Hetia
tuna min chhuah sak ta mai hi a chhuahtu
chungah ka lawm tak zet a ni. Tin, "Pa
Nuamsa," tih pawh he buah hian ka telh
nghal mai a. Inrem thovin ka ring

He ka hnathawh min tih hlawhtlin saktu
chu Pathian a ni ngei a, a hnenah lawmihu
awm sela. A dawt lehtu chu ka thianpa Pu
Thandanga, Govt. Mizo High School, Aizawl
a ni leh a A ni hian thu leh hlaah nasa
takin min tanpui tawh thin a Tun turah
pawh hian min phurpua min tanpui nasat
avangin ka lo puihin thei ta a ni a A chung-
ah ka lawm a ni.

He "Pi-pu Len Lai" bu hi bei tham leh
fankim rih lo hle mahse, hun lo kal zelah a
thang liatin a lo mawihnai ve tial tialin ka
ring a. Tuemaw tal chuan chhawrna a neih
ngei pawh ka beisei.

Selet Thanga.

31. Aug. '1973'

A CHHUNG THU

FHEK

1. INRELBAWL DAN	1
2. KHAW CHHUNG MI PAWIMAWHTE	4
3. KHAW CHHUNG ROELNA	25
4. KHWTLANG NUN	26
5. THIHNA CHI HRANG HRANGTE	44
6. NUN PHUNG	57
7. THIL HLAUHAWMA NOAIHTE	77
8. RAN VULH TE	84
9. ZU	87
10. AWMNI KHAM HUN	90
11. MI ZAWN	93
12. THANG	96
13. HLA LAM	99
14. EI ZAWNNA	102
15. SUM	118
16. SAKHUA	122
17. PA NUAMSA	125
18. ZAWLNEI (Ramhual zawl)	188
19. AWMHROLERI	193
20. KHAL	197

II-FU LEN LAI

1. Pi-pu len lai pār ang a chul tawh hne,
An rual ei leh tlawmgaihate,
Duhleng hrai chim loh te'n awihna leh,
Iêng dang ngai lo, sir an sawnna,
Vul lai ni leh tah lai ni zawng nen,
Thang leh tharten rawn chhui zel e
2. Nghih rual loh pi-pu len lai ni chu,
Nunah kan chhuang an huai leh chhel,
Zam ngai lo mi kawih, sahuaiah pawh,
Puih rgai puihah rual an khum a,
Duai ngai lo, than lai an hawl kimna,
Tham ral mai a'n kan phal lo ve
3. Zai tin thang vawr zaa tual an lenna,
Awmkhua tihar an sul-i hnu,
Chawmkhuang beng, lam remna sumtualah,
Dawnlung khawhar leh phunbungpui,
Lentu zing rihi, hnuhchhawl karah aw,
Lumtu chavai an ding vawng vawng
4. Keinin nun lo thar maw chawng ang kan chen *
Hnu kan chhawn pi pu len lai nun,
Sir tin hawla nuam kan tawh luat chuan
Chan phak loh malsawm hlu dawn hi,
Chinlai lenrual nau vang tah nan maw
Lenna, hremhmun a chang ro dawn
5. Chawi thiam ila, nunah kan sang zual ang,
Kan thilung ramah rinawmna,
Tharin lo par chuak se, mawi zualin;
Dikna, tawh loh phaw hmachuanin
Hmuhsit, inhuat ain hmargaihna,
Lenna, Van ram a chang ngei ang.

PI-PU LEN LAI

INRELBAWL DAN

MIZO CHU INDO LEH INRUN CHING MI
tak an nih avângin khaw tê tak tê chuan an
awm ngam ngai lo va, infinkhawmin khaw
lian tak takin an awm thin Awwsam taka an
hmêlmaten an rûn theih lohna tûrin tlâng chhip-
ah leh hmun rêmchang tûrah khua an siam
zêl a, ruam chhûngah pheih chuan an awm ngai
lo Râl hlauh vâng chang ni lovin hrisêlna
atân pawh hei hi a tûl rêng a ni

Khua atanga hla taka lo neih chu an
tân a hahthlak êm a, chu lovah feh kawng
h'a thamah chuan râl hlauh tur a tam bik
bawk a, an lo hnaithchilh theihna hmun rêm-
châng apiangah khaw thar an kai zêl a tûl a.
Kum nga dan lek lekah khaw thar an kai
zung zung thin. Khaw thar kai dawnin khaw
hmun tur thlan thuah an fimkhur êm êm a
Lalin a upate zinga mi hmun remchang en fel
hmasa turin a tir a Chungte chuan ârpâ an
ak chhuak a, an hmun enah chuan zân an
riahpui a, atuk zing khawvârin ârpâ chu a
khuan hlek loh chuan hmun hrisel lo leh
hmun hlauhawm an ti a A khuan âl âl

erawh chuan hmun râlmuang leh hriselah an
ngai. Tui tlan tur that leh that loh pawh
an en ngun hle Chu bâkah pawh huai nei
âwm leh hlauhawm âwm a lo awm palh hlauvin
an chik ngun hlê bawh

An hmun enah chuan kai rem lohna dang
a awm loh chuan an sâm fai a, kai tû in an
inpuahchah diam hnuah a thei apiang an kai
hmasa a, lai leh upahote chu a rual tlâng
dialin an kai thin Khaw thar an kai hian
an puithu êm êm a, kawng lakah pawh 'fim-
khur takin, hrâm tla hawh mai mai lovin an
kal tûr a ni Khaw thar tûrah chuan lai in
hmun tûr a tha lai ber an ruatsa diam a, a
vêl ah chuan *mualkil upaho* an awm tûr a ni
Mi dang 'hnamchawm' te erawh chu hmun
dang remchâng apiangah an bei ve mai tûr a
ni Tin, Zawlbûk hi thil pawimawh tak, hmun
remchâng tak chêng tûr a nih bawh avângin
a sakna hmun tur pawh an riruatsa nghal
bawh thin Chutiang khawp chuan khaw thar
an kai pawhin an inrem fel thin a ni Mah-
ni duh thu thua tál mai mai an awm ngai lo
va, phal pawh an phal ngai hek lo Mi baka
suahsuai bawl chu ngam pawh an ngam hek lo

Khaw thar kara bawk khawh pawhin mah-
ni chauh an inngaihtuah mai lo va; thawh

thei lo leh tanpui ngai an hiat apiang an
 tanpui zel a, achang pheu chuan khawlinga
 puih ngate an awm thin a. Ching pawh
 chu puih chak zawk ang main, hieh hlek lo
 vin an pui thin. Khawlingah buaina ene
 emaw tak lo awm palh mah se, dah thatpui
 ngate an dah that sak a, tu bungrua pawh
 lo chhar sela aruka neih mai a. chuan a neitu
 an zawng chhuaka, tu thil mah an inruk sak
 ngai reng reng lo. Thil ruk ching mi chu
 hmuingil thei ngai an ring lo. Dam lo,
 zawn emaw, puak ngai pawh lo awm selang,
 laina bul ber ni awm takin an buapui dial
 dial zel a. Hmeithai tanpuitu nei lote tin
 pawh a thlamuan thlak em em a, an thawh
 theih loh apiang pawh a hman apiangin an
 tih sak mai thin a ni.

Chutianga khaw thar kai zung zung thin
 an nih avang chuan an in pawh tha taka sak
 a tul lo va, a barah phulruate leh thing na-
 ran an hmang mai thin. Amaherawhchu an
 in chu a kangin, fel takin an sa vek a.
 Tumah lei chhuat hmang an awm ngai lo.
 A chungah erawh chuan dite, thilthehte,
 siallute, laisuata leh thil dangte an hmang
 ber.

KHAW CHHUNG MI PAWIMAWH TE

LAL HEI HI KHAW KHATA LU BER, hotu ber, leh thuneitu ber a ni. Mipui vântlângin thu chhia-tha thlen nân an hmang a, anin a lo rêl fel sak thîn A rorêlna hnuaiah mi tîn an kûn a, tumahin a thu an hnial ngim ngai lo A duh lohzaawaga awm chu a khua aţângin a hnawt chhuak daih thei a; a du' apiang a chawî sâng thei A khaw chhûnga neinungte neh pawh a duh chuan a chhub lui mai thei a ni

Lal thenkhat chuan an chhuh luih mai thîn nvaingin thi tha pawh an awrh chhuak ngam lo va, chhe tê tê chauh an awrh chhuak thîn a Chutianga thi chhe tak awrh an hmuh chuan, "Nang chu Lal hlau lo thi i awrh a ni maw ?," an ti mai a ni Lal sual chuan an khuate zinga anmahni han chen leh tluk phâk âwm deuh an awm dâwn chuan an ngai thei meuh lo.

Lal thate cawh chuan an khuate an hmanghêh êm êm a, an hnuaia awm mi tîn tân a nuam a, an ngaihatawm tak zet thîn. Lal chu mi retheite chhawmdâwltu, khaidingtu leh humhuntu an ni a Tâmpui mitthiah meuh pawh an nunna an chhahim sak thîn.

Anmahni phungbawmtute chungah lah chuan lawm dân an than bawk a Chuvângin an khuaten an duhzâwng tih leh thatna tûra thawh an châk zawk thin a ni.

Lal chuan rorêlah te, khawtlâng enkawl leh humbalhah te, râl rêl leh thlawhhma lâk dân rêl chungchângah te amah pustu tûr upa engemaw zât a ruat a Chûngho chu lal in hnaih deuhvah an awm nghe nghe a Lal awmna veng apiang 'Mual Veng' an tih thin avângin chung upaho pawh chu 'Mualhul Upa' an ti a ni Tichuan, Lal mi-sa ni phakte chu 'Mual eng himu phak' an ti Mual Vengah bawk hian tlangvalho riah khâwmna leh in-vawna hnunpui ber, Zarolbul a awm ngei tur a ni

Lal chu khawtlâng enkawl leh thul dang tam taka mawhphurtu a ni bawk a, ram hna a thawk ve ngai lo A khuaten an châwm ve thung a ni.

Lal an chawm dan

Lalin a khaw chhûnga thawk thei deuh leh mi tha deuh deuh engemaw zat, lo tha thlang turin a thlang chhuak a, chungho chu 'Bamhwal' an ti. Kum tin lo tûr en hunin an duh lai an thlang hmasa a Kum tawpah chuan lal hnênah lo tha an thlan

manah mipui aun Fathang an chhông tam bik a ni. A zat chiah chu khaw hran hran a inang chiah lo thei a, dân natanin buh phur nga a ni ber. Tin, Lal upa leh mi-sa deuhthe kha 'Zalen' an ti a, lo duh thlang hmasa tûr chí bawk an ni. Mahse Fathang chu lal hnenah mipui aun an pe tam chuang lo. Amaherawh chu lal tlâkchham hun apiangah chbawmdawltu leh tanpui a ngaihna apianga tanpuitu tur an ni thung Khuai chhah khuai tha pawh lo awm se, a lo thlengtu leh leh chawhmeh tuihnai lo siam saktu an ni. Chung zawng zawng chuan lo an en fel diam hnuah, mipui an lo tûr chu an en ve chauh thin a ni. Chung ho pawh chuan kum tawp apiangin lal hnenah buh (Fathang) an chhung a. Dân natanin phur hnih a ni ber.

Tin, khaw chhâng a mi tupawhin sa a kahin emaw, a awhin emaw, a dâr phawh hlawk lal hnenah a pe a Chu chu 'Sachhiah' an ti. Lal chawhmeh tum sâk ven a ni. Satlaw chhar erawh chuan sachhiah pèk a ngai lo. Sakhi chin chung lam hi sachhiah kai china ngaih a ni. Sakuh chuan sachhiah a kai pha lo. Tin, lal ram chhôngah kham khuai a lo kai chuan, an lâk hunah a latute chanvo ang kha a chang ve ziah a ni.

2 Upa Lalin a nah puitu tûr, tûl a tih zât zât upa atân mi ruat a nei a Ama chi leh kuang leh laina hnai deuhthe a thlang ber a Chu bakah khaw chhunga awm thei deuh leh neimung deuhthe thlan an ni leh a ni Upaho chu thuchhe remah te, khawtlâng enkawlina dang dangah te, lal tanpuitu an ni a Kawng engkimah Lal puitu an ni Lal thu chhuak tipuitling tûrin theihtawp an chhuah a, Lal biakrawn ber an ni bawh

Kan sawi tawh ang kh n upaho chu lo neih lanah chu n duh thlang tûr 'Zulen' an ni Khawiah pawh lal a zin dawnin a tul dân ang zelin upaten an zui a, A thiamhnawte leh a tul apiang an phuih sak a, a nuam thei ang berin lal chu a kal thin Lal taka cheibâwl hi an hna pakhat chu a ni Chutia lal rawngbâwltu ber an nih avâng chuan 'Khawnbawl Upa' tih an ni bawh Kawng engkima lal rorelpuitu an nih avangin miten an zah êm êm a, theekhat pheichu lal ang bawka an hlahte an ni Chutiang taka khawtlâng roreltute an nih lal pawh thunun phakte an nih avangin lal rorel that leh that loh thua mawh an phur nasa hie Khaw tam takah upaten lal an cheibawl dan a dik tâwk loh avângin khaw chhunga miten an

tuar bawk thìn Upaten an theihtâwpa a tha zâwnga lal an puih avângin khawtlângin an thawven phah thung a ni.

3 Puithiam Puithiam hi chi hnih an awm A hnuaia sawi ang hian an hnathawh dan a dang deuh hlek

(1) **Puithiam (Bawlpu)** He Puithiam hi natna chungchânga rawih chi a ni Dam lo leh natna neiten a tinatu leh tikhawlotu tihlung-awî dân leh tihdam ngen dân inthawina hlân tûrin an hmang Dam lo apiangin an ko va, anin dam lo mar chu a dek a, a chawh ang apiangin thawî mai tûr a ni Inthawina tûr ran leina an neih loh pawhin an pûk chawp mai tûr a ni. Natna azirin thawina tûr pawh a hrang ve zêl a. A chângin vawka thawî a tûl a. A chângin ui emaw kêl emaw, âr (a pa hluisen, âr ngo, âr tê) emaw a tûl thìn. Puithiamten *thiam hla* an nei a, chu chu a natna thawî tûr azirin a hran hran an hmang a *Thiam hla* chu tûmah an zirtir phal ngai lo. An roh êm êm a, an hnathawh rawn chhun-zawm ngei tûr laina hnenah chauh, thawk thei tawh dawn lova an inhriat hnuaah an hrilhip an zirtir chhawng phal chauh a ni

Puithiam chuan puitu a neih ve a ngai a Inthawina sa han sawisak leh thawî lai:

thil tûl eng emaw lo tihpu; loh theih lohte a awm a, puitu a nei thin Chu chu *Puithiam-Hnungzua* an ti mai a ni Inthawina sa chu a ei thiang leh thiang lo chinte an awm thei a Puithiamin thianglo a tih chu tûmahin an tilui ngam ngai lo A chang chuan Puithiam leh a hnungzuitu chauhvîn an ei thiante pawh a awm thin Puithiam chuan dam lo thawi chang ni lovin, lo lama huai neia rin thil, tui emaw, thing lianpu; emaw, sih emaw, a awm phawt chuan, chungho huaite han bia tlawh hnmasak nân chuan inthawina hlantu a ni bawk Puithiam (Bawlpu) hnathawh ber chu ram-huai hnâna thil lian tul a mang a *Thiam Hla* nana hlantu a ni ber

Khaw lian deuhvah chuan Puithiam pahnh pathum lai pawh an awm thei a Hnam hrang hrang pawh an inlawm thei vek a ni. Lusei n' lo (Awze miten) tham bikin an ring thin

(2) PUITIAM (SADAWT) Hei pawh hi Puithiam chi khat bawk a ni a Bawlpu nân erawh chuan an thawh dân a hrang deuh hlek Sa-dawt hi chu Sakhaw puithiam a ni deuh bik a Mun sâkhua an biak dâwn apiangin puithiam hna a thawk thin Mi tûpawhin vawkpa a vulh zing lian ber apiang hi "*Vaelpa sut ngahak*" an ti a Chutiang vawkpa

sât-nghak chu sâkhaw biakna tel lo chuan an talh mai mai ngai lova, an talh nun sadâwt hian chham phuala talh a ngai a ni Se chhun, khuangchawi pawh hi sakhaw biakna bawka ni a, chumi hunah pawh chuan sadâwt chu a puipa ber a ni a, a pawimawh êm êm a ni Hetianga a chanvo neihna sa apiang dâr a hlawh zel a Khawtlangin sakhaw lam thila inthawina hman an duh chuan sadâwt bawka hi rawih tur chu a ni Hnam hrang hrang awm khâwm an nih avângin sakhaw biak dan hrang hrang a tam thin a, sadâwt pawh an neih hman ve zêl a ngai a Chuvangin sadâwt engemaw zât an awm a tûl ta a ni Hnam thenkhatte chu an inhnaih deuh va, sadâwt pawh an inhman tawm mai a. Chutianga chi inhnaih deuh te chu "Daw sa kil za thei" an ti a ni. Khawtlang thila sadâwt hman tulna a awm apiangin lal sadâwt an hmang thin a Lal sadâwt chu sadâwt zing rau rauah chuan hian ber leh pui ber anga ngaih a ni

4 Thirdeng Hei hi khaw chhûng mi pawimawh ber pakhat a ni Themthiam hna a ni a, chu bakah pawh hmanrua man tam tak si, tam tawk tak neih a ngaih avangin mi raran phak chia ni lo. Pi leh pu atanga hmanraw lo inro-chung tawhte tih mi a ni. Thirdeng pawimawh-zia chu - Thudêng te' lo chuan hra engmah

a thawh theih loh tih tur a ni A hnathawh ber chu khaw chlunga mitc hriamhre, hriapui te, tuthlawh te, favah te, tuthulh te, leh thir lam hmanrua apiang chher sak a ni A hnanpa ngatin a thir chherna tur in a sa a Chu chu Pum an ti Pûm hi thindeng pual lau lau ni mah sela vantle an thir dea nan chang lovah pawh an hmang nasa hle Man an râl thah rawn hawn sela pûmah bawh an dah mai a ni Thindeng pawh lal nên inkungkaih tak an ni a Lal Tin deng tun an vuah kher thin He lal Thindeng hian a phala, a remtih phawt chuan thu deng thiam mi dangte pawlin pûm hran sain thindeng an ni ve thei a ni Khawlian deuhvah chu in thindeng pahnih, pathum lai pawh an awm thei Chutianga thindeng pakhat aia tam an awm chuan miin an duhna lam lamah an kai thei a An kaina lam apiantah thindeng hnei a pêk tûr chi apiang chu an pe mai a ni

Thindengin a hnena kaite laka a lak turte

Kum tawpah thindeng hlawn, hrai khat (tin khat leh a chanve vel) buh an pe tur a ni Chu chu Pum kai man erraw pum hlawn emaw an ti Thir chher dawnin meihawl leh mei ah n chi a naitu tum a ni A thu chher sak ten a an kah emaw an awh emaw apiangin thindeng hnenah an pe ve zêl tûr a ni An pêk tûr chu a rang ruh eh-phel a, a nak ruh

pathum huam ch.n, a nâk chhukthla zawng
 a nī Khaw thenkhatah erawh chuan a zâng
 tī hrawl, nguntânga sei an pe thung Hetiang
 thil hī a lo awm tanna chu an silai mu thir-
 dōngin a lo chher sak thīn avangin, si'ai mu
 man atan tīh anga lo awm tan n a sawi a nī
 Mahse titawp mai chuang lovin si'ai mu an
 chher tawh loh hnu pawh n a la awm ta reng
 a nī tīh a nī Thonkhat erawh chuan an Kut
 hah man ve hrim hrim a an leh thir lo chher
 sak thintu chawhmeh tum sak vena mai nī n
 an sawi bawk.

5. TLANGAU Khaw chhōng mī pawmawh
 tak ve siah chuan hna hna hnung bea ngaih
 a nī A hnathawh ber chu khaw chhōng mite
 hriat tūr thu awm apiang khawlaia auva puan
 -tu a nī Lal thu chhuak a la ber a, Zawlbûka
 paho thu khawmīn hnatiān thu an rawt thoh
 ve chin, an rawt thlûkte, anmahn ho thlawh-
 hma thu emaw, sangha tlang vuak thu emaw
 chu an autir ve bawk thīn Laln a duh han
 huna a tīr tūrīn lal inah thu ngachan a
 kal fo tūr a nī Salam chawī an awm ch an
 amah hī a latu atan hman ber a nī a A chang
 chuan mī remti lo chung an vawkpui nō hruai
 laite man sak leh khawhthlûk sak emaw a ngai

a, chông hunah pawh chuan amah hi a titu ber a ni Miten an haw thei hle T n, thu chh'a thu thaah pawh an tih ber a nih avangin min an lawm thei ngai lo Hnatlan tumin mi rûn tûr a awm chuan an rûnna thil lat, atan an hmang bawk. Chutia mi thurim lai tawn, tu ber a nih avang chuan mi huat h'awh a awl reng a A hnathawh hi tih chh'ah hna nia ngaih a nih avangin miten an ngai hnian em em a, khavla a a au laite pawhin naupangte leh tlangvalten an lo au nawmnah thin An ngaih hnian nia hrat nan chuan "Tlangau velhin lèi a kuai lo" an ti mai a Chu mi a vni zia chu mi dang velh chu lèi chawh thahna a ni a, tlangau velh erawh chu lei chawina a tling lo chang ni lovin, engmah ravina a nei lo tihna a ni. Khaw khaw mi phurkhat deuh thavh mi nun an ngai a Mi an chh'a dawng nasa an nih avangin dam rei pawh an ring lo

Kum tin a hlawh tûr buh khavn ran Tlangau Fawnq an tih, a awm ta v' a ruat 'awng an tah hatin laun buh a khawntir ve a Chu ngawt chu chhangkaw chawmna tham rawng a ni lo Th'awh a lakna tûr hun a nei hei tho va, hna tha tak chi a ni ve a ni.

6 Khawchhiar British Sawrkarin Zoram a awp chinah khaw tinah khawchhiar a dah vek a Chu chu khaw chhông mi pawimawh ber pakhat a ni Khaw khata Sawrkar hnathawk awm chhun a ni ve deuh va, lehkhapuan leh lehkhatur sawrkarin a pe a, kuli leh lei man a awl bawk a, chu chu a kum khat hlawh chu a ni Khaw chhông thil pawimawh chhinchhih'ah na zawng zawng kawltu a ni a Sawrkar hnêna thil thlen leh hrihtu ber a ni Kum tin Sawrkar hnênah buh neih (thar) zat te, mitih leh piang thar zat te, hmeithai leh piangsuai zat te, sâr-thi zat te, a hriattir ziah tûr a ni Khawchhiar hna hi lehkha thiam chauh thawh theih a nih avangin miten an ngawng êm êm a Khaw chhông thil, inneihna leh thu pawimawh deuh chhinchhih'ah ngaiah chuan an ruat ber a ni Khaw thenkhatah chuan lehkha thiam an awm lo va, Pawl thum pass, khawchhiar hna thawk thei awm an hriat chu, khaw dang a mi pawh ni se, pêm tûrin an sawm an sawm thin A kum khat hlawh hi thil ténau tak chu a ang a, hman laun kuli a tam êm êm avangin, kuli awl nih ngawt pawh thil hlawk tak a ni A hnathawh pui ber kan hmaih hlek loh tur chu Khaw chhônga sawrkar leiman khawn leh sawrkar hnêna pêk loh a ni Chutiang teka mi pawh-

mawh a nih avang chuan lai nên thawkho
tling lo thei an ni lo va Lal mi sâ zingah a tel
a ni Khaw chhông atang chuan mi dang thir-
dongte angin hlawh engmah a nei chuang lo
Tun lai tak hian chuan chu hna chu Village
Council Secretary thawh hi a ni ber awm e

7 Zirtirtu Zosapte lo chhuah hnuah khaw
thekhtah zirtirtute an dah tan a. Chung
chu khaw kha a leh'kha th an ber leh thil hre
bera ngah an n h a angin an zah em em a
Ni tin sikulah an zirui thin a An h'aah
pawh zosapte tum sak vek a ni Kohhran lo
din hniah chuan Kohh an hrjatu bul berie
an ni, anmahni din a nih bawk avangin
Hetia zirtirtute zosapten an tui chhuahna
chhan hi mi t n n Path an leh'kha u an chh ar
theih nan leh h a bue an en the h nan u h
a m ber Kohh an din chhuahnah ch'en ni
tin sikulah chang zirtir lovin Sande Sikulah
pawh chhah leh ziaak an zirtir ta a, Zoram
leh'kha th a na thma awntu ber a n' Mi-
paiten zirtirtu chu an ngaihsan em avangin
hmasawin a chak thei bawk a ni Dante
engkim n a h e vekah leh ram dang chanch n
pawh hre tai vekah an ngai bawk a, khaw-
tlang bawawn ber a ni

Zirtirtu pawhin an theihtawp chhuahin
nun dân i awi leh mawi lo leh leh'kha an

zirtir bâkah hmâsawn tawhte awmdânah hruai
 chhoh leh Kristiannaah hruai tumin an bei a,
 an hlawhtlinzia chu a lang sa reng a ni. Chu-
 tiang kawngah chuan Zosâpte chu a bul tum
 tu tak an ni a Mizo ram tân chuan an ngaih-
 sâlawm êm êm a ni. A pawimawh ber min
 rawn pêk chu - *Chatuan nunna* a ni Chuvâng-
 in chatu nin kan theinngluh thei dâwn tawh
 lo a ni

ZAWLBUK Khaw chhûnga thil pawimawh ber
 pakhat, Mizo nun leh knawsak dân sawi apiang
 a sawi hmaih theih hlek loh chu *Zawlbuk* hi
 a ni. A in sak dân hmang pawh a danglam
 bik a, a lian êm êm a, en mai pawh a hriat
 ngêh theih chi a ni. A in chung sezâng chu
 a kûl khun mai a, kawngkhâr pakhat mah a
 nei lo va, a hawî zâwng pawh, in dang hawî
 zawngin a hawî ve lo A kawmchar lam
 chanve vel chu bahzâr âwngin a hual vèl pap
 mai a Khârna rêng rêng pakhat mah a nei
 si lo A cbhuat lai takah tap lian tâwk fê,
 kîl vèl pap theih tûrin an chhep a, mipui mei
 lum aina atâna tha fahran a ni rêng a ni
 A bang hmai chanve vèl hnuai lam chu pin
 lohvin a âwng mai a, a chanve chung lam
 erawh chu dâp taha pin a ni. A hnuai pin
 ve loh chu luhna a ni mai a. Chu ni chung

tak chu 'Awkpa ka' an ti Chu mi chhûngah chuan luhka a awm leh a Lul a leh chhuat inkârah chuan malte thleng vêl tur hian an ping a, thing lian pui mai an kham ruah mai a, Chu chu Bawhbel an ti a Thenkhatte chuan "Pawmpuâl" an ti bawk Luhka a chuan chhuat chu a hniam zâwk daih a Bawhbel pawh chu chhuat lam atang chuan awm thleng vêl a n' In chhung atanga chhiah dawna bawhbel kai nan rahka atan thing lian fe an phuar phei a, chu chu rahka berah an ninang. Tin, luhka sir lehlam pangah chuan thingnawi bawm a awm leh a Chutah chuan tlai tin naupangten zâna tuah tûr thingnawi an keuh khâwm thin.

Zawlbuk Tangkamate

1 Khawtlang muantu leh humhinn a ni Zawlbûkah chuan tlangvâl puan tnuah khai zawng zawng an riak vek a, chu bâkah pawh fa pahnih emaw pathum emaw lai nei tawhte pawh ah riak tel ve bawk thin Khaw chhûng ah manganna leh buaina engemaw pawh lo awm thut mah se, chûng tlangval riak khawmte chu a su kiangtu leh theihtawp chhuaha thin pawh huama beitu tûr an ni Râl pawh awm se, tlangvâl bawk kha a tikiang tu tûr chu an n' Inpun hranpa ngailovin an riak khâwm a, a muanawin hle a Râm kalhâwng bar, zâna lam

ngaite pawh lo awm se, rang takin tlangvâlthe chuan an lam gnâl vat zêl a Satlâk zânah pawh chhuhsak lova hâwn san rêng rêng tum lovin, ruah sûr leh hrehawm eng ang pawh ni se a tûl dân ang angin an bei zui zêl mai a ni Hetiang hian khawtlâng a humhim a, khawtlâng a muan tak zet a ni

2 Khawtlang tizahawmtu a ni Zawlbûk chu khaw khat tlangvâl chên khawmna ber a nih avângin, tlai lam atangin a tual vêlah tlangvâl an zî mum mum reng mai a Thenkhat an infiam a, thnkhat an zai a, thenkhat an tîti a Chutiang khawpa mite a hova awm khâwm rengna chuan khaw chhûng a tizahawm a ni Englai pawha tang tlang mai thei tih hriat reng an ni a Mikhual tân pawh zah lo taka tualchhûnga chêt mai mai chu tih ngaam chi a ni lo. Khaw chhûng han luh ngawt pawha mi lo awm thuap mai hau hmuh chu tual chhûng a tizahawm rêng rêng a ni Inthlahrung tak leh mi chêt dân en chung a chêt tlat ve loh theih a ni lo Chuachhapah mikhual lo au lo au peihthe an lo awm lehngal baw k si vei nêh, han pawngpawrh mai ngam na tur ni lo.

3. Inzirna hmunpui a ni Khaw chhûngah Zawlbuk lo hi chu inzirna hmun dang a awm êm êm lo Thram-hnâng te, hla te, nun dân

te leh khaw chhông hmasâwnna chi zawnz
 zawnzte hi Zawlbûk atanga zir chhuah deuh
 vek a ni Zawlbûka paho chhuak khâwmten
 an thiamhnâng deh lai rawn ken atangin mi
 tam takin an lo zirin an thiam phah a Hla
 te an saho dual dual reng a, chông atangte
 chuan hlate an thiam phah zel a Mi huai-
 sente leh tlâ vmngai nun tha leh, chôt dânte
 an chhelzia le leh aia upate an zah dân maw
 tak, chawim wi tlâkte an hribin an sawi an
 sawi thin a Fak leh chawimaw tla apiang
 an uar a, thil zahthlâk apiangte an bân-
 san zêl a A lo ngaithlatute pawhin hman ve ngâl
 tum rânin an lo ngaithla a An thu sawi
 apiangte chu an rilru chhông takah an vawng
 reng zêl a ni Thil tha lo chingtute chu nasa
 takin an sawi chhia a, lehnawng khawp hialin
 an sawi a Chutiang thil zahthlâk chu tûmah-
 in an ti duh ngai lo Tichuan zawlbûkah hian
 thil engkim a chhia leh tha pawh tih tûr leh
 tih loh tur an zir zêl a ni

4 Naupang thununna hmun a ni Mipa nau-
 pang kum riat vel chung lam zawnz zawnz,
 tlangvâla la chhiar si lote chuan Zawlbûk tuah
 tui uningnawi an fawm vek a Lal fapa erawh
 chuan an fawm ve lo Thingnawl fawmte
 chuan zan tin zawlbukah an thingnawi fawm
 chu an keuh theuh va, âwl ruk rêng rêng phal

e ri lo Thingnawi an keuh apiangin, a hmu
 tu (hriatpuitu) neih ngei ngei tûr a ni. Chu-
 vangin an thiante zinga tûpawh an ko ve,
 'Hei aw" tia an hriih zet hniah chauh an
 keuh lût thin a ni. Naupangten thingnawi
 an keuh kim leh kim loh hriat an duh châng
 ajiang leh anmahni thununna ve hrim hrim
 a'ân leh inbuante han zirtir nân, naupangho
 chu zanniah ei khamah tlangvalten an ko
 khâwm a, Thingnawi an keuh leh keuh loh
 caiang taka a hietu nêan an zawh fiah hnua
 chuan, an han inbuantir leh zet a, an hawur
 leh thin a ni. Naupang tûpawh lo âwl rû an
 awm hlahu chuan fawni sawm vêl an vawitir
 (chawitir) a, a tûkleh zânah chu chu an rawn
 keuh tûr a ni. A chang chuan an laktir nghâl
 mai thin. Thingnawi fawmten tlangvâl thu
 an hnial ngam rêng rêng lo. Nu leh paten
 an fate an thinrimpui ngam ngai bawk bek
 lo. Lo thinrimpui mai selang, tlangvâl thin-
 rim thawk leh chuan an in an sawi thiat hial
 dawn emaw, kawng dangin an tuan vak emaw,
 chumi khuaa awm nawm lohna khawp hialin
 emaw an sawisak dawn avângin tûmahin an
 fate an thinrimpui ngam lo. Tlangvâlthe chu
 an lai êm êm a. Tihthinur an hlau theuh a ni.
 Pakhat thinrimna mai pawh ni se an inhriattir
 chhâwng thuai thuai zêl a. Chhiat ni thait

ni atân thleng a pawl theih avângin a hlauh-
awm a, chu ciuan khawtlang a vawng tha hlo
bawk a ni

5 Infiamna hmunpui a ni

Zanriah ei khan vêleh tlangvâlho chu
mahni ina tawm bo mai lovin zawlbûkah an
chhuak khâwin phawt a Inbuante, insukherh
te, insukhavllite leh infiamna chi dang dang,
zawlbuk chnûnga tih theih apiang an han ti
mam mam phawt a Chutih lai vêk chuan kil
khatah thenkhatten nuihza an lo siam a, then-
khatten bla an sa a, thenkha te an lo tûi a,
thenkhatte erawh chuan khumbeu te emaw an
lo tah mial mial a Nula rim tûra lân chhuah
a lo hun vêleh nula rim turin an chhuak dial
a, chutih lai chuan pano thenkhatte erawh
chuan mei lum ai chungin hmân lai chan
chinte an lo sawi an lo sawi bawk a Lêng
hawn hun a lo nih chuan tlangvâlho chu
zawlbuk th mu tûin an lo hâwng leh dial a
Mi aia hâwng hnuehnung bikte chu tlêm chuan
dan hre lo leh mi nuihzat an kai deuh thin

Mikhual buan tûr awm châng chuan buan
atân an cho va, an duh lo chung pawh an
sawm chhuak hrâm hrâm thin Tichuan mi-
khual chu zawloûkah chuan an buan chhâwk
luai luai, an hneh pawhin an hneh loh
pawhin tha takin an kâwn leh mai a ni

Tin, Zawlbûk tual'aiah tlai apiangin lung-
dena inelna te, fei khawha inelna te an nei
reng bawk Chu chang ni lovin naupanghoten
chhûnlâwnah Zawlbûk chu infiam nân an
hmang reng bawk Zawlbûk chu mipa tan
chuan infiamna hmunpui tak meuh a n' a
Hmeichhiate erawh chu an lût ve ngai rêng
rêng lo

6. Rorelna hmuapui pakhat a ni Zawlbûk hi
lal leh upate rorêlnaa lût phak si loh, rêl tûr
chi dang awmte rêl nân an hmang Zanriah
ei kham leh tûkthuan ei hmaa pahô chhuak
khâwmte chuan ahranpaa inkoh kh'wm ngai
lova rêl mai theihna hmun remchang tak a lo
ni a, rorêl nân hman a rem changin a awlsam
êm êm a ni An thil rêl deuh berte chu- Lo
vah leh hâl thu te, tuikhur hiah leh feh kawng
sab te, ngawi dawh thu leh sangha tlang vuak
te, khaw chhûnga thawkmawh khai chhuah
ngaite khai chhuah dân tûr leh thil dang
nepnawi pawimawh rêl nân an hmang thûn
Hêng rorêlnaah hian val-upa thu an ngai
chang ber thûn a, val-upa tawng hmain thu
an ti tlu ngam mai ngai lo

7. Bergvarna hmun a ni a Chhuah khâwmna
hmun ber a nih avângin, zawlbûk chu beng-
vârna hmun a ni lo thei lo Chhuakkhâw n-

hoten chh n lama an thil thawh chinchinte,
 ni thusawi an hriat te, dam lo tanpui ngai
 leh mi hlawh'ing chanchinte an sawi khâwm
 mum mum zel a Thil tih tûr tha leh tih-awm
 nia an hriatte pawh an sawi tlâng dial dial zela
 Thil thar hriate an awm chuan an inhlh
 chhâwng zel bawk a Khaw chhûnra 'langvâl
 lâwm loh zâwng sawite leh khawtlang hmusit
 zawnga tawngte pawh a hua apiangin an sawi
 a Thlawhhma nei tha leh tha lote, hnathawh
 chik leh chak lote chanc'in pawh hriat loh
 theih lohvin sawi a ni Chuwâng chuan Zawlbûk
 chu bengv na bul a ni Zawlbuka chhuak
 ngai lo ra chu, pa tawn tlak an ni ngai
 bawk hek lo

8 Taarualna siamtu a ni Mihring reng reng
 ni hmun khata awma kan inkawm fo chuan
 kan ingaina lo thei lo va, kan inthual lo
 thei bawk hek lo Chutiang a nih wâng chuan
 Zawlbûk a tlangvâl riakhote chu an inkawm
 khawm bawk a, thil tihho an ngai a, an lo
 inlungual a, inhmangaihna te, inlaintna te leh
 inchhûng khatna te an lo nei bik a Eng lai
 pawha an thil hriat leh hmuhte inhlh tawn
 reng an ni a, an lâwmna leh th'nurna
 th'engin an inhre tawn thui thui zel a A
 thawh hunah pawh an thawk tlâng thei a,
 ei hunah pawh ei-lo an ni thui a. An nurah

leh an chêtnaah thurual lova awm theih loh ang hial a lo ni a Zawlbûk chu inthurualna siamtu ber kan ti lo thei lo a ni

9. Mikhual tan hmunrem chang a ni Khual zinnaah puan thua ken tam theih a lo ni lo va, thlasik lai pheh chuan a hrehawm êm êm a ni Mahse Zawlbûkah chuan engla pawin mei lum ai tur, duh tâwk tâwka thungnawt tua dur dur theih rengin a awm a, a rein châng tak meuh a ni Puanthuah nei tha mang lote tân chuan riah chhan tlâk tak a ni reng a, chu lova pawh mahni thlen ina riah mai chu thawh-ât palha lei chaw mai pawh awlsam tak a ni. Chuvângin mikhual tân insa-sengna hmun remchâng tak a lo ni a Tin, tlangvâlho chu bengvâr tak hlir an ni a, mikhual puanthuah nei deuh emaw nei mang lo emaw pawh puan an thua zîl bawk a ni An buan hah hrepte pheh chu an duhak bik a ni âwm e, an thua teuh mai thin Thuah sên loh khawpa vûr elsên changte pawh an nei bawk thin âwm e

10. Khawtlang nun tichangkangtu a ni Thil inhrat tawn thua thua theih lohna hmunah chuan nun a changkâng thua thei lo Zawlbûkah erawh chuan kan sawi tak ang khan,

mi fel taima fak-tl'k te, hlotl'lawh lam leh
mbuan lama chakte, nula hmél tha leh folté,
la deh thiam leh nongchang tha te, lhaw
tual chang ni lo, khaw d'ang ni d'archin
leh zir tlakte, an suela lam ra gl' h tih awm
lohva an hitatte an sawi khawm la a' u
reng a' Chung thu hre ph'k a' angé d' n
an riluim a tha lam chu nih ve n d' leh tih
ve nger an lo tam ran a Tichuan melra a lo
sâng tial tial a, khaw tlong nun a lo sawi
d'eh d'eh va, an lo changk ng tial tial zel
a ni

KHA'V CHH'UNG ROELNA

Khaw chh' n roelna chu Lai' n a n. Chu-
tah chuan h w chh'ngah h buai chaw h
loh ture, tnawho tur te leh th' d'ang h ena
fel chi ta v phawt ch' u n te' t' n Thubua-
ah chuan, thubua naitu apiangin upho an
khaw a, a khingpui n n lai leh v' a ho
hmaah an inehaltu a, an thu hretete a
hawt ch' huak dap baw a' Thub a naitute
an awm ta v h loh hnuah an thu chu
tal n an ngaih vah sak ta a An thiam leh
thiam leh eng an' an thu a n rem a' th
Lai leh upaten an chawitir tur haen na
sâng bei chu Sepui (tangka sawmli l' u vel a

ni Chutah chuan salam a tel nghâl ziah
 bawk An thil chawitir kha a thiam zawk
 ci tur a ni a Salam kha eiawh chu lal leh
 ipaho rorêl hah manah sa an lo ei ve tîr a
 ni Dân naranin vawkpui a ni ber Vawk-
 pui an lo neih kher loh chuan an pûk emaw
 a ai tur emaw an lak sak mai th n A chung-
 in Silam chauh an chawitir châng a awm,
 a châng chuan zu bêl khat chauh an chawitir
 bawk A châng chuan thubuai chu ar
 'Chalrem' châng a awm thin Chu mî awmzia
 chu, a tumak mah tham leh châng an
 awm chuang lo tihna a ni Thubuai n i
 reng rêng hi thil zahthla' takah an ngai a
 Thubuai neih tamna bei pakhat chu nula len
 tiangvâl thu ah a ni Tlangvalte hian nula
 ngai nih an uanpui êm êm a Nula tan
 pming chhiatna theihtawp a lo ni si a, an
 cahûngten theihtâwpa hauh leh velh emaw
 hial an lo tum bawk si a, thubuai a tam duh
 êm êm a ni

KHAWTLANG NUN

Inneihna Mizo inneih dân tlângpui chu
 hetiang hi a ni. Nulât tiangvâl hnuah nupui
 pasal an inner a. Dân naranin lalten an fate
 nupui pasal an neih sak hma duh deuh thin

Neih tûr remchông an hmuh phawt chuan
 thawk mawh faten nupui an nei h na duh deuh
 bawk Nu leh paten an fate tân nupui an
 zawn sak thin An zawn sak dân bci chn -
 An phû tawk âwm nia an hriat, an tapa
 pawhin duh ve bawk-a an rin, leh nula
 pawhin lo duh ve mai âwma an rin nula chu
 palai tirin an bia a Palai chuan tuih hui-
 rawlh takin sawi iem ngei tumin a va dîl ta
 thin a ni "In nu'a hi chu ni kha mi ten
 chuan kan it em mai a an pawh pasal neih
 hun lo a ni tawh bik lo va, min khawngaih
 pla, a rem theih d n tur i nga h'uah tâng
 ang u, tia dîl tûr ch'uin kan lo lêng a ni
 e" tun An lô remtîh ve zawn; leh remtîh
 mai pawh paw lo âwma an lo h'iat deuh te
 an nih chuanin, nula nu leh pa chuan, "Ani
 hi Pasal nei tlâk meuh pawh a la ni emaw
 ni le ! Kan nula hi mi en mai chuan a han
 ve uaih tawh tak nî-a, a la nupang nru
 hawp mai a, mi in leh lova khawsa tûr
 chuan a thiam ngût lo vang e Puan pawh
 a la nei lem lo vang e Eng pawh ni sela,
 ni tak tak pawh in ang viau va, ani tehul
 min han dîl fiam duh chuan kei-ni h'ial tûr
 chi pawh in ni dawn êm ni ang le Engzât-
 nge inrawn lônpuir rêng ? Lônpuite in rawn

i i rông em ni ? Aw le, amat
 pawh eng ang ilru nge a put pawh ka
 're lo va ,hei kan inbiak hmasakna ber
 li ni a, kan chhungkua pawh kan l
 inawt thang ve in ang a, kan h
 inngathuah ve rih ang e Thl awn
 d a chi lan la inbiat'u leh thwat an
 chi," tun palate chu an thliah leh ber
 a Palat ve thung chuan, "A ni alawm, h
 inrawn hni deuh ulanin, kan lo lêng lo
 vat ang e, kan ngâkh'el ten a nia Ral an
 rawa ni phal lo vang Chiam huah huan
 thu lawnawn lim pang min hui'a ng
 belei thit kan hâwng dowrah kan inngat
 ang chi," tun a kalsin mat ang Chuan
 a inbiak lu ciu nula pawh chian a hie ve
 vek a, a rawn hun h pawh a ngih lin a
 sawi tu e chu a lo suang, tuth lawk dan-dan
 th n. Fiamthu deuh/a an sawi dan chuan
 nula duh loh zivig tak a nih chian nin
 iawnin, 'In duh leh nangmihuan nei ma
 iawn u," an ti mat a ni awine An duh zawn
 deuh a nih chuan, "In thu thu a ni ang cau,"
 an ti thun an ti Engkim sawi fel vek a nih
 huah chuan inngath putlin a lo ni ti a
 Inneih hun atâna thil pawimawh tûr apiang
 an inpuahchar tan ta a ni. Nu'a pasal nei

tûr chuan puannui leh puann dum a chhawm
ngei ngei tûr a ni a Inneih zîna chhawm
luh tûr a ni h loh pawh a rang thi ang
berin a nu leh paten an ngaihthuh sak tûr a
ni A nasel chhungten an tawh hrua ngaih-
thuh sak a nheihawh chuan hmeichhe man
kha a hu tawkin a kiam ve tûr a ni Chu mi
hah th pawh a pa al chhungte tuam rawi ve
non a pek tar, puann thir pahni emaw pathum
caw a chhawm lut tel tui a ni bawk Cnu-
tang a ni h loh chuan nula tan pasal neih
a hrua a ni An ch'ingte dang talin an pe
khawmin an pui tar a ni Dan naitan n man
citate tum tar a ni bik Dan naitan inneih
ni chuan hmeichhe hman lawi nan ian eng
emaw tal chu an talh tui a ni a An lawina
chu mipa lam nei a ni h loh phaw'k ang a,
mipa lam chana mi a doi pakhat chu palaite
insem turin pek tûr a ni Mizopute chuan
fatu faraa malsawm a, fate nei tam tûrah
a duhsak ber th n avangin la vina atan pawh
vawkpui an hmanz thi Vawkpui hi no tam
tak ni duah mi a ni a, malsawm deuh bikin
an ring a ni inme Rin dang talh thei
khiwpa ha isa mah se, vawkpui chi a lawi
nan an hmanz a, rin dang chu tel vâah chiah
an hmanz zawk a ni

Inneih dawn zânin palaite vek khân sum (man) an hlân tûr a nî a Sum an inhlan fel diam hma chu innei tûr tak tak anga ngaih theih pawh an la nî meuh lo Man inôk tûr zâtte sawi fel sa diam tawh pawh nise, buai theihna kawng tam tak a la awm fo va, nu leh pà kherkhiap tak kêra palai pheî chu vei zankhua a awl hlein an sawi thîn A buai theihna th n ber chu nu leh paten a man tûi zât an tih-sân leh tak vâng nî lovin, pawisa pek aiah thil dang engemaw an neih zinga tha tak ma, pawisa tlêm tû aia lâk sak an tum thîn vang a nî zawk Chutiang ngawt chu an nîn an lo plal thei mai tik si lo va Zan rei tak tak thlenga vah zak zak a lo ngai ta thîn a nî. Chutianga tibuai thintu chu nu leh pate ai mahin mantang eitute a nî ber thîn. Mantang eitute khan an man ei tûr a tlem si a, thil tha tâwk tak dârbêl emaw thil dang a man an ei aia tha fêt lâk an lo tum leh a, an buai rei thîn a nî. Mantang citu tûrte chuan an inneih hma atang rengin an pasal neih tûrte inah eng thil nge man ei tur aia têt theih awm chi a awm leh awm loh an lo en ru deuh reng fo thîn a nî an ti Inneih tum hian nula tân thian pakhat tal zah thup nân neih a lo tul a, chuta tan chuan an laichin hnai deuh nula emaw an hmang

mai thin. Ma'he tûn la a thian neih ang hi
a ni lo Thian man pawh a awm chhuang lo

Inneih l nua mizo chhûngkaw nun danah
chuanin hmeichhia han engmah chan a nei
ve lo tih tû a ni Fate pawh mipa chan
a ni a An thawh chhuah sa tam tak pawh
kha inthen pawh ni se an chau tui a awm
ve lo, mipa chan vek a ni mai

Mo thar lai chuan chaw pawh puar
khawpin an ci ngam ngai lo va, hun iem-
ching apiangah anmahni in lamah chaw an
ci leh mai thin A pasal chhungte chu tha
takin a be reng tur a ni a A theih chhûng
chu an in lama a tnawh aia nasa zawk daihin
hma a thawk tû a ni "Mo thai thî ngo nge"
an ti mai Mo thar a nih chhûng chuan eng
anga tam leh nasa pawhin thawk mah se, a
pual tû engmah a awm lo Mikhual cham
rei ang deuh chauh a ni mai Chuvangin fa
neih hma chu hreawm an ti êm êm a ni
An nu leh pate lah chuan an indantir mai
duh ngai lo va, a han vuivai vena lah chu
a pasal chuan thu takah a lâk sak iêng rêng
tû a ni lo Nupui thuawi nih chu an thil
hreh zawnng tak leh zahthlak an tih zawnng
tak a lo ni si A chang pheh chuan anmahni
nupate inngaih theih loh vâng ni haub

lovin an chhûngte avang zâwkin an inthen mai thin Mo neitu nu leh pate rêng rêngin mahni thin tawk leh tih theih tâwk en lovin engkim ti thei leh ti peih zêl tûrah an ruat a, an tih loh hlek chuan an iêl an rel mai a ni Chuvangin mo thar chan chu khuih tak leh hreawm tak a ni a, an tap ru an tap ru thin rêng âwm e Mo lo ni tawhte lah chuan 'Mo thar ka nih lai rêng khan a hreawm thin kna,' tih awn, "Kei pawh mo thar ka nih lai chuan an hna duh loh zawng zawng thawk thla zotu ka nia lawm" an ti a, chhav r tamna ngawt an ngaihtuah zâwk a ni

Lawichal Lawichal hi intheihnah mi pawh-mawh tak mai a ni a Himan lai chu n khaw danfa pasal neiten râl laka mo humhum tûra an hman a ni ber âwm e Mahse tuachh ngah pawh hum an lo tul ve tho va, an ni hlen ta zel nun an sawi Lawichal chuan hlawh a nei ve a, chu chu mipa lam pek tui a ruat a ni A bi tuk chah chu a awm lo nâ a, hmân lik chu an nei thin Anmbak-thiam d. ni zir pawhin a kal thei tho Mith aia tam bik ngen chu mi sual hna a nih avangin mi tih dan ang ang leh tlah an innghat ber. Lawichal chu hmeichhe lamin anmahni laich n hna, pa rintlak an thlang

chhuak a , chu mi chu an tih lungawi loh
 tak tak chuan lawi pawh a kham thei a ni
 an ti thin Lawichal mawh-huihna bei chu
 mo kha a lawina kawngah engmah buana
 awm lo va humhmtu tûr a ni "fo chu a
 pasal in a lawi dawn zan ch an a num
 sa'rias thih a lu a khawh sak zai me a, a
 lawi tûr a ni a Tichuan lawicha chuan hmi
 a huih ang a, "Kha, fanu, fapa kawn
 lawipui e, tuma tihbua tûr kan ni lo va,"
 tun a au zêl tûr a ni Chung hien lu chuan
 mo chu lo theh ngei ngei tû ah an tuat tlat
 a Mo theh tûr chuan tlangah leh na pinge
 an lo mring a , vut sawh te, se chawh lawi
 te, leh tui te an lo menawp hawkdian a Mo
 lawi chu an lo theh ngei a, mahse chungho
 chu lawichal chuan a theih ang angin a um
 dar a tûr a ni Zu tui an tan bawv vei nen,
 lawichal chuan a chang chuan suipui tui a
 hmu mak rêng awm e Khawchhat zan phe
 chuan a buanthak zual bik Mo chu a lawi
 zan in a lawina kawng lakah a tlu reng ieng
 tui a ni lo Lo tlu path a selang lawi lovin
 an kupui leh mai tûr a ni Lawichal ciar hi
 h eawm tak a ni fo thin a, lai lo thei pawh
 an ni lo va, an lo da' lai hie h thal awm
 tak a ni reng ma'

Mo la vi hmasik ber zin chuan an the
berh nisa bawk th n a, inthlê ngawt loh chuan
lawipui chi pawh a ni mawng lo hial a n. Law
huah chuan a pasalín zia a tawh hma loh
chuan an hawng leh thiang rih lo. A pasalín a
tawh a tûr zu an buataih t. t. a, a ha
intawhtir leh zet zet th n. A pasalín chuan
“Hsi ka tawk a che, nakziah lo leng le
aag che” tin zuin a tawk zet tui a n. Chu
mi zawnah erawh chuan Lawichal vek kha
a hawpui leh ang. An hawn dawn chuan
a pasalín nu khan, “Nakziah chuan in n
nên lo lo” tawh ng che,” tun a thlê
hawb tûr a ni. Chu mi zan chu *Lawn chhuan*
zan an ti. A zan lehah erawh chuan
choawin luh tur zawng nên tur a tihbuan
tawh lohvin a lawi tawh ang. A pasal chhung-
te lana mitei luangtlam takin an va hial
mai tur a ni tawh Tichuan nupui pa il tak
tak angah an lo ni ta. Tin, an la vi chhia
zan khânin man eitu zawng zawng leh mo nu
leh pate khan ârin an lawi ngot tûr a ni a.
Chung lawi ai chu, chu mi zân vêk chuan
an sawhchiat ang a, mo lawmtute khân a
huvin an pir tûr a ni. Lawi âr pahn h-khat
chu puichhuah atan an vuh bawk th n a,
hmuingil duh bikin an ring.

Moin mahni in lama a hmanruate chu
 chhawm thin tak mahse, thir laa ch reng
 reno, hicipui te, tuthlawh te, fa'an te an
 chhawm ngai lo, thiarg lova h an tlat
 tlat a ni

Lawi z'n hnihna kha *Lawi that a an*
 ti a Chu mi hnuah chuan nupui pa al
 tak tak an lo ni ta tih entu nan ar zang-
 tuk, arpa leh arpui an ta'ha an ei thag
 dial dial tawh a ni

Lal fate mnei hna Lal fate inn ih dan h an
 danglamna a ni Hnamchawm pawh n thian
 thate sawm n hual-khuain nupui tur an
 zawng ve ng i tak a Lal fapa era h an an
 lal nula kheh neih tur a nih avingun hual
 khuah nupui tur zawng leh theih a ni lo vi
 Nupui tur biak awm deuh an hriet be tura
 an kal pawhin sawi tel tul hna sawi fel turn
 upa pakhat tal hruai a ngai a ni Tin, lal
 fapa chuan than atan thngal thenkhat a
 hruai bawh tur a ni Ni thuan eraw an tin
 chinah biak awma an ngaih tlan chawm an
 upa hruai kha palat atan a tur a Thien
 kim a sawi fel hnuah, rem a nih pawh,
 rem lo a nih pawhin an hawng leh nih hawt
 a. Rem a nih chuan an ni ruatah nei turn
 tlangval thal n n f n n upate nen an thawk
 Chutia an va thlen chuan an va neih tur

nula chuan, "puanoui ka han puah ve rih /
 ang e," tun a lo chelh rih a T'chian h
 nula leh tlangvâl inner tûrte kha inim v
 hun a lo ni a, Puanpu an tah zawl hou-
 pawh thi'dang chhuanlam an h n sian m
 rih a Chutiang chuan thlakhat d'wn d'v
 an chelh khawtlai thin Chumi chhun zavl
 chuan lai fapa chu a awm reng a, midang
 erawch i Lathawhte a lo tûl bawk a, l
 fapa awmpui tûrin an ir-t'k an inthlak m
 a ni Chutianga rei h rei thei nite chu l
 tan chuan ropura t k a lo rive a A
 khua leh tuite pawhin an lo dawl zo hle tih
 lang reng a Chhuinawm tak chu a ni ren
 mai An chelh khawtlai chhûng kh n chuan
 tlangvalho pawh khân a tlaran thei ang t
 chêt an tum ve thin Artui han thâm ma
 maite chuan paw a khawh zo ngai lo An
 thlenin tûr lah chu an khuate khan an ngath-
 tuah sak vek tur a ni si a, huana thei rah han
 lawh mai maite chu tumahin an pawisa ngai
 lo Tlangvalho chuan chûng hun lai chu
 nuam an ti ngawt tun a ni Chutianga
 tawrhlelhawm taka an chêt khan an lai an
 chawimawi a ni ve bawk a ni Lal ropui
 khua deuhte lo chuan chutiingin mi khua ah
 an va che ngam lo deuh va Lal phen tûr
 tha nei apiang khi an tawrhlelhawm mai a
 ni An chelh chhûng khan a chelhtuten an

enremaw tal' chu a khât tawkin a chelh nân
an alh fo tur a ni bawk a An tlai thin
awm llo ma'

I n' h' aa man eitute dnhmun Inohhung
khat ate lo chuan man chu ei ve phak a ni
lo Amaherawh chu khual khuaa pasal neiten
pasal a neihna khuaah pa anga a belh ve tur
in man ei tûr zawn chawp a ngai a Chu
chu pa chan lo chang thin tûr tihna a ni
Chu lova i pawh laina hnai deuhte zin'ah
hmeichhe lamten 'kar-ka-lak-zau' nân tun
man eitir an nei bawk Chu chu laina chhûng
khat ngah rân tihna a ni mai Man eitu
chuan lawina a n' h' sak theih êm loh pawh-
in mo chu a theih anga a thuammawiemaw,
a ni lo berah pawh lawi âr pakhat tal a
tum tur a ni Man eitu apiangin vawikhat tal
chu an vawkra tath dar an man eina kha an
pe ngei ngei tur a ni Chutanga pek theih
loh chu thil zahthlak tak a ni a A thehte
phei chuan vawî tam tak an pe a ni Chu-
yang chuan thawkrawah tak pawh n mahni
mamawh vang ni lo rawh'n vawk chu vulh
ve reng iêng a tûl a ni Inthen ni-
khuah chuan hmeichhain sumchhuah ta se-
lang a nu leh paten "Keimahnun sumchhuah
tur zawng zawng chi kan lo tum vek mai
ang e," an tih si loh chuan mantang eitute

pawh khân an ei ang ang chu an pe kîr lo
vek tûr a nî a Chuvângin hmeichhe tân sâ
chhuah chu thil hlâwk lo ber a nî

Inneihnaa man eitute

Man pui Hei hi pa chan a nî Heta ta
hian a duh duh, a unaute emaw, nudang la
na hnai deuhthe emaw a sem chhuak ve leh the

Palal Hei hi chu pa tak nî lo, laich
unau hnai tak, pa chan chang tua ngaih
tûr a nî Khual khuaa pasal nei chuan,
pasal neihna khuaah pâ anga a va belh t
leh engkimah amah lo en'kawî turin *Palal*
tûr an zawng chawp thin Chu chi "a chaw
thing zen ve nân le" tih a nî

Pusum Pusum hi nula pasal nei tûr p
(a nu pa emaw, chutiang an awm tawh loh
leh a nu nuta) ei tûr a nî Pusum eitu ch
mantang eitu dang zawng zawng a nî a bu
ber avângin a lal ber A lung thawi loh
chuan lawi kham theia ruat a nî

Nî ar. Pasal neitu nî (pa fa nu) ei tûr a
a nî a Chutiang tak tak an awm loh leh a
hnai deuh mî dang an zawng chawp mai thin

Naupuak puan Hei hi chu nula pasal nei
tur u (laizawn), in hrang Chang tawh ei tûr
a nî. A awmzia tak chu pasal nei tûr kha

Ko lo puak hah tawh thinna man a ni ber a
Chutiang mi an awm loh chuan remchâng
dang an citir mai a ni

Nu man Hei hi chu inneihna a dangah
a tel ve zen zen lo Pasal nei tûr nu leh pa
kha lo inthen tawh nisei, a nu leh a pate
chuan napai pasal dang pawh lo rei leh ve ve
tawh mahse, a h ingtu ngei khân a lo hrin
hah miah 'Nu mai' a ci tui a ni

Sum fang Hei hi chu man tak taka chhiar
hrin ve chu pawh a ni lôn lo va, man pui
stanga miten an citir ve kha a ni mai Pa
chin chang ve tûrte, nain a sem ve kha a ni ber

Sum hmahruai Sum hmahruai chu hman
ahin mai an inpe tla mai ngai lo Mi nei-
zo tak pawhin a baa neih deuh vek a ni a
Mahse tlêm tal chu pêk ngei an ngen a
Chutian a sum hma han huiatu atan a then
han pek hma ak kha a ni

Thutphah Hei hi chông sawmhnih a ni
Man inhan nun hmeichhe lamten la zo kim
dun lovin, mipa bat atan an dah deuh ber.
Chitanga duhna chhar bei chi nakinah in-
then that pawh lo awm se, hmeichhian a
tham neih vete kha a lak chhuah leh theih

nôn a ni a Tin, chutia thutphah a la n
 chuan a pasalin mâk pawh tum ngawt mai
 “ A nih leh” khawî ka thutphêh chông sawi
 hnih kha min han pe rawh, tun an kar th
 Chutiang huna han pek chawp nghal mai ch
 hmân lai hun chuan har'a tak mai a ni
 Thutphah chu hmeichhia a chuah si chu
 a chuahpui ngei tûr a ni si a Mipawn a p
 nghal mai theih leh chu n, mâk pawn a n
 thei lo tihna a ni ve thung a ni Lawich
 leh thian man tih hi mantangah chhiar tel
 ni ve lo.

Kan sawi tawh angin hman lai chuan
 man tlak nghal thei reng reng an awm nga
 lo va An theih tâwk chu Mantang eitute lo
 Manpui eitu tûr inneih dâwn zana an man c
 tûr tlem tal han chan ve nân, a za an khai
 diat diat thei chauh thin a ni

Man pe tla ngâl thei an awm ngai loh
 avangin rahni nupui man pe tla lova thi t
 maite chu an faten emaw an tûten emaw a
 rawn pe tûr a ni a. An nu emaw an p
 emaw man an la rawn thin zar zarte pawh an
 awm mêk a ni. Hei hi tun lai atan chuan
 nuhzatihlâk a ni tawh mai thei e.

Man chhuarnan an hmanthin deuh te chu-

- (1) Sial—cheng sawmli hū anga ngah a ni
- (2) Tlai—cheng sawmhnih hū an a ng h a ni
- (3) Sē nufa—cheng sawmruk anga nō h a ni,

Mitthi Mitthi an awn in a hre h a a
apang mitthi in la nah an kal khāw in thān
thua a a tōl a g ang a i thi ch hān te ten-
pui ter leh thlame n tūrin an kal khāw a
ni ter Khaw hianah emaw, hman d g h
emaw, an chhun te koh tur leh hrilh tur an
awn chuan zialko an tith sak z a a in,
mitthi chu lum n ngai a nih poci chuan upa-
bovin zu a i pu khāw a, mitthi ch hān te ri-
n ti hān hūm nua an in pui th n Nā a ter hūn
ān cō a' a, vaw k chaw pōk te, r lawh te,
tur chaw te, a tōl a g apang an tith sak
nghil zel a ni

A phumra tur thlān lah erawh ch hān nō-
vāho tum a ni thung Tlangvā kēn th hān
fa pāi lai n i tawhte pawh an in ti upa m i
lōva tlangvā hna thawh ang chō an la thaw k
zē' a, ti ngvāh an la in ch hān vek a ni
Thlān lah cō a' pawh an la tōl tho Thlān
lah hna hīn an iua hreipui te tathawh te leh a
vung pāi chhuahna tur, kho(lawng)te zawng
zawng chu mitthi ch hān te tum vek a ni

Tân laia bawngtuthlawh hman thin ang h
hman tûr a awm lo va, thlan laih pawl
harsa bik a ni

Thlan laih zawh thlai lamah chuan pha
a lo hun a, kuang siam lovin hleng an s
thung a An chhûngten a hawn tur thlai zaw
zawng an tihfel diam a, an tuam hnu chu
hlâng chuan an zawn chhuak a, thlanah chue
an phum a, Thalai (lêng lai) thlan chu tlan
vâltên an duhsak bik thin a, thuk ên. ên
lah sak an tum hram thin Thl nual
neh ngai loh avangin anmêni ni nai de
ah an phum nai thin Thlan vui tate cl
mi naran an ni nai lova, an tate vui ti
a ni He hna h, khav chhiat ni phai chia
a hrehawm êm êm a, tata chin ni awm rêng
ni. Hetiang nikhua hian mi tha leh neimun
deuhte chu an hriat hle mai Tin, thlan vutut
chu an vûr zawhin mahni arah an hawn
nghâl mai ngai lo Mithi nah an ka
leh zet zet a, chutah chuan mîthi chhûng
chuan tui an lo lum sak a, chu chuan a
insil fai zet zet a, chuta chin chu hmun dang
ah pawh an kal duh tawh a ni Chut a mi
thi ina insil hmasa lova kal mai chu thian
lo letderah an ngai a, an ti ngai lo.

emaw, vawk emaw, mitthi lawm ve tûin a
 ti a, an talh thin Chu chu *Thlanchhahua*
 ti a, Thlin lai hahle leh an nani tanba
 ten an ei tan ruat an sia n tûin *Thlanchhahua*
 hi tlangvêl thwmgate chuan an ei dda i
 meuh lo An thavmgam vng daw a
 Thlan lah chu tlangvêl hâum a ni ka i ti a
 khaukhuhua tur tngtur lak khawm era
 chu chinghawi lawm nâu pangte tih tua n
 a ni ve tûing Tichuan mitthi avn meuh
 tumah feh bo ma loon khavahgan an a v
 a, mah u tin tur puah thean breh haah lo
 a ti sang sang zel a ni

THIHNA CHI HRANG HRANGIE

1 Sarta. Hei hi nit lawkna engmah aw
 lova tawnual tawh palh avanga thi emav
 mah u duh renga intihum emav a ni Mi
 tinin an tih en em a A thla pawh hrang
 zual b kin an ng a, an hlau em em thau
 ni Chutianga thi an awm phawt chuan thi
 tleh hun lai pawh ni lo mahse thli tleh ng
 nget tûah an ruat tlat a Chu thli chu *Santa*
 an ti Ruahsur mang lova thli a tleh vakte
 hian sârthi an awm ni nguin an ng

2 Awmlaja thi Hei hi chu thih raj ruvah
 chuan duhawm deuh bera nga h a ni Khawvêl
 pianphungin mihringte thihna chi tur renga
 a rawn chhuanpuia ngaih a ni a, thihna tha

a ni mai Natna iwing emaw, natna sawi vak
 tîr awm lo mahse tar chhunchhiate thihna
 hi a ni Chatiang cha hui ng thut avangte,
 panto that leh avang hrim hrimtein a awm
 thei Khawlingan hetiang cheah chuan an
 tih tîr pual kan awi ang zang zang khi
 tih nei miah lovin an ti dial dial thin D n
 naton tar tîr chu, thih him tawn ren a
 ngah an nih avang an ngahang em em lo
 Nula tlangval (long la) tîr cawh chu Khaw-
 ling pawh a tîngui thei a, nula tlangvalte
 pawhin an duhsak thei an tîngin an duh-
 sak zel a ni Khawlar niahpu lam chenin
 theitawp an chuath lehzuai a, thî n pawh
 a uluk bik

3. Raicheh Hei hi thihna chi khat, hmei-
 chhia, nau chunga thi hi a ni Thihna rap-
 thlik theitawp a ngah a ni nghe nghe Hmei-
 chhiate iphei chuan an h'au em em a ni.
 Amah anga thî ve an nlahv vîng a ni ber
 awn e Raicheh thîh ni chuan tumahin
 thîng an phu dîh lo va, puan an tah duh
 lova, zara pawh la an kai duh hek lo
 Cautianga an seih leh chuan raicheha thî
 thîlrau khan a rawn mar ve mai ang tîh an
 h'au a ni ber mai In tinah mitthî thîlrau
 chu a lo kai loh nan chhâwl an thîat a,

"Chu chu hetah hian chuan lo luh a thia
lo ve" tihna a ni. An ngathdan thenkh
chu, raicheha thi thlaidu chuan mumang lo
ah thi an zuai dan h'e a, an th' l' a ni
an lo lei chuan a leitu chi amah an b' v'
raichehin an thi ve dan a ni baw' A
mumang lamah raich ha th' er thul tha fe a
duh'âwng tak an rawn zuar mai ang a, an lo
lei hlauh mai ang tih an hlau em em th' a
ni. Raicheha thi thiam' h' a v, thiam' t, lei
thil dang t'eng rengte an hanang duh' ng a
k'âwngvawn lek pher chu an th' zuai a
Hmeichhe tneul hat pher chuan thu n' h'au
thut mai paw a ni h'eh vau a ni.

Chuti khavpa Raicheha thih an hlauh
avang chuan a chi chhungte nih pawh muat-
pho thlak tak a lo ni a. Hmeichh'ain nat
an neihin, annau neih t'uk leh lekah a chhang-
ten tui chawi tûrin, la chak lo em em mahse
an tir chhuak mai thih. Tichuan tui-um den
tê phuin zawi zawin a chawi tûr a ni a
Tui chawia chhuak tawh a nih du' ni mai a
ni. Chu mi hnuah chuan vanduaah ak tak
tihna pawh lo tâwk mahse, tui chawi a chual
tawh avângin, raicheha thi ni tawh lovin, awm
lala thi a ni tawh zawk a ni.

l, Hlamzuih Hei hi chu nausen tli hui a ni
 Naisen piang him emaw, thla tam lu ni lo
 emaw chu ruitling thi anga khawtli n a ni
 ni khoni meuhva han buapui tui chah an
 ruat lo va Hlamzuih tui an vuah ni Hlamzuih
 zuih a chluar tui chin chu an kum la ni hui
 theih chah a ni lo va, khaw hran ban tui den
 pawh a inang theih lem lo

Hlamzuih thi chu laina deuh ni then
 khatten tui a luatui lem lovin a deuh veth
 in hnuatah emaw, thei khaw n hnuatah emaw,
 tuthulhin a tui an lai neh lam a Naisen
 chu puanin an tuam a bel-in chluar h
 khunzin an phum ngh l chuk chuk zel in a
 ni Zina thi pawh ni se thawva in ngai
 chuang lo An ngai n³p in em mui a, tah
 h'awn turah pawh an ngai lo A tui e awl
 chu tap ta manse an ngai thiam deuh va,
 ni dangte phoi chuan tah turah an ngai lo
 Tumahin an neahsak bawh hek lo va, tal
 turah pawh an ruat bawh hek lo A tui tur
 an awm pawhin, h'awnzuih fa lo tithi tawh
 an ni tui a ni Nula leh t'angvalte phoi chu
 an inawlh ve reng reng tur a ni lo

An ngaih³pzia entir nin chuan, Mei a
 khui vaka m tui a tlakte hian, "Hlamzuih
 tah chu nep te a ri a," an ti mai then.

Chu mi awmzia tak chu hlamzu h thiha a ta
 mttui tle ai chuan he mei khuk vanga mi
 tla chu nasa tak mai a ni zawk e tihna a

Mi chhe deuh te tan pheh chuan mi
 han tihbua chu zahthlak tal na nain the
 phanchang deuh tawh pawh ni se an h'lamzu
 tir mai chhang a awm Mi reinung leh ro
 deuh te chu phungbawmtu an ngaih avan,
 thenkhatten an hlamzuhtir ang chu the
 thatin an thih tir mai bawh thin Thih the
 awmzia chu mitthi pangngai anga khawth
 in an tih tur zawng zawng an tih theuh
 ting khawpa nihring thi til ni a ni

Tin, hmân lai chuan nawsên en'awl d
 an thiam lo chang pawh ni lovin a enkawh
 an nei tha tâwk lo êm êm a Tuam lum
 tûr pawh an nei tawk lo va Duat teh hla
 n.h pawh zahthlâkah an ngai bawk si a, a
 enkawl tha lo êm êm a, nawsên hlamzuha
 thi an tam êm em bawk a ni An niten fih
 san thui an chin avângin tuhal dangchar
 rilêngin an awma, a awmtu naupangter cha
 seh sawm an theih ang angin an ba h na
 ma a, thi awm tak rêng an ni a Fa u be
 chu hlamzuha thi tuih an ngai deuh ngha
 mai thin

Kuang ur Hei hi thih hua phum bo
mai lo va, a ruh chi kim la kawt that reng
theihna tura sam din a ni Kuanga in ur hi
a hautak em em a, tha tam tak sen leh neih
pawh tam tak sen, tlangvâl leh khawtlan;
thbuai a nga h avangin lai chauh lo chuan tih
theih mai chi a ni lo

Chhung khat lama ngah deuh pawhin
an ti ngan ngai lo va, lahe hi kuangin an
inur ber An tih din chu - Mi a thih velch
ranghnuaia mi thng lan tâwk tak, hlam a a
sai (feet riat vâl) an ek phel phawk a, a phel
leh lam ve ve chu han belhbaam leh pawha
mitthi ruang leng tur khawpa zauvin an kher
lawn vak mai a Mi ta n fein an zawn hawng
a mitthi ruang chu a chhûngah chuan an
lan a, an p'iar oan le' ta a ni A rim chhe
chhuah lohna turin a keh lai apiangah vut-
pawhin an zût phui tlât a A thu luar chhuah-
na turin ahnuai lamah hmun khatah an
ek pavy a Kuang ur nan chuan in chhung-
ah a ahnuai ngatin tap an chheo bawk a,
chu tap sirah chuan kuang chu an mut zuah
mai a A hnuai lama a thu luan chhuahna
tura ruat, an reh pawhah khan mau dâwt an
vua a Chu mau dâwt chu lei chhûngah an
phum tlât a, a rim a chhuah theih loh nân
a hû chhuahna tûr apiang chu an zût phui
leh vek a ni

Tichuan chuta thing tuth tû chu tle
 volin thinghan pui pui an pu khav m te
 va Zaikhuaa chatlak h'ek lova kuang c
 ur lum reng tura thing tu h reng ture kuav
 bulah chuan tlarev'liu chu an ni
 chhawk reng a Zan lah h pawha me' cu
 reng peih chu mi tam a tak tne a h y n
 in a i nelni ber pakhat e ni Culun la
 erawh chuan tlarev'liu chu h aha h a
 a pa rovn mer an vil ve turing tui kuav
 chu a lum reng loh chuan m'ah m'ah
 a tav h ral thei lavl deyn re va, chuan
 zu m'zawm patz ta reng a ng a m
 c ni A natute khau k'ing ria chih a te
 canna v lute zawng zang kha z a
 reng bawk a An ren so nasa he t
 Kuang vilute tui lah chuan z rhua lu
 bala mei tuah tu a hin tuat chih a v
 mai lah chu, then awl deuhie tân pher chu a
 a nuam lo nle bawk si a, duat an tul ve
 reng bawk a, th sak awm reng a n

Mhing tsa hi a lo ming lo hle ria
 thenkhat chu a tawih awl a, thenkhat e chaw
 chi thla khat lai ur pawhin an la tawin
 lo hle mai theng a, kuang ur chhing
 mang thei meuh lo Dan narantu tha thu
 chung a ni ber mai A karlakah khon a
 en chhin bawk a, a tawih ral har lutuk tu
 te chu an hlep sawm deuh nual thin bawk

Kuan' hawn hi thil hup thau' tak
 mai a ni a laina bul tak tal' s' va
 ngai a ni An hawn hmain zu an' au
 rui zet zet a, an phui ta h'e thau' k' au
 an hawn ur ta thau' a n' A tim i chaw co
 em a, a ruh la tawh tih' lo to ch' tal' ch'
 (mai hmain)-a zat thau' chaw' la tawh a
 awm zah a, de' v' la no ha m' a d' a n'
 Ma ise ten awm tak n' an awm n' a' ng
 reng lo Chik zavk ni awm tak n', him h'e
 p' n tih' fa nga awng zawg chu an' at
 fai kelh tha' Ichia' tu' lun' an' a' lai
 a, an ho to dian a' E' a' ch' ch' a' d' a' n'
 a' awm tawh k' h' h' ch' a' a' d' a' n'
 a' ruh chi kim chu p' an n' an f' n' a' a, ch' h'
 an tha' a' kin an kaw' la tawh a' n' Ch' a' a'
 an an kaw' la chu a' a' n' la tawh ang
 ch' h' a' an inn' a' a' a' an an to' a' a'
 mai a, phum bo emaw, p' a' bo ch' a' a'
 phal mai tawh n' a' lo va, p' a' k' h' a'
 a' h' te la kaw' pa h' a' a' a' a' a' a'
 kuang hawa tuk an' khaw ch' h' a' a'
 an ch' h' a' a' khat a, chaw co taw' ja h'
 an awm ngai lo a ni tih' a' n' tim

In sak M' h' a' ng hi, ram' a' a' a' a' a'
 a' a' a' a' a' a' a' a' a' a' a' a' a'
 a' a' a' a' a' a' a' a' a' a' a' a' a'

Chutiang sak erawb chu hautak tak mai a,
 Hnam thenkhatte ainn Mizoho in sak dân
 a hautak zual bik emaw tih tur a ni. A chu
 atân lei an hmang nghâl mai ngai lo va,
 chu a hautakna pakhat chu a ni. Chu cha
 ni lovin hmun zâwl avâng êm êm a, av
 panga sak a ngaih avângin hmanrua a ng
 hnem a, a harsa êm êm a ni. Mahni ngai
 chuan lo lam hna thawh lo ngai nên, hnath
 na tûr tam tâwk tak lo awm thin vei n
 sak peih harsa tak a ni a, chhûnkhath lain
 an sâwm khawm thin a ni. Chu chang pav
 tawk zawh loh châng a tama, khawtlâng deu
 thaw sawm ngaih châng pawh a awm. Chu
 bunahte pawh chuan an inphat san mai n
 lo. An thawh theih loh châng a nih pawl
 pawl ti êm êmin an pha mawh mawh zew
 a ni. Anni pawhin a kum leh lekah in sak a
 lo duh ve nrai ang a, chu mi hunah chuan r
 puihna bawh lo chuan sak zawh theih a
 chuang bik dân si lo va, an inlâwm tlan
 dial dial thin a ni. Mi lo thawk thei kher
 mahse an phunnawi nrai ngai lo va. An sâw
 ve thung hunah pawh "brânah khân k
 sâwm tumin an lo thawk ve si lo" an
 chuang ngai lo. Tupawhin englai pawhin pui
 ngai an awm phawt chuan an pui peih reng
 Chutanga an inpuh zêl avângin thawkmawh
 pawhin in leh lo an dân ve thei a ni.

Mun kan-mei a lo tawh palh a, jin leh lo a chàn chuan khawtlângin a chênra in tûr an dînpui leh thuai thin. A mamawh tur an tih sak theih apiang an tih sak zel a. An tlakchham apiang phuhrûk chu an chak zâwk emaw tih mai tûrin phûr êm êmin, pek tûr apiang an pe a, thawhpui tûl apiang an thawhpui thin. Thîn emaw in a tih chhiat tak pawhin mahni mara tih harsa tûrah chuan mahni hna lama inkalsan mai lovin an inpui ngâh chat thin. Chutiang vanduaiaah meuh pawh chuan mangang lutukin an awm ngai lo. Khaw khatah in tam tak a kan tum chuan khaw khai mai tân chuan in leh lo indin sak harsat luat deuh avangin khaw thenawmte inpui tûrin an thawk chhuak var mai a. Chutiang a nih avâng chuan mite chungah rêng rêng thu tha lo sawi mai maite an duh lo va. Mi tihbuaite pawh an duh bawh hek lo. Lungual takin an awm dial dial thin a, nuam an ti tlâng tak meuh thin a ni.

Thiawhhma lamah. Khaw khat ve lêmah chuan thawk thei deuh leh thawk mawh dei h te awm ngai a lo ni a. Lo vahah te, buh tuhah te, hlo thlawhah te, buh sengah te, mi dang aia zo har fal bik apiang chu khawtlângin an khai chhuak zel a ni. Khawtlâng khai chhuah ngai êm an nih loh pawhin

an lo an th'ayh theih ngang loh ch
 lama an sawm phawt a, chu mah pawh
 la th theih chuan ngawt loh chuan phung
 sawm leh thin a. Thil zahthak taka ng
 ni mah se a loh theih leh awng a ni an ni
 Mi an sawm ngawt loh chuan a kum leh
 ei tûr an nei dawn si lo va, puh ngei tûr
 an hria a ni. Chutlanga ruatu chuan a rawh
 te chawhmeh tûr chu a siam sak ve pawh
 hun viau reng a, a siam sak ngei ngei a. Nei
 zo deulvin vawk talh n an siam sak a,
 thenkhatin ar an talh thung a and h sak ve
 a ni mai. Zan thupna an ah pa h a ngawt
 theih bawh. Mi mal pawh n an ni pawh bawh
 Buh sengah hian chuan mi mal chu an ni
 hreh deuh hick. An pante khin buh haw
 tir ve talh an tum thin av n in zah h'ah
 an ngai deuh a ni.

Hnatlang *Hna pakhat thauk pang tihna a ni*

Khaw chhûng in tin a nupa, bre thawk
 thei tawha ngaih si, pakhat thauh th'ave
 chhuak a, eng hna emaw va thah h'ia n h
 hnatlâng chu a ni. Hnatlân tunan thawk
 thei ngei awm a ngaih si, thawk lo an awm
 chuan, hnatlâng a thawkho khin palu tirin a
 thawh lohna chhante an zawt ch'ang tê te a,
 an phatna chu pawm theih ni a an hriat loh
 chuan rûn turin an tí a, run turin mi a ni.

thim Chutianga hnatlâng thiwh loh avinga
rân chu hnatlâng ho chawbmeih at a ir
en aw an neih remcian dân caga zua an a
sak chu

Finat'anna ch

I t t i n s a k L a l c h u k a n t i n g t e t i l l a
 r e l l u u t i h a m o n k u t i n a t h e k e v e
 n g e l o v a , t h e n i n a c o u h a t h e n
 a n a k s a k m a t u r a n k n o w t i n d e h
 l e l e n i n t a n l e a t o u d u n , a t h a v
 p h i k a r p u a s a d u h a k h e v t e d e u h
 l e t i w h c h u a n e k u a t e h e h l u u k t a r
 h i e r e n g l e h t i h n e w n t a h l a u v i n l e h
 r e t h e n l u t u k h l a u v i n a n k n o w p h u t e k
 t e m a s a k t i r t i n C h u a n g i n a t
 t h a m i n c h i a t u l h i e r e n g a n t C h u d o c h u n
 a k k n o w k n o n a n p e m s e n d i a c m a t h e r , a
 l e h u p a w n a l o t h a w n n a t t h e l a w k a m

Lal in sak chhang chuan ni rei ta' a
 avh a 'A' cangtu chuan, awm theih lo ma
 th' at khaw an in chha a n i chauh loh
 chuan, che mi kum chuan tumahin ma'ini in
 sa' an tum ni in ngi lo Heuanga hnul n
 n in hian awllo lai an choh ber Chuti
 chun pawhin chawlhkar khaite an hnatlan
 hnu chuan ni hnih, ni thumte chu mahni hna
 pawma v h thawh nan an hawng leh tha' a ni

(2) **Zawlbuk sak.** Zawlbuk hi khaw chhur
 tlangvâl zawnz zawnz riab khâwmaa hm
 a ni a Khawtlâng hnatlânga sak bawk a r
 An thawh dân erawh chu a danglam deu
 hlek A pa chhiakin an hnatlâng thung thu
 Chu mi awmzia chu mipa thawk thei ta
 phawt chu tumah âwl awm hlek lovin
 khawtlâng tak meuhvin an thawk tlang tlu
 an ni Hetiang hian hun rei vak lovah
 lian tak an sa zo thei a, pahmer pawl
 an lo lam hna thawkin a kum leha ei t
 an lo thawk chhuak leh thei thun a ni

(3) **Tuikhur hiah leh a kawng siam leh F**
kawng sah

Hetiâng hnatlâng chi hi chuan mizawn
 zawnz a huap lem lo A hmanz tûrte cha
 tân khin a ni ber Tuikhur chu vêng hran
 hrangah a awm thluah avângin mahni awm
 atanga clawi phâk ber apiang huahnaah a
 tel mai a ni Chutiâng bawkin thlawh
 kawng sah chu a ni Mahni feh kawng tu
 sah ni chauhvin an thawk mai a A hman
 ve lo tûrte an phût ngai lo Hman lai chu
 knaw inkal pawhna kawng rêng rêng an
 mumal lo va A rem channa kawng apian
 an hmanz mai mai a Kâr kawng bik tak
 an nei chuang lêm lo.

British Sorkar lo len hnueh er wh chuan-
 in Bial arawn siam thhaha, chu lal awp
 tûr chuan CI a dah vek a, chuan CI a
 chuan an bial an fan dawnin kawng bial
 a awm loh chuan a kal hleih the h...
 kâl lawng mumal takin an sam r...
 a. Chu khaw inkal pawhna kawng pawin awh
 tak chu kum tin an sât fa thin cûr a ni ta
 a. Chuvang chuan kar kawng sêh hi khaw
 tin hnathlang tila taktu ber a ni ta Lal
 khaw tûn inah ram chhung chuan an en-
 kawl thuh a ni

NUN PHUNG

(1) Mipa din hmun Chhûnglaw hawsal ah
 nra an lal m em mai a An tih tûa ngaih
 ber chu talawhna lak te, in leh lo din te
 leh hnathawlna hmanrua leh hriarhrei
 ngaihtu th te, hmeichiaten hna an thawn theh
 na tur api ng, phuh hlan ngaihtu h sak te a
 ni Chhûnglaw chawmtu bera ngah a ni a
 ni tûr tlachhama an awm chuan Mipa muai-
 phona a ni zuil bik a ni Hra hah blak leh
 tna rum ngaihna apiang chu mipa th tura
 ngai a ni Lo vah phai hi chu mipa tih
 hr pjal lauva dah a ni Chut ang bakaa
 huan th nual lawm te leh ramchhuah leh

lui kal te a ni mai. Tlangvâlte crawh chua nula rim leh hun âwla nula thing phur zu ni leh ber a. In leh lo tih ngêngheh nân a hun a hmang tam êm êm lo. An in leh awmna hmun pawh rei vak lova sawn le zêl tûr a ni bawk, a ngaihsak teh chia lo. Kum nga chhûng emaw a awm the phawt chuan tawh dêlah an ngai a ni be Mipa rêng rêng, tlangvâlte an ni bik a, khaw tlang tân an inhmang nasa êm êm a ni.

(2) Hmeichhe din hmun Mizo khawsakah chu hmeichhia hi in chhûng khai ding-tu, daw zawk chan chang leh mipa thu thua awm tu ni si an ni. In chhûng khawsak sekrek zawn zawng an tih tûr a ni mai a. Thlawh hman lamah pawh thlai hnephnawl leh nepnaw chin tu leh khawmtu an ni bawk. Mipain an tawh pui ve ngai lo.

In lamah chuan tui chaw te, thing phur te, buh den te, vawh leh âr vulh te, ei rawr bawl leh eina hnu seng fel leh te, naupar enkawl te a tum vek a ni bawk. An bahin a buai êm êm reng a, mut hun tha la pawh an nei mang lo. Hmeichhia in “a awm mai nai” an tih pawhin nilêng an buai a, mawng hung hman lo khawpin a tui nilêng zak reng a ni. An hun âwla hman na ropui ber pakhat chu la deh a ni.

Hmeichhiaten la deh an lo ching hian
 hnam leh mi mal a cheimawin a tichangkang
 nasa em em a Hun awl remchân, apianga la
 an lo deh khân an incheina tûr te, an hna-
 thawhna tûr te, an zan puan tûr te a tum
 ngâl vek mai a, a tangkai nasa em em a ni
 Hmeichhiaten chutiang chuan la lo dek ta lo
 selang chuan saruakin an awm vek dawn a lo
 ni a Mahse an la deh avangin tumah sa-
 rak tak tak chuan an awm ngai lo Chhung-
 tua pheï chuan zân puan tha tak Puanpui
 an nei theuh a, chu chuan thang khat len a
 dah nghe nghe a, rethei lutukin, hmeichhiate
 avangin an awm ngai lo Tlangvâlte crawh
 chuan rual an el nasat em avangin an nei tam
 ngai lo Puanhlap pahnh, pathum te chauh
 chauh lo chu an duh chuang lo. Puan tam
 tâwk tak an thuah chuan engemaw rikrum
 lo awm thutah pawh thawh an hai pah ang
 rual an ban lo vang tih an hlau a. Pa
 phenkhatte pheï chuan, "In mut rêng rêngin
 in ke puanin in khuh rêng rêng tûr a ni lo,"
 tim an fate an zirtir a, a thunun thin a ni.
 Inchei nân pawh puan tah maw tak takte
 in nei thei baw a, an phû tawkin incheina
 naw tâwk an nei theuh a ni. Hnam mâwl
 ak ni mah se ircheina lamah chuan an

zahpuawm lo hle, Puan tah maw tak tak
lai thlenga la chhuanawm tak tak an lo
thiam tawh a, an fakawm ngawt mai Cl
chuan nasa takin hnam a tizahawma, an
thiamah hinasawn tumna nasa tak an
baw a, an rilru ual elnain a kia
meuh a ni

Nulate chu zânah tlangvâlin an
mut chhuakin ning hle tawh mah se lunga
leh nuam ti âwm taka lan an tum hr
hrâm zêl a An ina lo leng leh a hâw
tûr apiang tawngkam thain an bia'n a thl
zêl a ngai baw a ni Vaibêl zuk an duh
meiling an pe thui thui tur a ni baw
Ngaihno bei taka an khawsak lon chuan
mualpho ngai a ni mai Tlangval pakt
chunga a that loh hle chuan zawibuka
an han sawi khâwm a, tlangval zawng zâw
deuhthawin an vuipui ngâl thei mai
Tlangvâlhovin nula sual ding khawpa an bi
phei chuan an chhûngkaw tân thlengin
hlauhawm thei a ni An in an sawisa thei
chhiat ni, that niah an enan tuih mai ti
baw a, chu chi mualphona theih tâwp a
tling leh si a, a hlauhawm êm êm a ni Cl
vângin an dam loh deuh leh peih loh d
pawhin an sawi duh ngai lo Pum nat pi
chu an zêp tlat zêl a ni, pasal an hna
phah theih avangin, miten kawchhûng na

emaw an tih chuan nupui atin an hnualsuat
 nasi dawn si a Inven tng a tul a ni Hmêl
 lamah tha teh chiam mung lo mah se a n n
 a maw phawt chuan chuanvawr an tng thei
 tho a ni 'Piannhuno hnd chu sim that
 theih loh mah s nungch ng chu a sam th t
 theih a n ' aa ti thun Nula fel leh tha nih
 te, la deh thiam leh thei nih te, khawak tha
 nih te an inenat nui ber a ni fo

Hlo thlawhah tlangvêl n n an inlawm
 ra lin zô th an f h chachin an l wnte
 chu lawtchhuahah a n h' chhuu te to a,
 an thuam'law leh chawic to an phuh sak
 vek a, an tlangv l lăwnte chu teakin an kal
 tir, ngei ngei a ni Hnathawh hunah pawh
 an tungal haw in a khet tawkin tur an sem
 reng a, mei zuk an duh hun awma an hriat
 aplang mei an sem reng h wk a An theih
 ang teakin an duat hrâm hiam thln An-
 hnah awn lei a n h phei chuan an mawh
 ngei awma an aniat chuan chhûn chawh laan
 an lek sak vek a, an phuh hawn sak ngah
 thn Hawn hunah chuan an lăwmpate
 th mihnaw zawng zawng leh anhnah' têt nen
 an phur vek a, an rit hăwng teuh zêl a, chu-
 h chung pawhin hlim em emin an lawnte

nên kawngah pawh hah rêng rêng hre l
 âwm takin an hâwng tlâng dial dial
 Inlâwmte chu an inhâwnsan mai ngai lo
 a rual tén engkim an ti tlâng thin
 lâwmte thawmhnaw chu lo bál deuh se,
 sôk fai sak var a, a huh leh atûka hâk
 ngâi mai theih tûin an pho ro diam.
 tet thui ngai apiangte thui tha diamin
 an phur chhuak leh a ni Chutiang
 harsa a nih si chuan nula tân chuan là
 neih a va hlâwk âwm lo vê? kan ti mai
 âwm e A hlâwkna ve thung chu hei hi.

An tlangvâl lâwmte khân an hrath.
 tumin an theihâwp an chhuah ve thung
 Nula ni hnih thlo tûr hiala zau thlav b
 an tum tlat a, lo lam tul deuh va, lo
 hial tur tân pawh a puru thlawh chhu
 theih phah nân an hmang ve thung a
 Cnu chang a ni lo va, hmel induh bik ta
 an ni deuh ber thin a Chûngte chuan
 duh takte tâna thil tih rêng rêng chu hre
 awmah ngai lovin an châk êm êm zâ
 thin Han inlâwmho ngawt pawh kha t
 hlu ber pakhat chu a ni tawh a Nilen
 hnathawhho leh thiltih apiang t'ho chu di
 takte nên chuan a tluka thlâkhlelhawm
 awm chuang lo. Chu chang ni lovin zân.

an han inkâwmho leh a, an han sawiho leh
 a, an hlim êm êm a, chu bâk sâwn chu a
 awm thei chuang lo a ni Nula ten zu an in
 tak tak ngai lova, mi dang hriatah an zai
 vak ngai lo Zu hmun, sa hmuna che thin
 leh zai thinte chu nuthlawi an ni thin

Chaw ei Chaw ei siam leh seng fel hi
 hmeichhe tum bawk a ni Chaw ei thleng
 siam thing lanpu an tuk a, tha tak leh zâng-
 khai takin, bial chui-in an siam a Ihenkhat
 chu ke nei a ni a, thenkhat erawh chu ke
 na kher lova siam a ni Thing deh nuam
 duh, thlanvawng, angte hi thlêng atân chuan
 an tuk ber Chaw ei dawnin thlêngah chuan
 chaw an khawrh kual pap a, a laiah chaw-
 hneh, khuhhriangin emaw khuhhriang kher
 lo pawhin an suak mai a Chu chu kutin an
 zen tawm ta mai thin a ni Antui erawh
 chu khuhhriang bawkin thlêng sirah an suak
 a, mai tianin an hâwp mai thin Chaw ei
 dap an inzirtir ngun hle Chaw mal thlah
 tap te, mi dang hma ami chaw emaw, chaw-
 hneh emaw ban te, mi dang hârlak taka thut
 te leh chaw ei rei bik te an duh loh zâwn
 tak a ni a, an fate rêng rêng ti lo turin an
 pap tat a ni

Chaw eina hmanrua khuhhriang te, bel sawhthlêng te, chhinkhup te teng rêng (bellei leh siak (tiau vut thap fa.) chawhpaan den ban an vua a. Nu uai in chuan an vut thiam loi avangin a vaw thiamte an l'a a, an hnathawh tui an thawh sak n an a thên. Bel vuak hi thil hau tak deuh ma ni. An vuak zawh diam tawh huah paw an vanduai chuan an rawhraah tum tak puak keh leh vek thei a, uluk em eina tui ngai thên. Hei hi hmeichhe hna bawka a avangin hmeichhia a tihan na a êm em ni. Zu bêl leh Fandl bêl ban pui mai an h vua chu halhthak an ti em em. Fandl chuan mau an sam a, chu cou mipa hna ni thung. Khelawk te leh loh'lei te pay mauva siam v k a ni. Iuim pay phulrua, a laia ching awm, sawh pawh th pan hnan a n. Thilraw awm loh'lei hmuah chuan RavnaI pawh th l pan chuan loi vin an hmang mai bawka. Tui-nim 'ak ci mipa hna bawka nia a 'atsat hie avangin pa rikhu deuh lo chuan tum an ni mang lo thên.

Kut hnathawh mi an nih avangin ni ti chaw vaw thum (z ngah chhurah leh zanria' an ei thên. Hna thawl ti a chhial tur apian inah chaw an rawn ei hnan dawa l h ch'a

an fun chhuak a, an hna thawhna apiangh
 an ei mai a ni Mikhua' pawh thleng sela,
 an chawchhûn tûr an lun sak ziah thin
 Chaw eina hmunah mikhualin chhung lam an
 chuh ngai lo va Mei lum ainaah tak ngial
 pawh chhung lam chu neitu pa ber chan a
 ni Tumahin chhûng lamah an thut khalh
 ngai lo Chaw ei laia chaw bêl leh chaw
 hmeh bêl chan t' chu hmichhia an ni a, nula
 awmnaah chuan nula tum a ni ber Chaw
 emaw an neih loh apiang sawi ngai lo va
 khawrh sak zat zat tûr a ni Chutiang tih
 nach n. hre lo chu mi nikhua lovah an ngai
 Sa hmeh tha erawh chuan chawhmeh bel
 chu pa ber chan a ni deuh ber thin

Chaw hmeh zawn pawh hmeichhie hna a
 ni ber a, m pa pawhin an zawnpuî zeuh zeuh
 châng a avm Pa tam tak chuan chawhmeh
 zawn an uar ve hle a, rahse chawhmeh
 zawn uar tak chu pa thatchhe hna deuh a
 ni e, an ti thin Pa ting chawhmeh zawnna
 ch chu sa lam chi zawn a ni ber. Chaw-
 hmeh atân thlai hnah an ei tam êm êm a
 A tlakin emaw, a baun emaw, an siam ber a
 kan an duh châng a kanna tûr chuan an
 pawk vulh hriak an er thin a, chu chuan
 an kang nai thin Mahse thil kan ei vak

Chawhlui kilhonaah rêng rêng a upa t
 in a bâr hn a leh chuan turahin an t
 hmasa tûr a ni lo Lo bâr hmasak kh
 thawt thawt mai chu, mi vir, mi bengtalo
 nikhua lo tak nihna a ni Ram kaihona
 pawh upa te chu rit takin an kaltu ngai lo
 chhawk theih âwm apiang chlawk zelin
 zàng thei ang berin an kaltu zêl thin Kav
 tluangah chuan a upa ber apiang hn a
 hruaitir a, mi dang te chuan a hnungah
 zui diah diah a Kawng pik leh tâwn n
 apiangah chuan tlangvâl tâwnngate baw
 kawng sat fai tûn hn a an hruai leh thung
 Mahni thu thua engmah ti lovin upa a thu a
 ngaichâng reng a ni Cawfik chenin up
 ber thua an dah Upate thu thu zel a
 ngaichân ni mah se, upate pawhin mah
 thu thuin an titlang mai ngai bik lo va
 tlangvâl te râwnin, an rawt tlang dial dial z
 a ni Chutian a thu ingaichang al zua a
 tih avâng chuan an lungual êm êm thin

Ram kalnaah emaw mi lo intipalh ta sela
 a then chu zualko tûrin an tân a, an zinga
 thenkhatten an lo bawhsawm a Khaw chhûng
 miten an lo hnat veleh an intihpalhna hmun
 lam panin a rang thei ang berin an tân ngai
 vat zel a Saruaka tân mai chu mi ting lo
 deuh chauh lo chuan an ti ngai lo va, puan te,

chem te, an keng ngei tur a ni Puan chu,
 puak neai emaw tuam ngai emaw an awm
 palhin a tul ngei down avingin a ni e Chem
 chu thil han sah leh am ngai awm hun
 apianga sah n n a ni a Chaw fan chu
 tupiwa riltama tamchawl lo awm ti seli
 an lo intin nun nîn a ni Ech hawng thu
 emaw, tam kal hawng thai emaw lam ngai an
 awm tum pawhin an keng ngei tur a ni
 Ra n kal hawng thai chu sa seh lo ni pan ta
 hlauh mah se, puan ch a, mipui lo kalten
 an hmih hman mawi tak 'eh fel takin an lo
 tuam vek thin

Kawng engkiman ti wmeah chhuah thei
 tui chuan taimak chang ni lovin, huaisen te,
 chhe te, hrisel te, haivan te, a ngai kim biai
 a Sakun mi a seh tumin, a tuang latute
 an hawn zawn hnuah pawh pa a'thi chuai
 mipui hnunga dâwl tur an ni e Zân jawh
 ni se, mi ruang zawn-tute hawn fai vek hnuan
 an hawng ve chauh thin H nang hi mi narin
 ngam c i a ni lo Khaw thatah pawh sawi
 tur an tam teh chiam ngai mang lo

Sakah Sakan thei chu mi tin ngahsan
 ch zah an ni Awlsam tika sa kah theih
 ,na' changte awm mahse, ramhnuasa harsa tak
 leh hlauhwm tam tak tuar tlanga kah a ni
 ber a Chavangin mi huaisente leh taimate

Chaw ei lai chauh lo chuan chhôngk
 inhmuh khâwm kim an nei ngai lo Chhû
 kaw thu, inzilhna emaw, infakna emaw, hi
 thawh kawngro rêl emaw pawh chaw ei
 hian an sawi ber a Chung hunah pa
 chuan tlangvalte chuan an ngaihdan pawh
 sawi ve êm em lo Nulate eravh chu mai
 in chhôngah pawh nu leh pate tihlimtu an
 fo va, ngaihdan thil engkim, nulat tlang
 thu tih loh chu an sawi hreh lem lo Lawi
 kam tha leh mawi taka inbiak hi mahni
 chhôngah an ching mang lo va nupa l
 phei chu inbiak teh hluau chu thil zahthl
 berah an ngai a an inbe em em lo, a l
 theih lohvah pawh chhum deuh hmaka n
 biak tûrah an ngai mai a ni Chuvâng
 nulât tlangvâl laia induh êm ênte pawh k
 an inneih meuh chuan an induhna lan tih
 a zahthlâk tawh thin avângin induh mang
 ang main an awm ta a, chuvang chuan a
 kal thui hret hret a, inhmuh thiam lehr
 hial pawh a lo thleng ta thin a ni

Chûngkuaah pawh, khawtlângah paw
 naupangte an ngai hniam êm êm mai a, r
 aia chung deuh chauhvah an dah a ni b
 mai "Naupang leh baite chu an piang leh z
 alâwm," an ti mai a, engah mah an ngai lo

Upate zahna Mahni aia upate an zeh ên
 n a. Ramhnuara riahbâk suil nih hia pawhin
 thawk tam ber leh tlawmngu ber nih theun
 n tum a Khaw ên laia tih hman loh paw
 n se, a tul phawt chuan zânah riahbâk hia
 awm te, hnah lâk te, tui chaw leh chaw n h
 zawn te hreh hlek lovin, châk zawk ang h
 m, mten an tih khalh hlaovin an ti thuai
 thuai thin Ramhnuara riahbâk chuan upate
 an dunt êm êm a a upa ber pheh chu hna
 hahthlâk an thawh tir phal ngai lo va, awm-
 hman chet an tum tir mai a ni Zing thawh lam-
 ah chuan upate thawh hmaa chaw chhum hman
 tih an tum rân theuh va, chu bikah pawh
 tih tih tûr tul awm ap ang tih hmasak ber tum
 in an vir vat vat reng a ni Tlangvâlthe chu mi-
 te thawh khalh mai hlaovin an mu tha ngam
 ngai mang lo reng thin a n Upa berin chaw
 te a lo chhum khalh hlauih chuan pawh an ti
 êm êm a, tling lo an inti êm êm thin Chu-
 tianga t'angvâlthe rilru tihnat chu an duh loh
 ayangin upate chuan thawh lo h e hle mah
 se tlangvâlthe thawh hmaa thawh khalh lon
 hram hrâm an tum ve bawk thin Hmun
 hlahawmah pheh chuan zakhuaa thing tuah
 tlawar zak te a ngai a, chutianga hunah pawh
 chuan thing chhawm nungtu nih zel ah tum
 heuh bawk thin

vak chu mi intivei nihnaah an ngai
 ching mang lo Saum erawh chu an
 hle mai Sawhah te, baiah te an telh
 titutu ber a ni Chutiang an ei khi
 råwp huam huamin an inhiia an ei
 baiah an hmang

(3) Naupangte Mipa rau pangte
 chhôngkuaah engmah thawh tak tak an
 lo Thingnawi fawm hi an hnathawh b
 ni a Mitthi awm ching'n khaakhu
 pô atân an hmang ve a Tin, khaw ch
 ah se chhun tûr an awm tumin se hrui
 atân tlangvâlton an kashruai ve baw
 a Thiap vêng tûrin an hmang baw
 a sahuai tlak lain tlangvâlhoivin zânah
 darin te, darkhuang te, khuang te vuan
 dai a thin Tlangvâlthe linung an zui
 theih anga zui tih mai loh chu in
 chhungah ch' bâwkna an awm lo

Hmeichhe naupangte erawh chu chh
 kaw khai dingtu an ni ve thuai mai An
 n an tanpui nasa êm êm a ni Nau awm
 rawngbawl te, tui chaw leh thing phurh
 chenin an naupan têt atangin an nute an
 thuai a ni Naupang tê an nih atangin
 chhông khawsakah an tangkai êm êm a
 thil zir rêng rêng pawh a danglam bik baw

inkhualtelemnaah pawh buh tate te, nau-
 ingkaw te, chaw chhum te puah tih
 engkim an rawn zir zêl thin. An nute
 dan ang apiang khan an rawn ti ch ho
 la. Nau awm lem an zirte pawhin an
 ute an dan ang apiangin an rawn ti ch huak
 e zêl a. Nu an thiam deuh leh an che deuh
 ite chuan an dan pawh an thiam deuh nge
 ge a. Nu zaidam deuh fate chuan zaidam
 n rawn zir ve a, inkhualtelemah leah chhung-
 aw chêt dan a lemin an rawn chang a, an
 chhungkaw nun an rawn tarlang Chiang
 lo thin.

Chhungkaw Nun Chhûng khata pa ber
 thuneitu, hnathawh kawngro rel feltu leh
 ber a ni. Nu ber cawh chu an pi
 el tipuiling tura tanpuitu a ni. Tiangvâlte
 mahni inah awm an nei n ai
 h lo va, chaw ei chhûng chauh
 hmuh tur an awm thin. Zarnah
 thama an lên chhuah har deuh chuan,
 upui neih a ngên ta a nih hi, a leng chhuak
 a lo êr mai," an ti mai si. Mahni in
 chhûngah chuan titi pawh an titi ve bawih
 vrh ngai lo. Nu leh pate pawhin tawng-
 m thum taka inbiak ann vin deuh leh bak
 uh blui a inbiak hi dân tûr emaw an ti
 awk a ni.

tih mi a ni A hnuara sawi sate hi an
kim pheí chuan ram lama thangchhuah
ni a Thih hnuah pawh kawng tluana
tihbuaí leh khawih bua' hlek lova Pí
thleng mai tur an ni Píahlah pawh tí
hah ngai tawh lovin faisa ngata chawn
hraí an ni dâwn a ni.

Chung sa kah turte chu Sakhi, Sava
Sazuk, Sele, Sanghal, Muvanlai leh Ruín
an ni

Sakhi Hei hi a hmasa bera kah chu
an vannei tluan chhuak dawn ngein an r
tlat a. Aih tlak ni pawhin an hria a A
pual ngatin Sakhi zu an siam thín Chu
chu sakhi la kap ve lote chuan an inpha
lo. Ram lama thang chhuah tûr chu
a chungsa sa kah tûr kan sawi zawng zawn
khi an âi kim vek tûr a ni Mí chhe deu
aihna leh mí tha deuh aihna chu a inche
kher lo Lahn siala a aih laun mí chhe deu
chuan vawka pawhin ai sela a paví chuan
lo, intluk thovah ngaih a ni Sakhi aia tling
tia tawh chu sakhi zu an zûk tum apiangir
an bâng thei lo A hmasa ber atân an k
zêl a ni.

Savawm. Hei hi sa hlauhawm tak, kah
lawk lawk theih loh chi a ni a, a chungsa sa kan
sawite khi min a kah kim tawh si a, savawr

phauh a la baka nih chuan *Zampiu*
 kahin savawm aiah an chhiar sak thei.

Sa rêng rêng an kaha a lo kalna hnu
 lam hawia a tlûk chuan an duh lo. Thil
 thiang lo deuhvah an ngai a, chuvang chuan
 thawina ang deuhvin an ti bawk thin. Sele
 kah tum pheh chuan tih makmawh a ni Chu
 inthawina hming chu "Arhnuaichhih" an ti
 a, Arin an thawi thin

Chuti taka sa kâp thei an ngaihsân avâng
 chuan nu leh paten mipa fa lo piang tawh
 phawt chu *mi huusen ral that tur leh sai kap*
surin an duhsak ziah thin Hei hi nau chhar-
 tu apiangin an phuh chhuak ber a. Chutiang
 an lo nih theih chuan mite khûm an lo ni
 dawn a, khawlah pawh mite duhsak leh
 chhuanvawr an lo ting dawn ta tihna a ni. A
 ropui êm êm rêng a ni.

Sa kaptu chan Sa kâptu chu sa chungâ
 ariam thlâk hmasatu ber apiang chu, chu sa
 chu an tihlum chuan a kâptu an ni. A en-
 ur nân hetiang hian han sawi ila - Feh
 kawngah mi tam tak an kal khâwm duah
 duah lain rin loh tak man sazuk a lo tian
 chhuak thut mai a Mi tam tak chu an te
 tuar hlawm mai a Mi pakhat a rawn chil

palh hlauva tlânchhe tûr chuan a chem ker
 tlânchhiat paha vai chuan Sazuk hmai a
 at palh hlauh va Tichuan sazuk chu kaw
 dung zuun a tlân zêl a A tawpah mi pakl
 silai kengin a lo kap let ta vơ mai a Ch
 tah chuan sazuk kâptu chu Chema lo vai
 tu kha a ni a, silaia lo kâp hlumtu k
 erawh chu a bawp min ngai tûr a ni

Sahlauhawn Sai leh Ramsiafahte chu
 chutiang chu an hmang ve lo A kâp tlu chi
 tu kha a ni, a thawh leh chuan a kahah
 hauh thei tawh lo Ramenhuah honiah a
 thian pakhatin sai lo kâp ta sela, an kah hlu
 pui mai ngai lo A kâptu nih an châk theu
 si a, a thawh leh nghakin an thir thapa,
 kâptu khân erawh chu kah hlum ngâh tum
 a theih tâw a chhua' a tul a ni A thaw
 leh hlauh chuan a kah a ni tawh lo vang
 mi dang tupawh a kâptu leh tihhlum ngh
 apiang khân a kâptu chan an chang mai dâv
 a ni Hetih laiah han chuan an inpu du
 ngai mang lo Tleirawl deuhte kah a nih ph
 cjuan uoa deuhte khân Thangchhuah nân
 manawhoa riau an neih phei chuan "Vang chi
 hun i la ngah bi," tui an pual sak mai th n

Sa bawp mantu Pa,althaten sa an kahin
 an kâp hlum ngâh kher ngai lo va A châng

phai chuan rei tak a hiam im nga to a awm
thin Chuti a nih chuan a tihhumpuun kha
a bawp mantu a ni Kah hlum sa a r h
chuanin a va hmu hmasatu apiang ch bawp
mantu an ni leh mai Sa bawp mantu ch n
a bawp phawh hlawk a chang mai va a
sa tha lai engemaw zat an hleh thak tawh
hnu a chang chauh a ni Sa hian thamah chuan
a la hlawk em em tho mai Sa bawp mantu
chu mi pahnih an ni thin Sa lu lawmna a
tan sa kaptu mah zu bel an pu ngei tura
ngaih an ni

Sa ril sutu Sa bawp mantu hi chanvo
tha ber changa ngaih a ni a Chu mi dawitu
chu sa ril sutu a ni Hei hian chuan kawng-
ro a su em em lo Sa kaptuin a duhsak
apiang kha a sawm mai a, chungto chuan sa
ril chu an buaipui a, a kaptu nen an insem
tang a ni Sa bawp mantu ai chuan an tam
thei deuh Hengho pawh hian sa lu lawm
zana' chuan zu an pu ve ngei tur a ni

Sa chantute Ram hla deuh a nih chuan
cl an turin an auh khawm phak apiang, sa
an deuhan chuan, an au khawm a Auh
hawm tur an awm chuan lem loh chuan a
kaptu leh a thuhruaiten- an chan mai a ni
Dai hna' deuhah crawh chuan a kaptu a

thilphal deuh pheh chuan nunaubin an thah duah thin. A kâptu thil phal leh phal lofa thah kal ber. A sâwm lohte kal ve ngawt chu t zahthlâk a ni a, mahse miten a zâr zo se sa kâptu tam berin an duh thin avangin chhah chuan mi an tam thei hle. Chur hmuna kal tawh phawt chu puak lai pawh se chanvo an neihtir vek a ni. Sachhih a bawp mantu chan tûr te, a ril leh a kav chhûng te an dah kim vek hnuah leh sa kâptu chan tûr an dah fel hnuah, sa chantu chuan a la bang zawng zawng chan saw chu, chu mi hmuna mihring awm zawng zawng zâtin an sem ta thin a ni. Chanvo dang nei tawhte pawh kha an la tel tho.

Sa kâptu chuan a lû, a ngum leh a ir chang tûr a ni. Hei hi a kâptu chanvo atâ dah ziah a ni. Sa kâptu inah zanah chua sa lû an khel a, an chhûm, ruai an thei. Sa lû sa e tûr chuan upa deuhthe lo chu ka mai mai tûrah an ngai lo. Sâwm mahse an duh bawh hek lo. A upa deuh chaw hle kilte chuan an kham pahin, "A kham chu k la kham lo va, ka puar ta êm mai, khaw n ka han tho tawh teh ang, a lian tha tha k la ngâk leh zâwk ang e," tin an thawhsa thin a ni.

Zanah chuan thian thaten sa lu chu an
 a, zu lah a tam thei ang berin anrawn
 khawm sauh sauh va A neituten zu an
 thei ang tâwk an thawh bawk a Tlai-
 takin an zai khawm thin

Chutia ruai theh a ngaih ziah avang chuan
 khawh deuh chhurgten sa an lah zin
 h chuan an lawnkaw phah ble tavk thin
 theh a chang ni lovin, sa kâp tûr chuan
 hlo hman lo khawpa vah chhuah a ngai a, a
 phei chuan zân tam fe riaka thawh chhuah
 ngai si a, hra an tbawk hman mang ngai
 Thawkzo chhûnkaw th mi tak chu
 Sa kah tûr zawu hi tam-bnî ai pik pui
 vah vah a ngaih avangin an lo hah a, hlo
 lam nga hsak a tul hie tho si phei
 an hah lutuk a, an hriseina pawhin a
 hlo lo hle

THIL HLAUHAWMA NGAHTE

Ruai Hei hi mihring pianphung hmêl pu
 hring aia danglam si, han hmuh mai
 rapthlak tak si a ni Thing hian pui
 lung hian tak tak te, sih te, khâm
 ngchhe tak te, pûk thûk tak te leh ngaw
 pui pui te hian huai nei vekin an fîng
 g rau rau vah pawh huai nei chi deuh chu

awma sawi a ni Bung thing hi a len
 êm vâng a ni mai thei, huai nei ngei
 an dah tlát a A buk a tawí mawí an
 thín sí avângin thlânah te phun duh ch
 nei a Chutih hunah chuan mi ang pha
 lo sa leh á leh chuang tûr awm tawh l
 phuntir thín a ni Mí pangngaín an
 chuanin búng huain a tí-â mai ang tí
 hlahv vâng a ni

2. **Phung** Phung hi thil huai dang aia
 zâwk pui leh danglam deuh tak mai, hle
 awm tak nia rin a ni. Mun a thil hmuh-
 lian pui len râpthlák taka a hmuh, a ni
 fiah chian leh sí lote chu Phung ngeiah a
 tlát zêl a Chuvâng chuan phûng hmu
 tûr an tam hle mai.

3. **Thlarau** Míhringín thlarau nei ngein
 ring tlát a, a thlarau pawh amah a ni n
 tih hriat theih sí, mahse danglam deuh h
 lang leh râpthlák tak, a châng chuan dar
 lamna reng hriat mang loh nún an ring a
 Mí a thih veleh a thlarau chu rih dilah
 kalín an ring a. Mitthi khua chu va the
 nghal mai lovin, hringlang tlâng atangin
 khawvêl an chhuahsan hnu hí an thir vav
 vawng thín a, an lunglêng an tap an tap th
 Tichsan an chênua in leh lote an fang vêl
 thil theihngihh an neih leh an chhâng

numangahte an chah leh a, an vâk an vâk thin
 Chuvang chuan an cnhungten an pualin thil
 ngkim an la chhih zêl a Thenkhatte phei
 chuan an chawei thutna hmun pawh an la
 zauh âwl reng a ni. Nakinah chuan Hawilo
 pâr an thliak a, lungloh tui an han in ta a,
 chutah zet chuan khawvêl lam hawî hlek lo
 vin an liam thei ta a ni. Tichuan mitthi
 khutah kal hmasate nêan an chengho ta

Nausênte chuan chu mitthi kawng chu
 zui tur an hriat loh chuan an bo anga an
 thlang zo lo vang tih an hlau nasa hle mai
 Artui an ken erawh chuan chu artui chu a
 lu biang biang zêl ang a, chu chu zui zelin
 mitthi khua a hruai thlang dawn nia ngaih
 a ni. Chuvang chuan nausên an thih phawt
 chuan an phûm hmam an laina hnaiten artui
 an zo chhûm a, a lu kiangah an dah ziah a.
 Chu chuan an ngaih a titha tak tak thin

Rante pawhin thlarau an nei nûn an ring
 k. Mî an thihm a nei zo deuhte chuan
 ran an talh ngihâl thin. Chu chu Thlarachhahna
 an a A awmzia tak chu mitthi khân mit-
 th khuaah pawh a hawn ve atân an tih a ni.
 ahse ran thlarau chu an hlau ngai lo va
 mitthi thlarau erawh chu nasa takin an hlau
 ung a ni.

4. Chhawihfa Hei hi arsi lian pui, le lawka hniam têa thlawk zuai zuai, rel ang hi a ni A thlawh chhuah ta apiangah ruang a chhuak duh nun an a chhuah chângin an ngaih a tha lo a

5. Leiruag tuam Lei ruang tuam ch hnuaiah mual kang zâwngin lei sen pâwng deuhvin, hnim pawh to si lovin aia sei zâwk tûr a awm ve th n a Chu thlân a an em avângin chuaiang lo va n chhûng atang chuan ruang chhuak nguin an ring tla a, an nei ngim lo.

6. Zawng lu ro An lo neih turah zâwi lu ro an hmuh hlaub chuan, an lo nei chu, a chanve lai pawh vât tawh mah si chhuahsan leh mai a ni An neih lûh c an in chhung atagin ruang chhuak ngei ring a, an hlau êm êm a ni

7. Khawhring Hei hi thlarau ang dei hmuh theih si loh, ramhuai lam chi, vir êm mai, mi ei chhiat dêr pawh tih lo nu ngai. Mihring kawchhûngah lûtin awmh a khuar a, a awmh nun khuarna chuan bre chuang lêm lo. A vir êm avângin hlaub tlawn a. Ramhuai chaw an pawhin khawhring an thiar hmasak zet

huan an bār mai ngam ngai lo An ei hma-
 Khia tlat' tun chaw tiem tāt an then
 māt thūn.

Nula hmel thā deuh kav chhinh bu
 huar duh deuh nī āwn tak a nī Khaw-
 ring paia an puh chu nula vantling tak an
 i zāa hriat a nī Khawring paia an hriat
 āa chi, mi tuemaw a purn a lo nat vikin,
 hawring pia a i rin chuan a ch hōn khaten,
 Tunge i nih' tun an zāwt a Dan lo
 huan, "Chu mi kha mi chu ka nī," tūn tu-
 mā hming thā a rawn sawi chhuah ta an
 Chut'a a han sawi chhuah vele chuan a
 rawn lam chhuah kha khawring nā
 huan puh ta thūn a nī Tin, mihring hming
 rawn lam chhuah ve leh klan, "Engge i
 tun an zāwt nghāl baw k a An nī vaw k
 mā, ār emaw a duh a rawn sawi chhuah
 ping kha, a kawchhūnga khawring nā rawn
 aawar nūn an ring tlat a Chu ngei chuan
 nī haw a, a dam nghāl ta mai thūn a Chu
 hān khin nān hmangin, "Khawring thaw
 chhuah," tun thūl dam nghāl hlauh vah
 an hmang thūn a nī.

Khawring paia khawngaihthla' zia hū tiem
 an sawi leh lawk ila. An nahnun engmah
 lo mah se, mūn an tenin an hlau em
 a A kawchhūnga khawring khan a ei

ve mai ang tih hlauh leh kai ve hlauh
miten an kâwm duh ngai lo va, nupui
pawh an leihnawng a, kawng engkai
thinhrik vek a ni Khaw chhûnga a
atân pawh an duh lo va, an khawnga
hle.

An khawhring paun an khaw lai ch
zinga mi tuemaw a ei hlauh phei chuan
chhûng atanga hnawhchhuah chu a ni
a ni mai. Thu dik ngei tih hriat chinah
thlâm chhûnga hal khunga thite, leilawn
tak atanga tua nam thlâk tâk avânga
an awm. Lalin khua leh tui atan pawh
duh hek lo.

Hei hi tân lai ngaihdan chuanin tlan
ten nupuia an neih phak loh an awh site
hming chhiat nân leh tibleihnawn nan an
berin an ring. Chutianga ti duh mi chu
sual tak chu an ni.

8. Thlahrang Mihring hi kan thihin
thlarau a kalna tur, mitthi khuaah a
nghal mai lo va, khawvelah hian hun ei
emawti chhûng a la vâk a la vâk nun
hria a Thenkhat thlarau chu hmuh theih
a inlar a, thenkhat erawh chu hmuh theih
loh, thâwm emaw, âw eraw chauh hri
theih sia inlârte an ni. Chutia mi thlarau n

an briat leh hmuh chu an hlau êm êm mai a,
 an thil hmuhswal pawh ni se, fiah leh ngam
 tawh chuang lovin thlahrâng niah an puhin
 an sawi tawh mai thin a ni. A chang chuan
 mi thu tha lairawn khawih a ta vak vak
 pawh an awm. Dân narânin heng thil hi
 khawhar riahpu te hriet a ni ber thin Thla-
 hrâng an tih tam tak chu hetiang huna inti-
 mata, mak taka lo che duh an awm thin
 vâng a ni. Sazî thâwm pawh zânah chuan
 a lo ring hle a, thlahrângah bawh an puh
 leh mai. Fiah ngam tûra an ruat loh vanga
 em mah ni si lo, an hlauh êm êm a tam mai.

9. Thla-ai Thlaphâng tak, chhan ngu êm
 emaw, mihring âw ni ngei si, an hre thin
 ai. Chu chu ramhuain emaw, an thla kha
 mah hruai tuma a kaih luh nun an ring a
 ni. Chutia a lâk bo chuanin mihring kha a
 thi ngei dawn a ni. Chuvangin mi huaisen
 chuan chutiang an briat chuan "Thlaphâng
 reng reng suh, kha kemah ka lo kal e," tia
 beng chhâlin an aw briatna lam panin an
 chuan chhuak thin Chutiang hriate chuan,
 em mi kha mi ngei chu a ni tih pawh an
 thei bawh a ni. A châng chuan an chhan
 chhuak a, chhantu an awm loh chuan, chu
 v neitu chu a lo dam lo va, a thi nghal
 ai thin nun an hrira.

10 Tualsumsu Hei hi thil awm zen z
 châng chauhva awm nun a lang
 thlarau hnathawh bawk a ni Zânah t
 an chhipin an sô a, rulpui-lu-din ar
 hian an su a ni awm e An thlarauvir
 tianga a tih chu thenkhatte chuan an
 thenkhat erawh chuan an hre lêm l
 chhip a na thûm mai a," te erawh ch
 âwm e Chutianga awm chu thil vandu
 tak chang ni lovin thibna hial faw
 an ngai

11. Zun hin dawt He thil hi mak ta!
 Mizo chu luhkaah zunram an thiar
 Chung zun hin chu zanah mihringin a
 dawt ta mai thîn nia sawi a ni He th
 sawi fo ni mah se, chianguong deuh
 han sawi tur hmuh fuh a larsa hle mai

RAN VULHTE

1. Sial: Hei hi Mizo ran vulh pui ber z
 Burma lam atanga an rawn chhawm zêl n
 lang ber a, sum pui bera hman a ni Inn
 naah manah an hmang a, leichawiah p
 an chawitir sang ber atân an hmang H
 chhe hming chhiat man pawh Sial a ni
 mipa hming chhiat man erawh cau *Darkhu*

ni thung Tupawh sial vulh chu mi hausa
 ni mai a Se chhun tamah an incl na a
 baw a, se vulh chu thil hlawk tak a ni
 Khuangchawi thei meuh khawpa se chhun
 tam pheh chu mizo ropuina tâwp thleng an
 na, a sa pawh mi tinin an ei duh a ni A
 Lhute eiawh chu an sawi ngai lo

Bawng Bawng hi Mizo ranvulh panongai
 rang ni lovin, vai lo len hn a Nepa'ho vulh
 aanga an hriat leh an vulh ve tak nun a lang
 a hming pawh, vaiin "Bail" an tih, mizovin
 a lam pai tâk a Bawng an tih tak mai nun
 a lang Sial a an deuh avangin a tirah chuan
 a bawng an ti thin An hnawh dan pawh vai
 a angin ja, ja, an ti a A koh danah pawh
 a tihdan bawh lain 'a' 'a,' tin an ko thin
 a sa leh hnute chu hmeichhe ei mah a
 ngai lo va Mipa chauhvin an ei thin

Vawk Vawk hi chhûng t n vulh a ni
 chhûng khat laina zawn nan 'hil pawimawh
 kawngro su tak a ni Tupawhin man an
 chuan, an nan eina emaw mahni farnu
 sal neite emaw chu vawk talon vawh hah
 hat tal chu a dar an pe ngei ngei thin. Farnu
 nei chu hmaih chi an ni lo. Chu lovah
 ahawh nan vawk an hmang nasa ble

Chawhmeh tuituah nân, saum-sahriakah :
 an hmang Mizo nun dânah chuan
 sahiak nei lo chu an ro vawng vawng zêl
 Lua thih atân a thau an hmang ber M
 a sa an ei duh Sakhaw biak nana
 ber pakhat a ni

4 Kel Hei hi eng hun lai atanga mi
 vulh tan nge tih chu hriat a harsa hle
 hmeichhiain an ei duh ngai lo va, chu
 chuan mizo vulh thin pangngai rêng chu
 a rin theih loh Intha vi uan an hmang
 hle tih mai loh phe chu kawngro sutna
 a nei lo A hnute an ei ngai lo

5. U! Hei pawh hi intha vi dân an hn
 nasa hle Chhangchhe deuhvin nau ek
 fai atan an mamawh êm êm avângin an
 duh bik a Hnawmhawwk thian faitu a'â
 tangkai êm êm A sa chu hmeichhe ei
 ah an ngai lo va Kawngro sutna dan
 nei lêm lo

6. Ar Hei hi thil ténau te a ni a R
 chhiar ve theih pawh a ni mang lo Chh
 tinin an vulh theuh va, inthawi nân an hn
 nasa êm êm Thenrual tba induhsak
 chawhmeh siam chawp mai theih a lo ni b
 a, leklam ber a ni fo. Inneihhaah man
 zawng zawng leh pasal nei tûr nu leh pa
 pasal nei tûr chu lawi nân an hmang bav

Artui erawh chu puitlingin an ei em em lo
 Nangrang chanpual deuhva ngaih a ni a, lau
 rangin an ei ber Chhawngghnawh tumin
 chhum hmin saa inbarh atân an leklam hle
 mai. Thil nêp tak anea ngaih ni mah sela,
 artui inchhum chu induhsakna sang takah
 ngaih a ni thung si.

ZU

Mizo zingah zu hi rual kawm nana
 leklam bera hmangin induhsakna sang ber
 pânat a ni fo Khual khuaa mi, thian tha
 rangin tlawh awm tumin zu zûk ngei tûrah
 ngaih a ni Tual khatah pawh inneite, sa
 kante, leh lawmpui tûr awm apiang lawmpui
 nân zu an nu lût thin Chhiat tawh an awm
 pânin tuarpui nân zu bawh a hmang
 Chhiat taka thil tânglawn leh leklam ni mah
 seichhha leh tângvâlthe chuan zu an rui
 mai mai ngai lo va, zahpuiawm takin an awn
 pân ngai hek lo. Patling leh upa lamte erawh
 chuan an rui bingbilet der fo mai a Khaw khat
 pân leh biakrâwn tling khawpte chuan ni-
 khaw hre lo khawpa ruih an duh ngai rêng
 rêng lo

Khaw khata rui bingbilet dêr fo thin pa
 , dân nêrân n pa nikhua lo tak leh biak-
 n tling lova ngaih an ni deuh Chutiang

mī chu nupui fanaute velh leh tihbuaī hī
mī an nī deuh zêl mai a. Zu hian mī
tībuaī hle thīn tih chu a lang chiang hle

Zu chi hrang hiang a awm a, heng
an nī ber.

1. **Zufang** Hei hī buhban chhum hmin
a sak a nī. Mahni in chhunga in ral mai
chi, hmun danga put chhuah ve leh
a nī. A thlum a nēm a, ruīh a har bik
zu tak takah pawh chhiar a nī meuh
Tun laia thingpui kan hman ang deuh h
ram kal chhāwlhalin, chaw nēn chaw nīn
hāwp a, sāwr pawh sāwr lovin a fe nēn
bar zo vek zêl a nī. Nute leh nupui
pawhin mahni inah an hawp ve zêl th n

2 **Zupui** Hei hī zu-ah chuan a pui d
ber a nī. A hming pawh a chawī zo
Thil tih pui deuh tak taka put leh zûk mī
nī ber. Se chh n, khuangchawī nite leh
puiāh te an inho ber thīn. A sāwngbawl
dān pawh a dang deuh hlek a nī. Chuti
zupui atān chuan a hranpa ngatin buh
dēng a, chu mī dēng tūr chuan nula
tiangvālte an sām khāwm a, chuti a hīa
pa ngata den a nih avāng chuan, 'hranden
an ti bawk. Chumi dengho in atān chu
duhsakna atān zu chu an dah hrang thīn

chu chu *sumdeng* zu an ti thung Buh hi a
 hampa ngatin chip takin an cêng a, a vai
 pawh thap fai chuang lovin zu a an an bilh
 ta a. A bilhna tur pawhin bel lian tawh tak
 a ngai bawh a Chutiang bel lianpuiah chuan
 a lo thlum hunah chuan an leh chiah ta a
 Phunthli vuahin an infawh chhâwk mai chang
 a awm a A chang chuan dawnkâwnin an
 siak chhuak hmasa zet a, chutia an siak
 chhuah sa chu mau no emaw, seki-in emaw
 an sem leh ta thin a ni No lian bik, NO
 PU an siam a, chu chu mi an duhsak bikte
 an pe thin Chutiang chuan a semtuin a thu
 khawmho zingah khan a sem kual zêl a
 Mahni chanai chu an duh chuan mi dangte
 an leh bawh thin A leha te khân chuan an
 chianpual a lo thlen veleh khan an dawng
 leh ta a, midangte ai chuan an chang zing
 ta deuh thin a ni Chutianga in leh chu
 thin dangte tan chuan a hnawksak deuh
 hlek Lal an challeng ber zêl a, chumi bâk-
 an chuan an zu inchhan athuin midangte chu
 an challeng leh chauh thin Thangchhuah
 pawh erawhchu eng lai maham an dinhmun a
 hnam tak tak ngai lo.

Tin zu Hei hi buhfai chhum hmin, zu-a
 k leh a ni Thuan tha inhmuh khawm chang

leh thenawm khawvêng cnihat ni that n
tawk chauh a lo ni bawk a, a lâh hle
mai duh chang pawhin lei mai theih tû
awm thei reng a, a man pawh a lo tlem
bawk si a, chelek takah an hmang

Rakzu Rakzu hi a thlawr vel a lo
bawk a, an chîng êm êm lo An zu sa
tlâk mang lohva lo chhe ta te erawh cl
thlawr a, a lo intlak leh theihna a nih a
in, chutiang hunah chuan an ti deuh
Amah hi a chak êm êm a, mi njan
chuan in fo mi pawh a ni hek lo

Mizo pi-pute chuan an thil tihpui
apiangah zu a tel zel avângin mi tinin,
ni in atan chang ni lo, a tul huna pui
theih tur, an ining ru deuh reng hlawm
Zu tur denah hmichhia an hah êm êm
chhun khuangchawina tur erawh chu ma
tlin mi a nih loh avângin nula tlangval
ruai mai

AWM NI KHAM HUN

Mizovin khawtlanga awm ni an khai
thinte chu hengte hi an ni ber —

- (1) Mitthi (puitling) awmin
- (2) Kawngpui siam ðumin
- (3) Sêchhuo-khuangchawi awmin.
- (4) Mitthi rawp lâm an awmin.

Mitthi rāwp lām hī thangchhuah nān a
ul avangin ran talhīn an hmang. He mī an
iman dawn hian sa chhumna tur nula leh
langvalin thing hrīng an lo zār ro lāwk a,
hu chu “Sa thing zar” an tī Nula leh tlang-
val vēkin zū tūr buh an dōng teuh baw k a.
Chung nula leh tlangval an chhawr hahte ran
chuan a hranpa ngatin zu an sak sak a, mitthi
rāwp lan nī chuan a in tlang thin. Mitthi
chhōngte chuan an chhōngte tui tawh zāwng
zāwng lim hlumin an dīn theuh va. Chung
mīe cheina tura puan dangda taka an lo
talh lawk chuan kawr hāk tūin, puan an sin-
tirin an chei a. Chutianga an fa duh tak
thi tawhte lim an han chei malh malh lai
chuan nute chu an lung a chhe thei em em
a, an tap an tap thin a nī.

A nī tūr a lo thlen chuan pa hovin
hlang an siam a, chu hlaneah chuan mīlin
zāwng zāwng chu an dīntir vek a. A lai
talh chuan ‘Thlahpa’ (anmahni siamtu an a
an ngaih) an dīn tīr baw k a. Chupa chu
fān an awrhtir baw k a. Tichuan hlīng chu
kavtlaah an zāwn chhuak a. Nakin deuh-
ch an zāwn lūt a. A tūkah chuan an thuat
ch leh tawh thin a nī.

Hemi nî hian Vawkpui, Vawkpa,
hîmawr hawng talh a ngai a nî

(5) Kut nun Kût hi pathum an i

(i) Chapchar kut A hî
hian Chapchar áwllen lain an hian
A thei pain a thlengtu ang deuhvin
an talh a Zu an inkhawm a Tlaiah
kuah kualin khawlaiah an châi ch
thin a Chutah chuan zu an intul
bawk a nî

(ii) Mim kut Hei hi chu thlai t
awm hun si, pawhchhiat hun laia hma
Mitthi pual a nih avangin mitthite an
thin.

(iii) Pawl kut He kût hi chu Pa
huua neih a nî a. Buh an thar tur a
chu an seng zovin an chil zo diam tak
Ei leh bar kawngah pawh an hnianghn
tak a nî bawk a, an him thei ngawt
“Himna kût” tih mai tur khawp a nî
pang pual deuh a nih avangin naupang
a nghahhlelhwam zual bik Kût nî atâi
tinin kût sa an zawng theuh va. Kût nî
an ei vek thin. Tlaiah chuan sa leh
hminsâ thlêngin an chawî chhuak a,
chhuahah chhawng an hnawt a, an nî
nuai nuai thin a nî.

MIZAWN

Fehnaah emaw, ram kalnaa', emaw, mi
intipalli emaw, damlo vin emaw lo awm ta
sela, mahni in pan thei lo khawp a nih chuan
zawn haw tûr a ni a Mipa awm remchaig
apiangin an zawn haw tûr a ni Zawn thei
khawp an awm loh chuan remchang hni a
rang an punkhawm mai tur a ni

Khualpang zinnaah mahnia kal thei lo
hawp a lo damlo se a a da n lohna khia chuan
an' khaw ram a thlengin an zawn ang a an
va pek tûr khua khan an ra ni chinah lo va
hniakin an lo zawn chhawk ngei ngei tûr a ni

Chuvangin damlo zawn tu khuain an va
pek tur khuate hnenah va hnih lo k hma a
tûr zualko an tûr th n.

Mizawn Inchuh Khual khuaa thi an awm-
in an in ilen tûr in zawn a lo ngai ta a
Chuh chuan a zawn tu khua leh a lo la
chhawngtu khua kha an in chuh ta vak thim
a. Chu chu "Mizawn inchuh" an ti Damlo
zawn tum chuan tihnat zual a hlauhawn
avangin an inchuh duh ngai lo Inchuh an
tum tlai pawhin damlo chhûngten chuh lo
tûr an ngen thim. An ngen theih ngaig
lo pawhin damlo chu an dah chhuak a,
hniag ruak chauh an inchuh mai a ni.

Mitthi zâwn tûr a awm tum erav
 khaw incho tâwk an nih phawt chua
 ko an tîr hmasa tî tî a, ramî aî, n
 lam ve ve atangin an in ep tuar a
 zâwn lam khân a chak deuh deuh pa
 vel, tuma chhuhsak loh tawp tura hlâr
 an thlang chhuak sauh sauh va, mî
 zawng zawng chu hlang rawn put tur
 chuhtute lo theh kian zat zat tumîn a
 ring thap mai a

Lehlanho pawhin mîzâwn chu va
 saka zawn tumîn an inrem fel thap b
 Tichuan kutbêngin an haw haw tawn
 mai a Chutih lai tak chuan tlangvâl
 vawr deuhthe chu, zauthauvin an a
 hlê thei tawh ngai lo va, tleirawl
 erawh chu an zam nasa tawh mai th

Nakinah chuan ava hmuaktu lam
 tha takin, "In rawn zawn thui tawh
 kan lo la ve tawh ang e, mîn kîrsan
 rawh u le," an han tî a. Lehlanin p
 êmin, "Kan la zâwn rei hlei nêm, hah
 kan la hah bawh hek lo, kan la zâwn
 ang chu le," an lo tî ve hlaauh sî a
 chhâwk tumtute khan "Nî tawh lo ve,
 zâwn ve tawh ang e," tîh leh hlâng p

u chhuhsak an tum ta a Annin lo pe phal
 u lovin ramri pèl rawka kalpui an tum a
 hlam an phal si lova, an in nawr ta
 nam a Hlâng rawn bâwr tur apiang kha
 awng thlangah an in theh thla tawn zêl a
 awng thlangah mipui nâwl pui chu an liam
 la duak zêl a Mahse tûmah mimal inchai
 l rei an awm ngai lo Hlâng kha lehlamin
 lo pu dah mai ang tih hlauvin put tu nin
 pan leh zel a Chu chu midangin an lo
 leh thin a ni. An inbawh leh pawhin rei
 tēah an inthawhsan leh thuai thin.

Chutiang rêng rênga rei fô an inbeih hnu
 uan an upa'en, "Khui le, a tâwk tawh e,
 ang tawh rawh u, inpe tha tawh ang u,"
 a hui ti a Upa thu chu awm an bâng ta
 un a ni Mizawn inchuh dâwn tum chuan
 r chui leh naupang lutuk tih loh chu an
 iphut chhuak dap thin

In buanah an incho leh a, an inbuan
 awbah chuan a tâwk tawhah ngaun an inpe
 ha chauh a ni Chawhma chu a awh ngei
 gei thin Mizawn inchuh tum hian chuan
 uang zuite mitthi chungte an khawngaih-
 hlah thei khawp mai Mitthi ruang lainat-
 a sên, in lam thlen thuai thuai duha
 chhleleh nâk alaia rei tak han khaw tàng leh
 a chian rilru a tihrehawm êm êm a ni.

THANG

Mizo hi sa ei thian loh reng reng
mi an ni Mi malin a ei duh loh za
ten zawng a neih chuan a ei lo mai a
tiang kawngah chuan ei ngai loh dah
chi a tam mai

Sa ei theih nân ram sa leh sa va ti
na chi hrang hrang an nei a Chungte
1. Thangpui Sakhi achin chunglam
nân a ni Sathang an ti ber A valh
thangtung zai herh khâwm an hmang
hruipai a ân chua ramhrui emaw ch
mai lo ter chi an hrang thin An s
tum a len leh an heih khâwm tam mai
khi thang leh Sazuk thang chu a inlen
nasa hle a ni A kam dan chu leiah a
phih'n lein an thap leh a, a kea awk
ngul nein an kam thin

Thang tenau

1 Sahdal A valh atân thangtung zai
zai them berh khâwm bawk an hmang a
hruipai atan erawh ch an valh a hrua
hmang thung Kûrkum nein a ngh
awk tûrin, ngul neur an kam a Hei hi
va leia tla chi Vanrit te, Ramâr te, Varung
awh nân a ni ber A dai pawh an theu t
2. Beai Hei hi sahdal, awk chi bawk
nâra kam a ni Chuk pera a nghawnga

tur chi a ni a A dawhah a duhzawng tak
 'Sente' an zep a A dai theu a ngai ve lo

- (3) Mangkhawng Hei hi sava te thchleite
 delh nan thng tlawn lian deuh a hmawr
 leh lam khai kângin an kam a, a dai
 an theu thin Hetianga delh chu a sa
 pawh a tuihnai lo deuh bik n a lang
- (4) Thang chep He thang hi thchlei leh
 sazu awh nan kam a ni a A nghawnga
 inhêng hlum tûra kam bawka ni
- (5) Vantarg Hei hi sazu (Zup wl) awh
 nana kam a ni ber A thang ngul leh
 a hrute amaha inpu chawp veka siam
 a ni, An duhna lai laia vit phumin an
 kam mai thin
- (6) Sakuh thang Sakuh hi sach'rah kai
 pha ve lo chin a ni a, sa dang, aini a
 tê a thang pawh sahda ang lawkin a
 a nghawnga awh tum an kam thin
 A hiui atan hruting hnâng eraw an
 hmang nai Ngul neia kam chi bawka ni.
- Thanghleng Hei hi sava, rah tlan leh
 par tlan awhna a ni. Ngul neia a fuk
 na tur dawh an siam a, chuta'a fûk
 ve leh a keah a awk thin

2 Tlok Sakei leh savawm hi sa dang awb theih chi an ni lo va, •chuvangin tla siam zawk thin a ni Thing pum pahnl lawn angin lawn nuam tak turin an daw a tawpah a thil duhzawng tak chi sakei sa, savawm tan mai, an chah thin A hnu chuan thal zum tak tak an bun fur mai hlahuh loh ran hnin an thup leh a, emaw a lo kal chuan chu tlakah chuan a a, an thil chah chu a pawt per a A tl mai thin a ni Hei hi mihring tan paw hlahuhawm ve hle mai

3 Kar Hei pawh hi sakei tibhlum nân ba a kam a ni a lei an hmang ber a, r zumte pawh an hnang bawk Hun a lo zelin si'ai kar an siam ta zawk a ni S a lo kal veleha lo khawh zawt turin an lo kap nghel turin emaw, palte hriat an a. Chu cau a rawn pal vel eh kar kha a ta thin a ni Hei hi mihring tan pawh hlahuhawm em em a, hriat a harsa bawk s Kar an kam chuan zanah an kam a, kh chhung mite hriat turin dangau an au tir t'

4 Fal Fal pawh hi sakei tibhlum nan bay kam a ni ber. Delhi hlum nan a ni a, sal delh hlum zo tur a nih avangin a rit em a ni. Fal tenau chu zawng tan te, vathu te pawh an kam bawk

5. Chehrep Hei hi sakei tih hluin nan bawka hman a ni A sa duhzawng tak an hlung hnan tlat a, kawngka an hawnah chuan a lih ve leh a lo chep chat tura kam a ni Sa tenau deuh sanghar tan pawh ama tawh tîn an kam ve bawh

Hla lam

Mi lunglêng thei tak leh hla pawh phuah thiam tak an ni Hla phuah lamah chuan mipa aun hmeichh a an hmingthang zawk mah nun a lang An hla sak reng iêng a ki a hnam êm êm mai a, mi tin aw tlin phâk tawh zêlin an sa Tlatvâr zik pavhin zat mah se a bahthlak teh ch'am lem lo Hlate ngah hle mah se an hla apiangin thluk hranpa a nei chuang lo va, a intawm put mai Chhâng hla thlûk nei hran apiang chu a thlûk sin chhuaktu emaw chutiang hla han phuah chhuaktu emaw apiang hmung a pu ta zel mai a ni ber. A langsâr zual deuhthe chu -

Pi Hmuaki Pi Hmuaki hi Mizo hla phuah hman hmasa ber a ni a Thangtharte phuah tur awm lo khawpa hla a phuah pawh vek an hlah avangin darkhuang nên nung chungin an phuin ta a A thla'î vûl-
te h enah chuan hlain -

“Nauvate u, nauvate u,

Tha tê te khan min chhinh rawh u,”

a la ti ta cheu a ni “Thlan chhûnga a dar
a ig vuak rik chu ni sar h chhung an hr̄a,”

(2) Sukûti Saikûti hi mi neimung
chhûngkua atanga lo piang chh̄ak p̄a
ni lêm lo Mi daingai (hnamcha vm) chh̄
kua ami a ni zavk Mahse zai a thiam
em a, h̄a a lo phuah thiam êm êm baw
A h̄a phuah chuan, ama siam chavp th
a nei a Ch̄i ch̄i “Sukûti zai” an ti a
tiang th̄u a sak theih apiang h̄a chu Sa
phuah pawh ni mah suh se, “Saikûti zai
ti ta zêl nua a lang Saikûti chu Th̄n
khuaa awm a ni a Mi thenkhat chuan l
khawsonga mi em̄v tih a awl viava, ma
a la rei teh chuan lo A lun phun p̄a
chung lai ve a h̄ chuan hmuh theih a ni r̄

(3) Dirpawngi Hei pawh hi lal chhang
a ni ni lovin h̄amchawm mi baw a ni
thiam leh chutiang ngaina mi a n̄h av̄n
zu hm̄n sa hm̄nah a ch̄ng ber a Lal
zai thiam an lo ngaina bawk th̄n a, lal
ah zu hm̄nah, upate k̄arah a ch̄ng a T
khaw ch̄h̄v̄l̄te pawh fang bawk th̄n a s̄
a ni A h̄a phuah̄te chu flar chuma z̄

neh chi a n' Saikûti zai an tih ang baw-
 i a hla phuah thlûka sak theih apiang lah
 hu, ama phuah ni kher lo mah se, "Dir-
 awngi Zai" an ti vek zêl.

4) Laltheri Lal fanu hnel tha êm êm,
 t'a pawh phuaha thiam bawk si a ni Hei
 u hmar lama mi hmingthang chu a ni Lal
 anute chu hnamchawmte chuan an rimin an
 nei thiang lo va Tlangvâlin an lo ngaihawna
 in lo chhaih buai pheh chuan lalin a thah
 oh vek pawhin a khua ata a hnawt chhuak
 ngei ngei an? Laltheri pawh hi lal nula ni
 u hnamchawm tlangvâl Chalthanga a lo
 ngaihawng an lo induh ta hlahh mi a,
 chu chi a nu leh paten an h'at êm avangin
 Chalthanga chu an thah sak ta mai a Tich an
 Laltheri chu a lung a lêng ta êm êm a, inchei
 zai a ril thei hek lo, chaw ei zai pawh a rêt
 thei peih ta hek lo, hla phuahin Chalthanga
 chu a sin a, Zai a thiam si a, man'an hlâk
 khawon a avm ta a ni A hla phuahthe chu
 "Laltheri Zai" an ti ta zêl a ni

Laltheri Hei pawh hi hnamchawm nula
 ni avin lal fanu bawk a n' Khawchhak lam,
 a phuah thiam hmingthang a ni ve thung
 ni nula ni mahse hnamchawm tlangvâl a lo
 ziwng ta hlahh va, an induhnte a lo ril

tāk deuh deuh hnuin sawi tham khaw,
lo awm ta nūn an sawi. A hla phuah
ama thlūk siam ngei nūn a lang a ‘
chhiari Zai’ an ti

Mipa lama an hming chawī a ‘Chi
kha mi zai’ an tihte hi chu anmahni
ni lovin, miten anmahni an phuahna
zâw< zêlin a lang. ‘Lalvurga zai’ ‘Ne
zai’ tiangtê hi Chai hla an ni duh hle

EI ZAWNNA

Mizo lo neih dan kimchang takin sawi
ni lo mah se betah hian a tiangpu sawi

Mizo ei zawnna ber chu Lo neih a
Thlawhhma an lâk hmain a kum leh tu
lo neih tûr chin Lal leh upaten an rêt
diam hnuin neih an phal chhung ramah c
mahni lo tûr favâng lain an en fel vek

Tichuan kum leh a lo thar a, Feb
thla vêlah lo vâtin an bung tan thin An
neih tûr a hlat kum chuan a hmain riak
a intâwm phâk apiangten sa tâwmin an
hmasa zet zet a Arual dialin lo vat tu
riak lut ta thin a ni. Mau hmun neite ch
an vat nghal thêi mai a Thing hmun
erawh chuan a hnuai perhtê an hâwl fa

et a chu chu a hnyar thawh an ti bawk
 hu mi hnuah chuan a chung an tuk ta chauh
 ni. Hah pawh nasa takin a hahthlak bik
 , thawkthei deuh leh chak deuh neih miah
 n ruat rong a ni Lo vah hi mipa hna pui
 erah, ngath a ni Thih palh hlauhawm tak
 nih avangin, "Mipa lo vat leh hmeichhe
 iau nei tur chu hlâng chung a chuang an ni
 ," an ti Chutia an vah zawh hnu chuan
 ho lo a lo tul ta a, chu mi chhung chu
 'hapa' an ti Hetih hun lai hian miten hna
 nung thawh tur an nei meuh lova, 'Chap
 hat awllen' tun mahni thawh chak zawn
 chawm chen nai an hmang bawk

Chap a lo ro hnu chuan ni hlulah ngei
 ian tum ran a, upaten khua tuk tin an
 hna. Ni coh ah laun ni bul velah chhum
 ian tak tê pawh hmu se, ruah sur an
 hna va, lo hal an rawt thuai zel a ni Then-
 khath chap chu a la ro chan mang loh avang-
 in mai an la duh lo va, la nghah leh rih
 a, thenkhatin ruah lo sur mai an hlau
 bawk si a, Tin, lo hal that leh that loh
 an thlawh na chhiat leh that tur a hri
 mai si a Lo hal dawn tum chuan, an
 nasa thei hle thun a ni Insual ngam
 khawpa inhnial châng pawh a tam mai

Lo hal laun in lamah ruten tual phu
la nu an lo tich a, chu chu lo lan
nan an ti a ni

Lo hal tukin n'hoovin thlai chi a
nghal a. N'cho lo laig tha n'rg
neite chuan mang an khawh hmasa
tur a ni. Chutia buh tuh theiha a
hnu chuan buh tuh hmaa thlum neih
leh a. Chutia aa inpeih fel deuh hnu
tuh hun a lo r h chuan a khawtlang
an tuh thin. Buh tuh rual loh chu a
tuh chhun kha zuvan a t'an nral del
a paw hle a, a rual ngeia tun an tur
a ni. Ram pui nei leh thlawhbia neit
tuh hun erawh chu a ming thei lo. Re
neiten an tuh thai a tul a ni. Buh tuh
hua hahthlak tak, a hun lai nrai nei
avangin rei lo tea zawh nghal mi an
mite an lawm khaw! baw! a, rei tak a
ngai lo. Buh tuh zawh veleh hnuh an
a. Tichuan, h'lo hram th'awh a lo hui
nghal mai a. Chi mi zawhah chuan a
an thlo leh a. Hlo awl deuh kum leh chi
kaw thawh theih deuh tuma lo lam an
deuh kum chuan hetia vaw! khat th
chhuah zawh apiangah hian chawihkar
emaw awllen an nei ve thei baw! thin. Ti

iei tak, an lo lam awl hle baw k site an
wm baw k thin a, chungte chuan a inual an
ilawh zawhah pawh a *Thial* an thlo leh
man a ni Chutiang chu an vang deuh hlek

Hlo thlawhna tâwp ber chu *Pawhchhet*
ni. He mi tuma thlawh dan chu a dang
awh hle Ngun takin an thlo tawh ngai lova
inim sang deuh leh hnawksak zual deuh
louh an lawr a, ni khatah pawh zau tak tak
in thlo thei tawh thin Chutiang an thlawh
awh hnua chuan hlo thlawh an zo a lo ni
a a Favang awllên an tan ta a Hei hi Mizo
nuam ber leh hmingthang bei a ni Hna
nuam ber thawk zo tawh an nih avargin an
ni pawh a thawveng tawh a, an duh duh
an zawh thei tawhin an chak zawng
apang an thawk thei tawh a, nuam aa ti
tak tak thin a ni. Nulaten thing an phur a,
pung an tah a, chung chu tlangvalten an
rim an thingphurte an zui baw k a, thlak-
hah quak a lo ni rêng mai Chutiang taka
hah thawl leh nuam a nih avâng chuan se-
chuan leh khuangchawi nan hun remchang
tak khawtîng huapa awm ni kham nân pawh
remchang tak a lo ni a, an hmang ber a ni

Buh seng lo hnath tak takah chuan buh
luhna tûr thlâm an chei tha a Dai hna.

neh kum a nih loh chuan, a huhovin,
 pâwlin bûk an sa thluah a, chu bûkah c
 buh seng tûrin an riak lut a In lamah c
 tar chhumchhia leh buh lu chuh tûra
 kai ve phâk lote chauh an hnutchhiah m
 Mi dangte erawh chu an theihtâwp, tak n
 va tangin buh an seng thin Buh lu
 lai hi an thahnemngaih leh induhthawh
 ni lehzuahin a lang

Buh an seng fel hnu chuan an chil
 a Ni khata peih fel ngei tûr chi a nih av
 in mi an lâwm khâwl emaw, an sâwm kh
 emaw a ni. Buh tlêm tham deuh chu t
 tlaitlanah an chil a, vawkte-zemah an k
 lût nghal mai a. Buaipui teh chiam a
 lem lo. Buh ngah deuhthe erawh chuan
 an siam a, a chungah a chilna tûr *Fa*
 an siam bawk a Thenkhatin fasuara an c
 in, thenkhatten hruih chuan an chil a, l
 tak leh nuam ti takin an chil mum mum
 leng zak mai thin. Buh tipungtua an n
 emaw ni teh rêng ni, "*Fangrawng*" an
 reng bawk a. Buh chiltu tlângvalte khan
 chil pahin "*Fangrawng aw, Champbai za*
 mi, "*kawr zâwla mi,*" tun en au an au t
 Tichuan an buh chil kha lo pung dâwnin
 an neal. *Chawfak hmoa* chi nêh m-

duh ngai lo Chawhnu lama chil tûrîn tlêm
 te tal chu an dah ve ngei ngei zêl a ni. Buh
 pung duh deuhva an rin vang a ni ber An
 chil lai hian tawng tlahawlh lam hman mai
 mai an duh lo hie Chutianga ti an awm chuan
 Siamtun a hie ngei anga mahnî malsawmna
 dawn thin pawh kha tûn hnu lam atan a
 bnuk kir tawh ang tih an hlaub êm vang a
 ni A neitu chung zinga miten, "A tam êm
 mai ka chhek huphurh mang e," tih ngawt
 paya thil fel lo tak nun an ngai

Buh chil ni chuan chawhmeh atân ar
 emaw, buh tam thamah chuan Vawk emaw
 an tam ngei ngei a. Intubhlîmna ni ang deuh
 hian ngaih a nih bawk avangin chhûngkhata
 va chhuak thei zawng zawng chu an k m
 hram hram thin a ni.

Buh tam thamah chuan an chil zawh ve-
 leh hruih chuan an theih ang tawkin an
 thê vûm ta a Chu buh vûm atang chuan
 an lam hming an s'am chhawng thlah a
 ni An sawi dan tlangpui chu hetiang hi
 a ber.

An sawi dan tlangpui chu hetiang hi a ni.-
 A ke thup Buh vum bula dingin bûhah
 an ke an chhuah pil a, chutia a dng chuan

a han thir a, buh vum leh lama b
a hmuh rhak loh chiah a loh chuan
thup a lo ni ta Phur 30-a chhal a ni

2 B r Puh bul a dina ke ch'uh ni
a bun ding awn ang zui baw a buh
chhip ban phak tâwk kha BAN an ti
50-a chhal a ni ber

3 Fawh zui Hei hi buh bala din pan
bawka din a ni, chutia ding chung a buh
ch'uh song lai ber, buh hleh anga hleh
tiha a ni a Chu chu phur 70 ah an c

4 Chaw sat A chung a din dan kan
anga ding chung a buh vum chhip san
ber ch ma sah phak chiah a nih chuan
sat an ti Phur 100-ah chhal a ni ber H
bak hi chu ZAWN tun an chhal

5 Chhip zawn Mi tupawh a zâwntu tûr
chiabin mau an siam a, an tung a, tin,
vum leh lam pangah chuan a zâwntu chu
dintir a, mautlawn ngil tâwk tak an zâw
ta a Buh vum sang lai ber chu an n
tlawn zawn chuan taw tâwk chauh a
chuan chhip zawn vuah a ni ta Hei
zawntu athun a dang hret hret thei a. Hi
chhe zawn chu phur 120 a ni Mipa
erawh chu phur 150 pawh a tling the

Kak zawn Buh zawn dan chu a chung a awi ang khi a ni vek mai a Kak zawnah huan a zawn tu turin ban a ban chhova a kut zungtut leh zungtang inkai kut kâk zawn awk chu a ni Phur 200 vel a ni ber Phur 250 lai pawh a ni thei bawk

Tutah zawn Hei pawh hi a tih vèl dân chu Chhip zawn tih dan nen thuhmun vek a ni (Tula hi tuthlaw hâ tihna a ni a) Mah-se tuthlaw tak tak hmang lovin, thil sôm thuma sei hi tuthlaw ha aia hman a ni, Chu chu a zawn tu turin a hmawr lawr lovin a hman a. A chung lam lawr zawn chu a ban chho ta a Chu mun a zawn phak tawk chu a ni Hei hi phur 300 leh a chung lam de hâ thlang pawh a ni

8. **Hreiha zawn** Hei pawh hi a chung a tih dan pangngai ang bawk a ni a A sei lam erah chî sôm ngaa sei a ni tôr a ni Hrei-pu hâ pang ngai tak tak an hmang chuang lo Phur 400 vela ngaih a ni ber

9. **Silai zawn** A hin zawn dan chu a pang-ngai vek a Hetah hian chuan silai tak tak a hmang phur 500 vèl a ni

Mau tlawn zawn Hei hi chu silai zawn a tam phawt chuan tehna hranna aia

chuang tawh lovin 'Mau tlawn zawn' an
tawh a ni Hctiang nei khawpa buh th'
thei chu sawi tur an awm mang lo hle

Het anga buh zawn tu a san leh b
thun buh a a nin a tlem thin a Chu cha
lovin, a hming ropui kha duhna a lo nasa
a, a zawntute pawhin mar tha mang lo
ban leh din kha an tum hram hram zel

Heta buh phur tam lam kan han
hian din naranin buh chbêk tuma an p
dan pangngai apiang kha an chhiar zel
Naupang deuh phurte crawh chu phur t
h phur hniha an pawm sak châng a a
Tumah inchhiarpui chi an ni lo va A nei
an sawi zât apiang chu a ni zel mai

Buh thlawh chhuah tamahte an lo
deuh deuh zêl a, a hming sâng apiang
duh ta hret hret a, tlêm deuh hlek pawl
puh ve theih sâng ber apiang an putir
ta hial a ni.

BUH SANG THLO Hei hi buh p
sâng lai an thlo tihna a ni lo. Kum ki
an thlawh chhuah chu tam êm êm mah s
chhiar sak chuang lo A awmzia ber
kum sâwm chhâng kum tin buh phur za

lem lo thlo chhuak zat zat, khaihlak awm
lek lova an thlawh chuan Buh sang thlo an ti

Han ngaihtuah mai chuan chutiang chu
hil harsa ni awm lo takin a lang a Mahse
mihring chhungkua hi buh phur 100 aia tam
thlo chhuak ziah tur chuan kum sawm lai a
o awmho hleihtheih loh hle Chu lo rengah
pawh kum that mang loh kum a lo tla leh
zauh pawk si thin a Mi vannei chhungkua nih
leh, ingeh taka chhung khata awmho dial
dial nei nih a ngai a ni.

Tun lai Zoram din hmunah hian han teh
kha dawn ta ilang unauza Graduate nih
kin chap ang a ni hial awm e Chuvangin hei
hi sawisan tlak leh chhi an tlak a ni reng a ni
Hawng mi hi van pawh an vang hle awm e
Sawtut an awm ve zauh zauh chauh niin

Chutianga buh an chil fel diam hnuah
chuan, khawtlang pumpuin hmun khata buh
hmun CHHEK IN an sa theuh va.
Chuan chuan an buh an thiar lut a Lo hia
chuan neite chuan vaw hnih vaw thum an bun
bawk thin Engrawh ni se chhek in sak
hmun chu lo hna ber lovah a ni ngei tur
Kawng dang zawhte pawhin an kawng

lama lo hnaí berah chhekin an sa theuh
 a, chu aia hnaiah chuan tumahin an sa
 a ni rêng rêng lo Chutiang ti lui ch
 awm ta selang chuanin Lal leh Upaten
 dan tur an ngaihtuah ang Lo hnaí ber
 chuan Chhek In hranpa a sak ve a nga
 lo va, a tan a zangkhai ta hle a ni

Chutiang chhek ina an thiar luh
 hnuah chuan a thei apiangin in lamal
 phur lut zel a A rang thei ang bera an
 zawh loh chuan a riral mai thei a, kar
 pawh a tawkin zan khat thil thuah eng
 lo a chang mai thei a ni

Tâm kum pheí chuan buh a bo dul
 bawk Mahse chutianga buh chhek in at
 ru ngat chuan a thlengna manah ti ni
 takin an meitalh chingkim tal buhah ci
 an phum ve thung thin Chutianga tih
 chuan vanduanain rawn tlakbuak d h
 tih ringin an hlau rau mai Mahni ngai
 that nan meitalh chingkim chu an phum
 thin chu awm hlein an hna Inpuí n
 thleng tawh sa inrûk sak chu a tam lo hle

Mei zuk Thosi leh vaimimte tam
 zinga chetla leh hna thawk thin an nih
 a ni ber awm e, mei zûk an uar êm ên

ni tinn me, an zû tih tûr a ni mai Mipain
 aibêl an zû a, hmeichhiain tuibur an zû
 aibêl chu mau bul chhah lai hmanga siam
 ni ber Mau bul chhah, kaw nei mang lo
 awp khawpa chhah, a lu lam vaihlo beng
 in an kei kua a, in pawh lovin a mawng
 in pawh an kei kaw bawk a, chu mi inkur
 nu an veih theng a, a mawng an hnawh ta
 A pangah chuan a zûkna dâwn vuah nân
 n veih kua a Chutia a dawnte an vuah
 hian hnu chuan vaihlo an beng a, an zu ta
 hian a ni

Tuibur erawh chu a siam dan a mak nie
 nar A lai (tuibur lai) chu mau zung atang
 dawnta siam a ni A lu lamah phunthli
 an vuah a, chu phunthli hmâwrah chuan bel-
 leh nam tuibur lû an vuah a, chu chu vaihlo
 beng a ni Tuibur lai hnuai lamah chuan
 Tuibur mawng mau kawrawng an vuah a, chu-
 tah chuan an zuk dâwnin a chanve thleng
 dawnta lai tui an thun thin Tuibur lai chu
 a ni a, chumi kakah chuan a zûkna
 dawnta an vuah a, chumi an vuah chu
 dawnta thir a ni Chutanga rem khâwm
 hian an han zûk meuh chuan a

mawnga tui an thun kha a nghawr ri b
bawrh thin a, a maw a ng reng hle R
an zûk hnun tuibûr mawnga tui kha a
ta êm em a, pah mai lovin, 'tuiburun
an dah khaw! zâl a kan chhe ich nai
hnam thin Chu tui al chu 'tuibur a'
ti ber a, Mahse 'tuibur' trin an lam ber

Tuibûr al hi tun lata inleingte lunsa
'thingpur' kan hmang ang bawh hian (a
nasa zawk mahin) inleingte duhsakna b
ni Inleing an neih aniang, "E, tuibur hmu
rawh khai," an ti zel a ni Chutiang i
lektim a nin vang chuan tlakhhian m
hlauh awm êm êm a, hmeichhiain zuk
hmai loh hlaun, an duh emaw, an duh
emaw pawh sawi lovin tuibûr an zu s
sain reng mai. Mo thar pheichia a
reng a tul zual, a pasal nu leh pate kha tur
al tak ngial pawh a châwm zawh loh chu
a mualpho letder a lo ni dâwn a ni In le
te tuibûr theh tur neih zawh loh chu theh
te a ang naa, mualphothlak tak a ni Mite
"Tuibûr al tak ngial pawh nei zo hlei l
an ti mai ang Chivang chuan nileng
zankhuain hna an thawh lai' pawhin
zuin, tuibûr an seh kawh reng tur a ni P
tling changin an zûk khi a tâwk lova, hne
chhe naupang harh deuh tawh chu mei zel
tir vek a tûl bawh. Tuibûr al atân chang

lova feh naah pawh nula fel chuan mei an zu
nung reng tur a ni An thianten mei an duh
hun a pianga ne zat zat thei an nih chu thil
tur tak a ni si. Lâwm an neih pheh chuan tih
loh theih lohvah an ngai zual bik Mipa nau-
pangte pawhin mei zûk an zir hle a, nu leh
pangte pawhin zu tûrah an ruat tlat bawk a ni

Tawng kam hman dan Chhûngkhatte
chu tawngkam thlum taka inbiak an ching lo
va nupa pheh chu a chang changa chum
chum hmaka inbiak chauh tûrah an ngai, tia
kha sawi tawh kha Mi dangte hnenah pawh,
tawh lawm e" tihte leh "Khawngah takin"
tihte hi an ching ve ngai lo Chu mi tlukpui
an chuan, "A va lâwmawm ve," tih te,
tawh lawmawm tak êm" emaw "A lawmawm
amaia, ka han paw dâwn che em ni tak
aw" tih te an ching zawk Khawngah
an tih a ah chuan, "Min han tih sak hrâm
aw" emaw, "Min han tih sak hram ta
aw" emaw, "Min pek theih chuan a lâwm-
an ngawt ang" emaw an hmang zâwk
an ni aia upa leh tih rual ni lova lang,
lawk tûl tlat saah chuan, "Tih rual loh'
al rual lohvah, chu mi kha mi kha min han
sak 'a che," an ti mai th n Mi dang thil
an tih sak tûra tih in, tawngkam tâwpa tawh'
han hman chu tawng chaltai tak a ni.

Hman lai upate chuan, "Tawng kan sial a man" an ti a, chu chu thu dik tak Tupawh tawngkam tha taka kan biak anmahni kan bneh sa thei a ni Upate muang deuh depdawpa, 'E' tia han tai mai h' tawngkam th amah leh tawng t ah an ngai Mizo tawng kal dan thi reng reng pawh a muan tehlul vei nei han timuang phei chu nghahhlelh awi tui a ni ang. Hnam hiang hrang in p deuh an nih avangin an tawng pawh thuak sun a hrang deuh thluah hlawn a tiang hian an sawi thin -

Lusei tawng chu rorêl nan a tha, tawng chu thupha chawi nan leh thenruai l nan a tha, Ra'te tawng erawh chu inhaul a tha an ti Chu chuan tawng thluk dan ang lo deuh hret hret a ni tih min oriatti

Upa deuh phei chuan a ruh langin an sawi duh zen zen lo va Thu khuh an sawi zawk thin Naupang deuh te tân chuan hriat thiam harsa khawp a ni zel An thu khuh dân tiangpui han sawi lawk ilangin

'Lo thi ta mai pawh n'ila' tih aiah khat mit chhin pawh lo tawh pa h ta il ti. 'Nat vak theih a ni' tih aiah 'Hr

hnaah tui pav h tawh theih a ni' an ti zawk "A lo ta nge nge maw?" tih aum "A lo pe h (tun) ta lo nge nge maw?" an ti Tin, sa h'auh-awm pawh ramhnuatah lek pher chuan a a hming an lam duh rêng rêng lo "Hei hi sakei chăt velna a nih hi," tih aum "Hei hi sappi hnuhma a nih hi" an ti. Chutiang zelin kawng dangah pawh an ching nasa hle "Rante zawng thi boral mai thei an ni," ti lovin "Rante zawng zankhat sahrang chang mai thei an ni emaw, Rante zawng kumkar tâwk mai thei an ni" an ti zawk A lo pun duah dangahna lam sawi dawn erawh chuan "Hông kan ran vulh vete hi an zun an êk a lo tam ve a," an ti "Ei tûr kan nei ta hlawl lo mai" tih aum "Chhuan kan chham ta dêr mai" an ti zawk Chutiang zelin thil hlat lam te, lam lam te, tet lam te, zau lam te, hnaih lam te a sawina a awm. Chungte chu —Ar hmai tih Pit dawr tia lek, Tum̃ hui t a lek, Ui hûm lek, Ar chil zat, Chil pik phak chauh, Âr aka phak, Ván phel tia, tih te hi an ching Chu chuan an sawi tak let engemaw hnaah huam zel si

Tawngkam hman danah an fimkhar êm a ni Ramhuaiten an hriat path hlaah a hawm a, Pathianin a hriat path hlaah

pawh a hlauhawm bawh a Khawh k
 dâp ve ve si a, an thinur ang a, an han
 na zawng zawng kha an lak sak leh ve
 ang tih an hlau êm êm thin Tawng
 thuang deuhva an tawng dawn chuan, l
 vanneihna lam an sawi dawn tum
 "Khuavangin beng lo chhu ngawng sela,
 Tawng thu chhia ni suh sela, emaw, l
 pachhiat ni suh sela, emaw an ti tê te
 Chu chuan an ham thatna kha lakkir se
 mai lo se tihna a ni ber

Pi-puten engmah thil chhinchhiaahna
 a, aw, b, an la nei lo va, an lungphun
 ah te pawh chhinchhiaah duh an neih ch
 a lemin an ziaak mai thin Thawnthute
 tawngkaa an inhlalh chhawn zel a
 Thu sawi dan inang lo deuvah pawh h
 hian an sawi,- "Unau thawnthu sawi p
 dang thei rêng a na" an ti thin
 tawng tih aun Duhlian tawng an ti zawk l

SUM

Sum pui deuh tak taka an neih leh
 ngaihte chu hêngte hi an ni be -

1. 'DAR: '(a) Darkhuang' Hei hi sial a
 ngaihsân zawk ni awmin a lang. Khaw
 lam atansa an rawn chhawm zel a ni

tiñ ni ni apiangin an vaw thin Dar chi
dang nena inchawih mawi atan an hman
changte pawh a awm Sakei hui tlak laun
tlan al leh naupangte dai hel nan hman a ni

(b) Dar bu Hei hi hla sa thei khawpa
inchhawn kim tawk neih a tul a Pathuin
nei a ngai deuh ber mat A aw thum leh
thum lo indawt thihaha neih tur a ni Mi pa-
khaw chauhvin an insem a, chutianga vua
chuh hla an saktir thin. Mahse hla a sa tam
tho meuh lo A hla sak theih langsâr ber chu

Liandote unau, unau,
Dar zengnge in tum, in tum ?
Dar zeng mah kan tum lo ve
Liando bur chhetê kan tum, kan tum

Darmang Hei pawh hi hla saktir
hman meuh chu a ni lo A inchhawn tura
na neih zawng a awm thova, Darkhuang
te, mang te nena inchawiha vuak chi a ni
Sakei hui tlak laia dai hêl nana hman
hla hle

Sâr hi mahni siam chawp theih loh chi,
siam taka lei ngai a ni a Mi hausa leh
naupangte chauhvin an nei thei a An roh
siam êm a, chhuan pawh an chhuang bawk
chingah pawh nasa takin an chawî thin.

2 Silai Hei hi a hmaa sawi tawh ang kawng engkimah sum pui bera ngaih a Thi bo mai thei ni mah se sial vulh thei chu tuma hmuhsit tak tak theih an ni

3 Silai Silai hi khawi lama mi nge a chhuah chu a huat chian theih meuh lol Khawchhâk lama mi an chwak chhuah a mai thei

An Silai chu a cheng hmawrah me lung vuah a ni a A cheng chu kauva h perin mentah lung chua a piallung (thir p mâm tak, kaih khupa kaih dak theih) cl zuk chek tek a, chu mi tek chuan an zên c a zuk ti-ah ta a, chu chuan a chhunga thun a zuk ti-ah leh zêl a, a Puak ta a

Zên chu ti a'h tura a chengin a piallung zuk cheh tek theih loh hlauh chuan a tla thin a Sa hlauhawm deuh an beih d pheh chuan an chei ngun êm êm mai, zên chu anmahni siam chawp (thlawr cha vek a ni an hman ni

Ti ti-ah chuan - Hmân lai chuan mu thun hi a kaw hnawh nachang an la lo va, chho zawng chauh lo chuan sa p hmu se an kâp thei lo. Chhuk zâwnga

an, hauh palh hlaauh chuan, "Aw chho zâwnga hmuh atân ka va ît tak êm!" an ti an ti thin an ti. Chhuk zâwng chuan han kâp dawn teh iêng. A, an kah hmam silai mu chu a lum chhuk dah dawn tihna a lo ni si a, an kap ngam lo a ni awm e

. Darbêl lo chu ro atan chhiar tak tak tak a ni lo Darbel eiawh chu sechhun nika a sa chhum nân a lo tangkai êm êm mai. Lei zawh harsa tak a ni baw si a, a chhe chuan an hmingthan phah rêng baw Chhuk pawh a chhuanawm rêng a ni

(a) Thihna Hei hi Kâwl rama an lah chhuah, awrh atân an siam chawp a ni a that leh that loh a thu leh, a maw dan thia a m n a sangin a hniam hlei a ni mawng a chei maw hle.

(b) Thival Hruî khat (awrh tling pakhat) chhe chi riau a nih loh chuah tlar man rêng a, inneihnaah pawh man aia inpek a langsar hle. Ro pakhat chu a lo tling eng mai

Thihna hi mipa incheina a ni zawk mah chhuk vâv thia to vâv a

a tâwk mai a A beh pawhin fang khat l
 lekín an beh bawk thin Nakín hnua hme
 chhiain an lo awrh ve tâk hnua chuan
 sei apiang a lo mawí ta mah mah a. A m
 pawh a tam tial tial reng a ni Thival
 thifên te hi hmeichhe awrh chi a ni
 narântin neih phâk a nih loh avangin leh
 chang pheí chuan neih that ngam a nih
 avangin a ropui lêh zual a ni

SAKHUA

Mizo hi ramhuai hnêna inthawi mi
 nih avânga ramhuai be mi tih mai tui zaw
 an ni chuang lo Ramhuai hi sual tak n
 mihring ti chhe tura thawk leh an thil nei
 ít êm êm mai an nih avâng leh mih
 hmêlma hanpui, hmuh theih si loh an
 avângin leh mi thiltih pawh an duh zêl ba
 avangin biak tlawn nân leh natna ata d
 leh theih nân an hnêna inthawi a lo ngai
 a. Anmahni ramhuai tihlungawi nân a
 ber a. Chutiang kawngahte chauh chu
 ramhuai hnêna inthawina blan a lo tul ta
 Mihring malsawm tur leh vanneihna thil da
 rêng rêng pè tûr leh vêng him tûr chu
 pathian (Siamtu) bawk biakna an nei leh

Chu chang ni lovin a malsawmna tit wp lova
 upung deuh deuh zel tura a hnena inthawina
 hlân an nei ziah a ni Chutianga ti tur chian
 in lawm lai thilah an hlân thin

An pathian biak ber hi a chiang lo hle
 mai a, Pu Vana an tih hi an pathian puipa
 bei leh bul ber ni awm a ni A chingn an
 koh dân chu 'Siamtu' an ti Siamtu tih lung-
 wi lohva a malsawmna pek tawh sa pawh
 anuhku leh mai leh a hnu lam pawha pêk
 tawh loh mai an hlau êm êm a Chu
 vâng tak chuan a ni an tawngkam pawh a
 mikhur thin ni An vanneih deuh chuan,
 "Ka Pathian a tha," an ti a An vanduai
 deuh chuan, "Ka pathian a tha lo," an ti

Thih teuhna tak an neiha an pumpelh
 lauh chuanin, "Ka pathian chu tha suh sela
 a thi ngei ngei ang," an ti mai Hla lamah
 chuan, "Khua nu tiin an chawi bawk Ang
 nat niin a lang

Sechhun, khuangchawi nikhuas an thil
 an zawng zawng chu pathian hnenanah a nih
 pek avang leh malsawmna chi rêng rêng chu
 pathian lam atang beisei vek an nih avâng-
 ramhuai hnênah inthawina hlân mahse,

'Ramhuai biao chhiar hleih theih meuh
nun an lang lo.

Amaherawhchu an pathian neathin
tawk lo em em a An biak dan thuah p
chhui chet a dawl zo lo va, siwi dan th
pawh a harsa hle reng a ni

Engpawh ni se, Kristiant'e Pathian
chuan ngathdan leh kal hmang dang da
a ni.

(Hei hi tawk rih se, thil tam tak
hman loh leh la belhchhah zel tur a aw
nidang atan i khak rih mai ang)

—OXO—

PA NUAMSA

AN ZINNA KAWNG A CHHU K- CHU KAWNG
 an chau tlang hle tawh tihm kawt bawh
 an thlang hlawn mu a Khawp
 an thlang tih tikhah a (zam awm
) Kawtchhuahah chuan lungphun
 te, dung aia sang, pan thlem talawn,
 aia hnuhma lang mang si lote, kawng
 vel lek lekte a lo intlai dal mai a Chung
 phunah chuan cogmah chhiat theih zok
 rong a awn lo Thenkhatah chuan selu
 fei lemte a chuang a Mihring lem
 telna pawh a awm Lungphun hn
 chhip chu kawtchhuaha thu khawm th
 chem tah nin an hmang nasa tawh tih
 lahianin chem tahna hnuhma a kh
 duk a Thutna hmun nuam deuh lah
 an an inghâk khâwmin chawh ch
 a an sui nawi leh khon burte a awm
 hlawn a Kil khatah chuan an selu
 se ril phun, an chem a hriam nge hriam
 fiah nina an sah rêk thlah thlah a
 ing ran bawh a An thutna hmun kil
 deuhvah chuan hnathiala vathlo zial
 pung pahnh lai hi a lo lum bal a Lung
 pakhat chu la tharlâm deuh tak hi a n
 kang awi pangah chuan lukkapu

ang deuh hian hniam tēn an dawh kân
 chu mi banah leh hrui thlunahte chuan
 leh ramsa chi brang hiang lûte an târ
 tuar a, puan dum tet hnang hi a la in
 dêr dêr bawk a. Ka rilru tē tē chuan h
 an phun ni hian engang takin nula leh th
 vâlte chuan mitthi chhângte rilru tûr ng
 tuah lêk lovin nuam ti tak ang maw' ka
 ka ti a. Chung kawtch'uaaha mahni law
 nēn hlim tak leh rilru in nu cm era lo
 ngkak khawm thinte chuan mahni cha
 an han chawh leh chuan an va ngaiht
 sei thin dawn êm ve aw' tūn ka chhūtpu
 ngial a. Mahse a tawngtu tak tak lo ch
 an nihna ang tak tur chu suangtuah thia
 har hle mai

La zin ngai lo tih takah khaw chh
 luh huna thlen in zawn mawh ka huphu
 Chu mi lam chauh chu ka rilruah a ch
 hian ber a. Kan fan lût ta ngei a, a hn
 rilru ka lo siam lăwk tawh ang ngein, i
 hianpui mai, di-so buk lap mai, leikapui th
 fea dawh, bāwng note pa'n h naih zak, m
 hem lap lap, inthlurg ka hān hmu a. Dang
 nāl her pawhna sawi khaih hman le'k h
 turin, "Kei khutah khuan ka thleng ang
 ti thuai a. A kiang lawkah chuan lai in

Hei tur hi a ding luah baw k a Ka rilru tē
 in, "Hei zet chu khâwnbawl upa in, khaw-
 nat mi neinung leh khawtlâng khaipa in a
 h ngei hi, ka thleng fuh awm teh a Nak-
 k lama mahni thlen in chanchin theuh kan
 in sawi khâwm leh chuan sawi tur ka va
 gah dawn teh rông em!" tui ka thiante ai
 chuan chungnung hlein ka inhre ta a Min
 par hlaubna rông rông pawh ka nei ta haub
 mai a Rilru thlamuang leh hlim êm emin
 awng pawh en tha hman lo lekin ka pan
 ngat ngat a. Vanner inti êm êma chapo
 k chung chuan ka han hawi leh a A pia
 hawkah chuan Zawlbak ka han hmu leh nghal
 "Khaw khat mi narân in chu a nih loh
 Hei hi," tun ka ngaituah leh ta zêl a

Tichuan kawtkai ka han thlen chuan le,
 wkpā sūm ruk twalleng hovin vawkpa dang
 hnhin nên chav ngênin an lo ngûk rut rút
 ai a A bul lawka' chuan vawkpai no hruai
 law pêk ngakhlêl fahian mai hi a lo vir ve
 thên baw k a Sumhmun ka han luh chuan
 bâwma lawih hlim, chhuah leh châk êm êm
 lungkhawm hi, arbâwm ch'upvir âwngah
 chuan an lu lo lawr ch'huak' zawk' zawk'
 awm chu a lo inhûng dul mai a Thlang-
 m ka han hawi a, archhiar chu patling

tawmna tham ngawt mai hi dithlifarf
 nghêng rûn hian a lo mu zuah bawh a Chh
 lam ka han hawh kual leh a, sùk hnâm
 òm hlii mai hi a lo intung theih thuau
 a, a kiang lawkah chuan sum dar huau
 hi vaidawhin an lo khûh hlin mai bawh
 Chhak lamah chuan thng tuah tûr chu
 chêt leh rêng rêng tawh loh tûr ang m
 ditip tawng ûrhin a intiang fel thut bawh
 Ka hawh vèl zêl a, bangah chuan salu
 hrang hrang a lo intar tuar a Pasah
 deuh zawng an chhûng zingah hian an aw
 ngei a ni tih chu a hriat hle mai. Selu p
 anmahni talh ngawt a nih chuan a tam tû
 khat hle a ni. Han en mai pawhin he p
 chuan khuang zawng a chawh ngei a ni
 tih a hriat a Mi naràn chhûngkua chu a
 hauh lo mai tih pawh a hriat theih uar a n

Kawngka chu huphurh ang reng tak
 nghakhlei tak sin ka hin hawnga, "Ka
 ka lo thleng thu ang em? ka han ti dèk d
 a. Ani chuan, nau awi dârh dârh chung
 E, thleng thei teh lul e, lo thleng rawh k
 kuawia awm ngei nih le? Keiai zawng n
 khual thleng tlâk pawh kan ni lo, hmeht
 kan nei lo thin khawp a, i duh phawt chu
 lo thleng tehlu rawh khai," a ti a. Ka ti
 ah chu bang bul, buhzem hanpui, a chan

lai tûr thiab hniam buih, leilâwn dawh uaih bulah chuan ka han hûng ve chawt a An nu chuan, "Khatah zawng innghat suh khai, naupangin an rawn tawh ang e, kan naute hi an nihlei thin teh a nia, hetah khum li lamah hian va innghat zawh rawh khai, nawm pawh a nuam zawh ang e," a ti a Tichuan ka insawn pheh ta a Ka han hawi kual chuan khum lah chu a inlar dul mai si a, ka zak ang reng hle mai Thleng fuh dâwn ngei chuan ka inhre bawh si, ka bing deuh chûk chûk mai a, tawng ngaihna tak pawh ka hre meuh lo

An chhûngkaw chanchin ka zawt chiang ta a A ni chuan, "Kan fapa upa ber chuan a pathum a nei a, ka puak laite hi an nih hi, a upa ber erawhchu, a lo lêng bo daih a nih hi maw le, an nu chu puan sùk pahin lui a va chawh ta a nih kha, a lo thleng têt pawh ang e A dawttu chuan kumin buh tuh ai khin nupui ka nei ve e, a ti a, chumi pau te chu nula pahnih leh tlangval pakhat in la awm a A naupang ber erawh chu, mi an chuan a nula ve uaih tawh tak na a, a han duh vang mai mai a ni a, enga tân mah tan la chhawr lo Vawm erawh chuan a ten bai chhuangah an hruai ve a, va chhuan

sak theih ngút emaw a nih dawn ni, mi nau'e
 zawng, an ni ang rual chu engkimah an
 chhawr tawh asin maw le Ani zawng a tlak
 tlai lo mi a ni ve him him a ni Anni pawh
 an lo hâwng ve dawn tawh ang chu ma
 Kan fate zinga upa ber cawh chu in hrang
 ka chang ve e, a ti a, ani pawh fa pali ta
 a nei ve tawh a an chhangchhiat lai tak a
 ni a, min tibuai teh a nia" a ti a Chut a
 min chhân zêl laite pawh chuan kut awl in
 iêng rêng nei lovin a buai reng tho va mah
 se him hmêl a pu thei reng a ni

Nakin lawkah chuan an pa lêng chu a
 lo hâwng a Kawr ha lovin puan a veng a
 a puan venah chuan vaibel hi a thiat ngau
 va, in a lo luh hma chuan luhka bulah aw
 han 'hian hrâk hrâk a, a la tlangvâl hle ma
 Kawngka a han hawn pah chuan, Vawkchaw
 in pe tawh maw ? E, mikhual kan nei elo
 Thingpui te kha intir nachâng in hria emaw
 Vawm ni chu a sa êm a, a chhâwl pawh
 hâl ang asin le Vai len hnu hian chuan thing
 pui lum hi thil thaah in ngaih hi. Kan lei v
 bawk kha maw Kan lai lah khi a khua
 har ve bawk a, han kal hlek tawh hi chut
 hawsan leh mai mai theih ni tawh thin hel
 lo, mi zawng châra, ka lêng ta reng mai tui
 alâwm maw le. Ke tel lo lah in thar khi

pawh a thai thei dâr sî lo va Nu te ngath
 takin mî ngai emaw tih tui hi a nî thîn sî a,
 kha, chaw te in chhûm tawh maw ? Chaw-
 hmeh tui engnge in neih le ? Sa nte kî a
 chhûm ula, a awm loh leh ar pawh tih ula
 a nî mai alawm, a la thai êm êm loh hi
 Kan naute pawhin ârsa chu an ei khat vau
 tawh alawm, Tawh pawh/an mai ve tawh asin
 maw le Taia te hi khawnge maw an len bo
 dahh thîn nî aw ? A intilangvâl ve fu tawh
 mai a A lêng bo dahh thîn a nî hi maw
 le Naupangho fehte pawh an lo hawng dâwn
 hnai tawh eng a, Vai tih dan kan zir e, an
 tia nî lawm nî, thingpuite kha lo chhuan sak
 ulangin a nî ngai Kan mikhual pawhin thing-
 pui chu a la in duh leh l'awm nî ? Bawng-
 hnute lah chu a tam mai sî a, tumahin in
 in thî duh bar pawh a nî hlei nê, paw
 tik tak khân pawh thîn rawh u Hmeichheho
 erawh chuan a sen lo chu an duh lo tih hria
 ula Bawnghnute a awm loh leh tui lai thang
 -thar chuan artui pawh pawh a tui in tî a
 pî l'awm nî ? Ârtui lah chu hmân nî pawh
 airêl bêlah khân ka la hmuh teuh kha maw,
 Naupang chauh lo chuan chawhmehah in chhiar
 rang sî lo va. Kan mikhual pawhin chaw-
 hmehah a duh phei chuan chhum sak ulangin
 "tha ang chu" u chungin an chaw bêlte

chu a han hawng zut zut a An nu chuan
zanin atân chuan sarêp awm chhun ka chhum
tawh kha, hmin pawh a hmin tawh ang, a
dang dang han siam leh zawng khua pawh a
tlai tawh bawh a, kan tlai lutuk hlauh dah
ang e ' ' a ti a Chutih lai tak chuan an
monu tui chaw chu a lo thleng a, ka tho
vat a, ka va chhuah sawk sawk a Min han
en chuan, "E, mikhual i ni maw? Engtaka
lo thleng nge i nih le? " a ti a. A
em leh hnam chu a dah tha sawk sawk a

A fa upa ber dawttu chuan a pawnfer a
vuanin, "Ka nu, ka nu, mi paw rawh mi paw
rawh" tun a lo tap chhên a A nu chuan,
min lo pawt chhên teh thin suh khai, ka
puak hman loh che hi, buai lai lai hiar puak
hi lo ngên ve chhên teh suh, saw i pi sâwn
engemaw ni a nei a ni awm a nia, va zâwt
teh khai ' ' ti chungin vawh chaw bêl a chaw
chhuak thui thui a, hlim hmêl pu tak
chungin, "Kan buai thin tehlu nê, ka
lah hian vawh chaw pêk lah chu a tum der
si lo va," a han ti a, a nui hawk hawk a
An pa chuan, "Pa chuan a tshun hun rei leh
a puaktu koh khawm a ni lawm ni kan tum
târ chu, a dang chu hmeichhe tum vek
a lawm" a lo ti ve a -

Vawkchaw chu a han pe ta ngai a, vawk
 tâm lah chuan an han hap zo rang khawp
 , suah chawp reng a ngaih takah, vawk
 angin an lo chuhpui ve reng bawk nen An
 awkpui chu vawkpa chaw ei anga a ei ve
 hal lovin, a hmuah khawn kian deuh reng
 tum bawk si A buai em em mai a "Taia
 khawnge maw aawm le ? Vawkchaw suah
 a chu a lo rang ve thei lawk tawh asin le"
 ti chung a

Vawkchaw a pek zawh chuan zana tuah
 ur thing a serg leh ta sawk sawk a A han
 infel zawh veleh chuan vawk chaw bawk,
 anriah ei khama chhum ngai mai turin
 balte leh thil dangte a buatsah leh mial mial

An pa chuan dawthlênga thu chung hian
 n nu mei vil lai chu, "Kha, ka vaibel hi han
 hhuangkai teh," a han ti a A han chuan
 lai sak zawh chuan a pe a, an chuan a lo
 ak talh talh a, an monu hnênah chuan,
 Khângte kha chu dah tawh teh khai, nau-
 anghe hi an mut a chhuak leh mai ang e,
 haw lo hrai lăwk thin rawh u, chaw ei lai
 min tibuai chūk thin hi ka nin zâwng tak
 nia. Lo tifel dim diam thin ula, hnathawk
 o hâwng tân pawh a nuam deuh ngai zuk
 a Khawnge Taia hi a awm pek ? Hah ko
 awh rawh u. A ni hi chu nawrh a hmang

em mai a, ârtui kha lo chhum sak ve teh
a duh zâwng tak a nih kha, mikhual ne h z ti
buaï lyaï maï zawng a thawpikhlâk em n
lo ti fel thuaï thuaï rawh u," a ti a Khu
lo ilai lam hle ta a, a sawi ang chuan a
monu chuan a han buatsaih saih sauh
"Ka pa hi chu dawbhlêngah hian mi c
dâl fahran hian i thu a, engmah lah h
ngaihtuah mang si lo va, lo han thu ka
thei lang chuan ka ti mang e," ti chung chu
khuhbriangin a fate ei tui chu pathlang lan
a chawï thla ta a. Chutih lai tak chuan
nu naute puak chu a lo tho ta a A han
that that a. A hnute chak tih hriat fah
hian a tap zual tial tial a An nu chuan
thiamawm ta bawk e, hnute a châk tawh
nih hi, khai la tawh teh khai" a han ti
An pa chuan, titlei vat rawh u, nau tap
in ngaihsak thuaï duh thin lo va a bengchho
êm thin mai," a han ti a. An ru chu
"Nang lah hi sawisel tûr ngawt i zawng
kan la ti tlei hn an lo a nih h', han phui
hman tûr rawh a la awm loh thuaï mai
lo ngawï ve hle hle teh khai," a han ti a
monu chuan nau chu a la a, dawbhl
a thu chungin hnute a han pe a. An
chuan, "Hmeichhe âtzia tak hi chu aw
tha han sawi ilang, awi tum abnêkin nu

an khak ang zat zat a Mipa emaw ka nih hi
 tuk ti zel a maw le," a han ti a "Saw lo
 heih pawh a ni thin lo atin a nih hi, mi
 lal tak han i han thu leh nghal si thin a,
 o insa seng deuh tal la chuan kan han
 he sawk sawk thei tur alawm," a han
 a An pa chuan, "Ka duh duhnaah ka
 nu ang chu, a awl lai apiangah khân siam
 gai apiang chu siam ula, chêt ngai na
 piangah pawh che ularg a ni mai alawm,"
 ti leh chat chat a An nu chuan hetiang
 a nih tlát thin avâng alâwm mawle
 an chhangchhiat berh lai pawh a, mite aia
 an buai bik thin ni Awl lo hian lal inah
 a kal e, a han ti leh nghal bawk si vei nen,
 na hi a zat lo teh thin asin, lal inah hian
 tihm pat chàt ni emaw ni an han sawi
 huah ni, mi vau dan chauh lo chu puak
 huah a nei lo emaw tih tûr a ni Buai êm
 m mah ilang, chaw bêl tak ngial pawh a lo
 duh si lo va, buai êm êm chungin
 aw chhum nân, vawk chaw pek nân,
 ung seng nân, âr lawih nân ka han fâwm
 thin a ni a Tlai lamah pheh hi chuan nau
 lo tlei tha duh tawh ngai si lo va, chu-
 naka lai chuan mi ka hau ve a la han ti
 ta nghâl a mi khawngah nachang pawh
 a hre ma' lo a ni âwm asin, maw le.

A tâwpah chuan ka vua ang che tih hi
 hlawh tâwk a ni a, mi pate hi chu hetia
 êm hi chu an ni lo vang, a mipa teh vet
 a nia Kan chan hi chu han chang ni za
 teh sela chuan min vaw nasa thin teh
 chu Heti chung pawh hian mi vuak teh hi
 'a tum thin a nia A mipa teh a sin ma
 a han ti hlak hlak a A ni lah chuan, "Mi
 ka nih hi, hetia in âng in âng chung pav
 ka la ngawhsan theih che u hi chu law
 ula a ni mai Sawi tam a ngai hlei n
 mipa ka ni mai a lâwm, hre ta che u,
 han ti leh charh charh a Tumah an ta
 ta lo va An nau pakhat chuan, "Ka nu,
 mut a chhuak," uh leh tah a rual a, "M
 paw rawh, min paw rawh, maw ka nu,
 han ti a A nu chuan, E' en teh sawta s
 tutenemaw ni sial an चाह a ni awm e, kha
 nge ka pawm ang che, i va en teh an
 I pate feh pawhin enge maw ni an raw
 hâwn dâwn i va hmuak teh ang." ti chung
 a han pawm nawh a. A upa zawk pa
 chuan, ka nu kei pawh ka duh ve min hu
 ve rawh, min hruai ve rawh, ka kal ve duh
 ti chungin a tap ve leh ta a. Tichuan b
 tuai loh ang tuam chuan an in pawm bay
 ta luai mai a. An pa chuan, "Khati kha a
 mai ang ka tih reng kha maw, in awi di
 th n lo va, an tah leh tak pêrpûr kha," a u

An kawmthlang na a lo ti a. "Kha, ge thil dil duh naa che u na a, a chingal min lo pe ve tchu na a. 'Ava u rawh la duh tshil asin, in li a' bu a u emaw? Keini zawng kan vut piwh a' ve o va. Chingal hin th'avi pawhin laa naa- en insuk naa an hawng zo. I bawh sa a Chingal tak ngial pawh kan nei ve zo naa lo. Bai chhuan nan chean kan beh lo tch mu e, aam kan neih lo i vang, cha sawi chit a ai tsh chi pawh kan nei ve zo naa lo a u," a han ti a. An nu ch in, "Ching we hu kan ngah kha, khata hha chingal au chu nih kha, i cuo tawh tawh khaa bun mai rawh, A thlawrbur pawh sawta saw a in bawh, la mai rawh i hu, keini chi lan naa i tek pawh a nih kha," a lo ti a. "E, in aute feh an li hawng lo maw? Anni aawng i lo a tha aawm a, an tha pown i tho deun ng chu, keini lo ve em chu u-ham pawh in thar lo vang tih ka hlau hle mu. Ka zuk mu ve chiah lo naa, an sawi hman in a hhe hle a ni aawm e. Hlo lah chu a har an i em em mai si a. Kumin zet chu kan h'a h-hham der ang tih a hlauhawm tak zet mai," a ti a. An nu chuan, "Kha, tubur lan muam teh i har. Hmar hmawh lovin* lêng huang chang ve ta che," a ti a. An pa chuan,

vaibêl zu chungin, muang deuh chatir
 “Hmana neih hmasak pawh khân hlo a ha
 an ti rêng a ni Mahse a thlotuten an hne
 êm avangin kham chang chang zawng a
 thar hram a nih kha Favângah buh zawn
 a insiam alawm, zuvain zah a ngaih chu
 kham êm thar lo mah ulang in la thar t
 viau ang, lungngaih mai a la hun lo ve,” a ti

Tichuan, an pa chu leikapuah mi feh hâw
 lo thlirin a thu chhuak ta a A khupah puat
 suhin a lo thu to lâa a, a tukkhun a bê
 leh thap thap thin a Chutih lai tak chun
 an tuteho (an fanu upa bera fate) an lo ka
 khawm a, “Ka pu, keini chu ka nute kan
 hmuak dâwn, fanghmate, dawnfawh te, hma
 zil te minrawn hawn dâwn asin ka pu,
 duh ve êm?” an ti nak nak a. An lah chua,
 “I nute êm hian khawia fanghma leh dawn
 fawhte churawn hawn turin nge in beisei
 Ka aiawt en hunah chakai sa in la ei taw
 dâwn nia An thau tawh khawp ang, ka en
 khât ta êm mai,” a ti a. A tute chuan, “Ka
 pu, engtikah nge i aiawt chu i en dâwn ? in
 thuai thuai rawh aw, kei chu chakai sa hi ka
 duhzawng tak a ni Kei a bawppui lian ber
 ka hauh ang Ka pu, a bawppui lian ber
 min pe ang che aw ?” an ti nak nak a

Ani chuan, 'Tara te iên n n r c r d' d' al
ng chu, in ei teuh dawn ma i nute feh chu
u hmuak teh u," a ti a

An fate feh chu an lo hawng ta nge a,
lim hmêl pu tak manu, "Vawm chu ni a
a bawk a, tui a hal duh ngei mai a! Kan
nula lah chuan tui a sem peh mang si lo a,
an han hau deuh leh a nuar emaw ni, thlam
hhângah a tawm tlat mai si a, koh ei zawh
pawh ni tawh hek lo, kan duh ang pawhin
ui kan in hlei nê m le," Liansailovi chuan a
an ti a Lianmami chuan, "Min hau min
hau thin a nih kha, tui ka sem reng pawhin,
i sem tha duh lo' min la ti leh ta zêl a,
tunge thinrim lo vang ni? Ka feh duh tawh
ng reng lo Hauh hauh tur ngawta feh
chu ka duh tawh lo," a lo ti a, khumah a
thu a, tungchaw kua a zen ruk ruk a, a kaw
a la chhuak a, a vawrh nuluh nuluh a An nula
paupang zawk Thangbuangi chuan, "Kan nula
chu dem bik teh suh u khai, vawm zawng
ni a sa êm a nih kha, a thiamawm bawk e,
ana la thawk ngai reng reng lo kan hruai a
ni a. A tân chuan a hahthlâk ve hle ang
chu," a lo ti a An pa chuan, "In thlo zau
pawk emaw chu le? Buhte a tha hlawm êm?
Eng ang nge ni?" a lo ti a. Liansailovi chuan,

• Thlo zau teh reng mai, thlâm mual kh
 laa thlo va, buh lah chu a tha khawp me
 si a, kan bung pil dath mai ni a. Hlo paw
 a khawp mai. A him reng chuan h
 hawzawn chu kan nei ang chu ka tih leh, m
 h chuan, 'Hreihazawn chang a ni lo va
 c, silazawn chu in nei ngei ang' an ti na
 si a" a ti a. "Kan vawkpa ban ber hi ka
 zauh ang a a chih nòn kan hmang tawh ang
 h hazawn chauh pawh ni se kan hmang tho
 ho vang, n'kum khan hreihazawn chih n
 a hman kha a te tham deuh hlek a, thei
 an zahawm em mai," an tlangval dawh'k
 ti a zetzawt Ngardawla chuan a lo ti ve a.

An nula upa zawk Liansailovi chu
 "Mi hriat lova mênin kei chu n'kum
 claan kan ngah zawk dath ka ring asin
 thlâm mual tel lo pawh khuan, tih tak em
 chuan n'kum chu kan zât ngein ka ring a n
 Vaimin that dân rêngah khân kan thlo
 mualah khuan phur tam tak a nia kan se
 mai ang ni. Silazawn pawh chu ka lo h
 phurh vak hiei nem," a ti a. An pa chu n
 "E zu va in zah a ngah chuan kham zaw
 kan ngih dawn chu. Khuavangin beng lo
 chungawng sela, Kân chhôngkua kan hrisel
 bawk a, kan thawk thei rih bawk a, kum l a

h-chen hi kham nei lovin kan awm ngai
 o Favang tangmah pawh na buh em ko-
 ngah vawite thet mah lan la d k ngai lo-
 nten kan buhzem an rawn bi han hui
 vai thin zawk a n 'e n n duh ching
 wbin hui bersa Hovge an lo ma a A
 wjah chuan lan pe leh nge nge thin Ku-
 m pawh kan beih va down chaw a,"
 a ti a An nu chuan, "Pim thet te mah
 ah ther kan ei mang hlei nem maw le, buh
 hui bawh kan ring leh ngar ngar mai thin
 Thenkhatte chuan hlo tnlawh chbun, an
 la tawh a nih fo hi Kan la vanrei tih alym
 maw le," a lo ti ve ba la a An mthak sawk
 lawk a Tara leh chuan, "Ka ni, naktuk
 hi ka lo feh ve tawh an; e aw, nin han
 ak tak tawh ing che aw," a lo ti ve e chen
 A ni couan 'Han feh ve thet tak tak tawh
 a ka ti mang e, n n han awl dei mai an
 ma le In la chhaw tlak dlah si lo va, in
 angvel hun h a la n ang chu Hlangvel
 hui thuai ula ka ti ngei na," a ti a

Thangbuangi mthak zo chu tapenhak
 am a pan a, "Ka pa, naktuk chuan kan
 awnte an lo feh thet down tawh a, i alym
 thet leh va i va i thang kanthe en pahin
 hawh meh min zuk sem sak ang che aw

Puitling deuh lo tân chuan, kan nula ngawt
 zawngrin a tlin zo lo vang tih a hlawhawm
 deuh ve ka ti," a han ti a An nu chuan
 "Feh rawh se, inah engmah a ti chuang hlei
 nê, lai inah a tal niling ringawt mai a, an
 duh duhin zu an in a, an han tak êm mai
 In lam khawsak pawh min hnatpu duh dêi
 si lo va, a lo hawn leh thil tih tûr hlii a
 rawn sawi zut zut a, amahin engmah tih tur
 der si lovin, mi a vau a vau mai a, a ninawm
 êm mai A feh bo chuan huathawh pawh a
 sawt ang chu" a rawn ti ve a. Lianman
 chuan, "Ka feh duh tawh teuh lo mai Ni a
 sat teh lul nê, tui chawina a hla bawh si a
 a hahthlâk nasa mai si a, ka han tih ve rên-
 rêng an sawisêl an sawisêl a, min hau min
 hau va, hauh hauhva awm a chuan feh leh
 mai a tha zâwk, ka feh duh tawh lo, duh leh
 ka pa chu feh sela, ani chu an hau ngam lo
 deuh vang chu," a lo ti bawh a An nu chuan,
 "Mami chu duh leh inah awm sela, ani chu
 nau lo awm atân pawh a tangkai thin teh a
 na, kan buai thin êm hi, duh leh in pa chu
 zuk feh sela a ni mai," a ti leh a.

An pa chuan, "Ka zuk feh ang e. Nu
 tling pahnh ina awm tawh pawh a, in lam
 buaina la tih fo mai chu le, tîmerchhe vau

loh Vaupâwng vau loh chu an zual tual tual'
 nh zawng zawng in neih zo a nih hi. Chutia
 nin phût viau si chuan arbâwm hnang lâk
 pahin, aiawt leh thang en pawh a hun ta
 bawk a, buh pawh a tha tawh in ti bawk
 , hmuh ve pawh ka châk bawk a,
 ta zuk feh ang e, in lâwm chu ka zuk
 awih sak ang ene u Kan lalpa chuan
 hmeithai zu thlum deuh nei ka hria ania lo
 leh leh nger ang che,' zawng min ti asin maw
 e mahse a tul vâk lêm love. Chakai pawh
 i thau tawh i hawp ang chu, ka rial rei ta
 bawk a, in lawnte chu an vannei dawn teh
 i nih hi Mi lova in va feh te hian chuan
 ng dang vak an hmehpui che uin ka ring
 nang si lova, nangni lah hian chawhmeh tha
 leuh nêr io chuan lâwm rawih hi thiat, lo
 emaw in ti emaw tih tui a ni mai si a le Kan
 alpa chu a khua a har dawn teh e aw, a
 i a Thangbuangi chuan, "Ka pa hi chu i ti
 nak thin êm mai, miten an hria ang tih paw
 ilauhâwm a nih chu. Mite lova kan feh chaw
 e pawhin an theih ang tawh chuan hmeh
 in siam ve tho va, puar tak takin kan e
 hin a ni Keini changin hmeh kan siam thin
 i ni hiei nêr Mite tihdân vek a ni," a ti a

An pa chuan, "Chutiangte an tih loh leh

zai n' maw le' a ti chah chah a. Liansulo vi
 chuan," Chutiangte mat mat cho sawi sawi
 pawh a ngaih loh loh chu, kan neih leh kan
 siam ang a, kan neih loh leh kan siam lo
 vanga i ni mat Kan la tih theih chhng si
 chuan thiante pawh an zahawn deuh ve kan
 ti mat a. Ka ja lah chu a kal a tul tho tho
 si a, tih a ni mat alawm. Mi dang nu dang
 thu chu sawi ka pawh a ngaih loh chu. Na'-
 tukah chuan chakarsun lawm kan ruadawn
 a nu n' ai chu. A lo than tawh leh nghal ple
 chuan a thia khawp ang chu. Hei kan mi-
 khual a ni n' w? Khawp lam atanga lo l
 nge i nih le? Khawp a lai tui nge i nih
 keini chhung zawng kan buai leh chu! tih
 a mikhuat thlong ve tho pawh kan ni hlo
 n' n, a nuam pawh i ti lo van chu," a h
 ti a. Tichuan kei chuan ka chhng ve ch a
 An chhngkua chuan titi dang an nen sawi
 n' nui hlawm a. An tchua clanchinte an
 han sawi chuan Nguidawn pawh chuan, 'Ka
 lo chu thlawh loh an thlawh a nuam zaw
 th mai tui a ri. Hlo a awl nisa si a
 Cawfka han chawh pawh hi nuam ke
 ngawt mai. Hlo bar tak mat thlawh hinab
 han chawh chu ihu reng reng hi a nuam
 thei ngai lo va, chaw ei chung pawh hi
 kan pai deuh reng mai a a brehawm thui
 ni," a kan ti a.

An inthlik fel ta bawh a, khua pawh a lo thün dawn ta a. An monu naupang zawh chuan, “Ka nu chaw ei len siam mai tawh dawn lo m ni? Pen fel loote a la awm em? Ka siam mai dawn chaw,” a ti a. Anni chuan “Siam ravh, khua pawh a tlar dawn tawh hi,” an lo ti a. Tien n a siam tan ta a. Thlarvawng thung bial lian peppawp, a ke sun a a sang mah tîr, kum tan tak an lo hman thün tawh tih huat fahran mai hi chhut lu, dawhthlông atenga ban phak âwm tâwk vach chian a rawn hung chawt a. Chutah chuan chaw a han khawh vel pap a, a lai chu chawhmeh suah nen a chawh kua a. Chawhmeh chu sa a chawh avangin an pa chuan a ôl a chang a. Thuhhuanpah a lo thet talat mil a, hnei daw antum tuhang chu khuhhuanpah bawh chhut lai thîng suah chuan an hung bawh a, chutah chuan fian an vuh thah a. Fian pakhat chu mi pathum emaw p hui em wintawm tîr atân nat a ni deuh va. “Kha, ka pa, chawhmeh chu i peih tawh em? A lai chawh han bun mai raw,” a ti a. An pa chuan chu min han al sêk ula, ka han thlo let nang e, mahni z wngin a in al chawp mai theih loh ve,” a ti a. Chu mi an han peih hnu chuan, an mona chuan, “Tui dang saah tur a la awm em? A awm tawh loh chuan lo kal

tawh rawh u le, chaw ei ka siam peih ta e," ti chungin pathlang lam hnaih deuhvah a ding a "Kei chu kan mah ênte lak ka duh bawk a, ka va kal teh ang, khati khân lo ei ula chaw pawh ka ei nghal ang e," a ti a, a chhuak ta mai a Chutia kawngka a kan hnu lawk chuan an pa chuan, "Hei sa kan nei alâwm sawta va ei kher kher a ngai hlei nê" a han ti a. Ani chuan, "Lo ei rawh u" a ti mai a Tichuan kan han kil kual ta pôt mai a Mikhual chuan chhûng lam chu an chuh ngai lo tih ka hre reng bawk a, pawn lam pang pathlang lam hnaihah ka thu ta a

Chutia zanriah kan han ei tan chu, "Kan sa nei chhun a nih h', i duh/âwng a ni ve ngai enaw, a nih ve t'ai chuan i duh/âwng zâwng kha thang rawh kha', kan nei ve chhun a nih kha Chawbmeh lah kan nei zo ve ngai hek lo, mikhual thlen pawh hi a zahthlak asin maw le, kan nei ve chhun pawh ka nute hian sam dan an thiam lo leh zêl si a, a chhura chhum tawrh hi an thiam tâwk chu a ni mai Zawite khan ei la i puar lo hlauh dah ang e, heta hi chi a awm e Mahni duh tâwk tâwkin in al chawp mai ila a ni mai ngai a nia Intimikhual duh iêng rêng suh, keini zinah zawng chuh ve rawk rawk mai tûr a nia I thutna a hla êm mai i ban phak lo ang e, han hnaih deuh rawh

khai Chawte kha i neih loh chuan lam zêl rawh aw, tapchhaka thuten mei êng an hlah tlat thin a, a hmuh theih mang loh a nia Han ken ên nachâng lah hi an hre miah ngai si lo va Mahni duh duh chu zak lova lam zêl mai tûr a ni Puar tak khan ei rawh aw," an ti lam liam hlawm a

An pa chuan, " Sa zawng a chhuma chhum bâka tui a awm chuang ngai lo Thil dang dangin ka bawzân e, an han ti vei tehchai te hi chu intihvina mai mai a ni. Sa tik sesu a bik a awn tawh chiang ngai lo ve Sarêp hi zawng a nel de h hlek thin a ngun deuhva thial a ngai a, muangchang khan ei ang che Kei pheh hi chuan a rêp fip pheh hi chu ka ei tha thei tawh mang lo a ni A uih tawh lam ngawt tawh deuh hi ka ei that theih tawk chu a ni mai tawh ni a Kan han ti taka uangpui chang suh ila, th nivate piwin hmei hi an van ve teh a nia Kan silai hi a tha tâwk bawk a, sa pavh a la lût nghat nghat hle a Chu bakah chuan ka sa thangah a khat tâwk hian lo awk ve zauh zauhva, rap hian âwl lai a ni ngai hlei nem Khawhar hnêmah aiawt ka chiah bawk a, chikai kan ei deuh reng a, a khat tâwkin ka sava thangah a âwk ve bawk si a, âwl lai kan nei lo teh a sin, sangha

lah chu sawi tham tehch'am ni lo mahse,
 kan ei ve zeuh zeuh bawk a, kaikuangte
 phe chu in ei tha duh bar a ni nem! Hman
 ni a ka sanghal awl phe kha chu chhuak hlauh
 lo selang chuan tûnah pawh hian kan rap
 chu sarepin a la khat dul ang chu Kan
 kawmthlangte khu en ta che u, a rovin an
 ro vawng vawng mai a nih khu, an rapah sa
 a inrep ngai bek lo, saum sa'riak an nei ngai
 bek lo, buh an bai tawh fo th n ang tih
 huiatsa reng a ni a lawm Aw, hman ni a ka
 sanghal awl chhuah kha chu ka ui mang tak
 e, a thau dawn teh asin mawle," a ti a

"Nanga sanghal awk chhuak chu sawi ve
 ter vet tûr a nih loh chu, a tui hâng a th n
 bopui ta a ni mai alâwm," Liansailovin a lo
 ti a Lianm. mi chuan, "Kei chu chakat thau
 deuh a ni ei ka duh ni, hetiang sa rep zawng
 a nel chet chût êm mai, tui ka ti lo" a lo
 ti mial mial a Ka puar tawh hle tih n Thang-
 buangth chuan, "Nuang tâ tê khân ei tawh
 khai, kan hmeh ve hi hmauhmawha ei chi
 pawh a nih loh hi," ti chungin chaw chu
 min ban khawh belh a la tum ta zuau zuau
 a Kei chuan "Ka kham tawh e" han tih mai
 ka tum deuh va, mahse tawng maw lo a ni
 tih ka han hre chhuak leh thui a, "Ka puar
 tawh e" ka pumin a leng tawh ngang lo a ni,

hetiang chawhmeh ka han tawng loh chu ka
va han vannei teh lul em, thut pawh kan thu
tha thei tawn nang maw,' ka han ti a

An mipate chu tawng pawh an tawng
mang lo va, an farnute thi sawih an lo
tawng ve zeuh zeuh chauh thin a. Tichuan
Lalchhawna, an fara upa ber chuan, ka kawng
a kham thin mang e, vawun kan hlo thlawh
a nuam e mah ti ila, a hmun a zawl deuh
hleik a, ka kawngin a tuar lo deuh a ni awm
e," a han ti a. Chaw ei kham hmasa apiang
an tho zang zang a. Nulate erawh chu n ka
ei kham an ngak teng a ni. Chaw ei kham
a thlawh pah chuan Lalkhawdina, nupoi nei
thai deuh chuan, "Vawun ka tuthla h a bil
lutuk a, ka duh angin nna pawh ka thawk
tha ve thei lo. Natuk chaw ei hmun ka pan
pumih va tihhriam ti rawh se ka rawh hawn
a, kawinchai kawngka banah sawn ka thiah
saw, theihngih hlek loh tur a ni e," a ti a.
Tutum hanna lam chu kamthuah tuin a
pan ta a.

Claw kan han ei kham hnu chuan an
nulate chuan thlong seng chu an ngchuh
emaw tih mai tur hian a. Han seng thuai
thuai a, an moru upa zawk erawh chu nau

pawm̄ khumai lam tapchhakah a lo thu
 reng a An pa chuan, "Khawngē ka tuibur
 hmuam t̄ur m̄n han pe teh khai, kam a
 chhia a lawm le, tuib̄ur al pawh hi in nei zo
 meuh e naw ni, t̄un lai mite hian engmah tih
 nachang pawh in hre mang lo va tuib̄ur al
 tak ngial pawh hi in ngaih sak mang lo crang
 ni lovin, z̄uk pawh hi in duh ta mang lo
 emaw tih mai tur hian in awm i," a han ti
 a Kei chu tuīm hunna bulah ka puarzia
 ngawt ka va sawi ta rih a An pa vek chuan,
 "Tun lai mi zawng thingpui in duh thin hi,
 kan mikhual khan chaw ei kham thingpui a
 duh ngei ang chu, in chhuang tawh em ni ?
 Lo siam peih diam ula a ni ngai e," "Ke
 zawng zung chawm ka duh ber ma'," a ti
 leh a Thangbuangi chuan, "A pa tak hi chu
 aw, kan hriat sa vek a ni alawm, kan sam peih
 vek tawh kha, sawi ngai lo hi a sawi a sawi
 th̄n a, la huatz̄iung tak a ni mai Thut
 pawh han thu muang rih ang hmiang maw
 le Mi tih tur reng lo sawi ve leh thin hi ka
 nin z̄awng tak a ni ma'," a ti a An tlang-
 val Ngurdawla chuan, "Thu a nei teh vet vet
 a nih hi," a lo ti charh a, an nui tlang dar
 dar a.

Chutih lai chuan an naus̄en muhil chu

a lo harh a A kal thei chhet chhet tawh a,
a nu malchungah chuan a lo su sauh sauh
mai a, nupaten thleng an han seng fel hnu
chuan Liansailovi chuan "Khawnge pawm ka
chak êm mai Kan fehshan kan fehshan thin
a, ka han pawm teh rêng rêng ang," tun
a han la a A malchungah chuan hlim êm
emin a au riak riak a, chhuat laiah chuan a
han thut a, ding nghet hlei thei mang lovin
a tlu nâih nâih thin a An chhông chuan an
chhah a, "Ding le le artui hlawh hlawh," an
ti a, an nui tlang dar dar hlawn a Tichuan
thingpui chu an hin sem a, ka han in zo chu
Ngurdawla chuan, "Zinin chu nula kan rim
dawn nia i chhuak ang khai, kan khaw nulate
pawh hmuh ve i duh lawm ni?" a ti a An
monute chuan, "Nia, va lêng chhuak rawh u,
kan khaw nulate hi an hmel a tha hlawn teh
asin Ngahzawng awm tak takte pawh i va
hnu mai thei a nia," an lo ti liam liam a
Tlangvâl si mahni thlen na riak mai chu thil
dik lo tak nai, thawhat path pawh a lei chaw
theih mai a ni tih chu ka rilru chuan a hre-
reng chungin, "Ka chau em mai a, ka kete a
lo nâ deuh bawk si a, min lo lên chhuahsan
mai teh khai Ka châk hle naa, ka zui peih
ngang lo che ni mai teh se," ka ti ta ngawt a.

Miaw dath chhai, nupui neih hnu fa
 pahnh pathim neih tawh pawnin Zawbukar
 an la nak tho tho thim tih pawh ka hua a
 ciawng chuan, Lalkhawdina pawh lo
 chhiak tûin a kala, Ngurdwla ciawh chu a
 paha nupui neih a ngên a ni ang tih a hianh
 ving a ni mai thei e. Chutia ka ciawh hnu
 ciawh a kawr ipteah vahlo leh leh na zai
 tur a ak sawk sawk a, a chhiak ta dam a
 Lichhawna erawh chu chu mi zân chuan
 cihih a tun lo a ni iwm e. Meilum aui
 a tau reng a Liansailovi chuan, "I chah em
 chuan meilum kha ai la thu ve reng mai rawh
 khai, ka inkawn dâwn nia. Mikhual naah
 han an nula rimte chanchin hi tlangval sawi
 tho ngai ziwig a ni a. Keni kan inkawn
 thung hlahh vanga a ni mai alwm, a tha
 tng mai ang chi," a lo ti a. Tichian a la ka
 tur buitsah chuan khumai lan lnu dawh
 thleng bulih ciuan a hmui a han hông thla
 a. Tawngbun i pawh khumai lan hui ch
 la hlin tamin a suvêl a hûng bawk a. Chu
 tih lai tak chuan La'khawdina nupui kha a
 lo lût a. "Kha, ka nu, vawk chaw bel in
 chhuang tawh em ni? Engnge thlak belh
 nzaite a la awm em?" a rawa ti a.

Lianmîmi chu khumah a khawkan,
 zâwnga mun, "Vawin ka chauhzia, ka chauh

zia mai chu, tui chawina a hreawm si a, ka ute lah chuan chawlh hlek pawh min hmu thei dêr si lo va, ka feh tawh rêng rêng lo vang, ka sim dêr mai, ka nuin zuk feh ve rawh min han ti tehchai a, a lo nawm loh loh nên. Buh chil hunah chauh ka feh tawh ang," a lo ti ve mial mial a An monute pahnih pawh chuan la kai turin an hmu chu an hûng thla ve ve a An pa erawh chuan vaibêl a beng sawk sawk a, a puan hmâwrah chuan vaihlo tlênte hi a bâwk naih a, "Khawngelal inah ka han chhuak zawk teh ang, naktûk lama kan awmdân turte pawh chu ka han hrilh a ni ang chu," tih pahin a kal chhuak ta mai a Liansailovi chuan, "Khai mei lum hi han a rawh le, in awmna lam chanchin pawh min han hrilh ve teh khai," a ti a Kei pawh chuan mei lum lam chu ka pan ve a, ka han thu ve vâng a Nakin lawk ah chuan, an nu chuan, "N'awi ru, n'awi ru, chu tlangau a au ve," a lo ti a Kan han ngaihthlâk chuan, 'Khaih, khaih, khaih, ka tawng lo ngai ru khai, tûn favângah hian lai in sak thah tûr a nih avangin tumah zin chhuah reng rêng loh tûr a ni Tupawh a zin chhuak chu chêng nga leh salam an chawizet ang," a han ti a. Chu mi bnu lawk chuan naupang rual hian a rualin, "Kan inzâwt-

chhuak e, kan inzawtchhuak e," an han ti tham tham a Ka hriat ngai mang loh a nih avangin, "Chu, eng tihnage ni," ka ti a Thangbuangi chuan, "E in awmna lamah an ti ve ngai lo a ni tak ang maw ! Thingnawi fawmte hian, Zawlbûka thingtuah tui an fa v n' a, zan tin a i keuh ziah thin a Tute emaw to âwl ru mai duhte an awm thin avângin he-tiang hian naupangho an ko khawn thin, thingnawi an keuh ngei lei ngei loh an zavt chhuak fo thin a ni An keuh h nutu te nêi lan an zavt a A lo âwl ru an awn h hih chuan fawm siwm emaw, âwm an tih tawc ang leh dan anga an lo neih a igin thingnawi an vawitir toin a n', a han ti a Ka var uai mai a

Rei vak lovah chuan Zawlbûkah chuan thawn a awm ti a An au ri ka hriat thuh te chu, "Mikhual a kâng e, Mikhual a kâng e," th a ni Thangbuangi vêk chuan, "Chu, mikhual an buan emaw a ni ang a nih loh leh naupangho an inbuan tir ang a, an au mai mai pawh a ni thei e Tlangvâlthe pawh anmah ni an inbuan thin a An inzirna atân an hmang thin a ni," a han ti leh a. An au dur dur a reh hnu chuan tlangvâlho thawn chi

Zawlbuk pawn tih hriat hian a ni hai hai a
 Thenkhatte chu an zai a, thenkhatte chuan
 Lanh an tum rât rât bawk a Tlangaupa kha
 khawiah emaw a lo châwl khawtlai rih a ni
 awm e Zawlbûk kawt velah a thusawi pang-
 ngai bawk sawin a han au leh ta a, Tlangval
 phawkte chuan, "Zan engzat riak nge kan
 ken ang ? Chawfôn a ngai em ? Khawiah nge
 kan chhuah khâwm ang ?" an lo ti hlawm a
 Liansailovi nu chuan, "Tlangau nupui ka ni
 ang tih ka hlau mang e, ka duh loh zâwng
 tak a ni Mi tin auh nawmnah nih fo mai
 bik chu," a lo ti a Lalchhâwna chuan, Mi
 tih dân ve te chu, han ngaih pawimawh vak
 tûr bik a nin loh chu," a han u a Lianmami
 chuan, "A ni tak e a t'angau chuan mi buh
 thlawh bah sa kum tâwpah fawng khatin an
 khawn mai thin" an tia sin, an lai teh alawm
 rawle, hlo thlawh habthlak âwm tehlul nêh,
 khawlaia han au hleka buh khawn mai chu
 ka duhzâwng tak a ni," a lo ti a Lalkhaw-
 dina nupui chuan, "Chuti chu nang chu tlang-
 au nupui ngei aw i nih ang Tu khaw tlangau
 nge nupui nei duh ang aw, kan zawng ang
 chu," a lo ti a Lianmâmi chuan, "Mi khua-
 ah te chuan pasal ka nei duh teuh lo mai
 Pasal nei h rêng rêng ka duh lo Hetia awm

der der mai hi a ni ka duh chu Pasal neihte chu a zahthlâk rouh âwm êm mai," a ti a

A ni chuan, "Ngawi ta che u, nakinah chuan tlangvâl a la um duai duai anga ti nia," a han ti a. An chuan "Min tiduhdah lutuk êm mai, ka tûm qwm lo em mai. Pa'al ka neih sak phiangsen hlei lo vang che u," a ti a, a mu lai chu a tho lawk a, kawmchar lam a pan ta daih a

Rei lo tê huah chuan kawngkhâr an han hawng a, Liansailovi chua, "Lo leng rawh u," a lo ti vat a. Tlangvâl pathum an lo lut ngêh a, Thimtham lam an pan a. Liansailovi chuan, "Meilumah h'an lo thu chho rawh u khai, kha lam zawng a thim ên mai, in hmêl pawh kan hmi tha thei nang le," a han ti a, thutna a lo pe sawk sawk a. Tlangvâlho chuan, Vawt pawh kan ti lo ve hei thutna a nuam khawp mai, khawi la pawh hi kan tân chuan thutna nuam a ni vel a lawm," an ti a. "Vawm khawng in fel hlawm le, in fehnaah ni a sa ve em? An bul te a tha em le?" a lo ti chung a. Pa'kha chuan, "Kei chu kan kawmthlangte lovah k feh a, an tûl nasa khawp mai si a, ni sa nêr lunglên nêr, tuihâl nêr, nêr hlir, nêr hlir

ni a rei duh ngei ngat ngat mai," a han ti a Thangbuangi chuan, Tunge maw chuti taka i ngaih le? An tel ve tho lo maw? An tel ngein ka ring a ni," a lo ti a An zinga pakhat chuan, "An buhte a tha em ? Engtia in kawmthlangte lova feh teh tlat nge i nih le?" a han ti a Ani chuan, "An buh chu a thi then ang niálnual a, hmeichhe sual maka mâk da h a'ân a nia tha ka tih mai ni An thawkmawh nasa mai si a, ka khawngaih hlawm a nia Favânga a that chhuah leh thih ngai chuan le, an la nei leh deuh ang a, chuti a nih loh leh lek pheh chuan an hlawh chham hie ang Hlo lah chu a har nasa khawp mai si a, ka kut pawh ka hum tha thei mang lo," a ti a

Pakhat chuan, "A nih tak chu mawle, kei chu kan kawmchante lovah ka feh a an buh pheh chu a no hlep hlep a, mahse a i tho nuhah deuh hlek a, tûnah le, ka chhan an sawm a, a zia awm tawh ang a, kham chu an neih ka ring" a han ti ve a. Liansai-lovi chuan, E chu ka'chhan an sâwm elo, kan lo va hre ve lo ve le, min han sâwm thleng lo a ni maw, ?" a lo ti a Ani chuan, "Ngamtlak zual deuh deuh chauh a sâwm a a awm e A feh pavh sawmhnih emaw lek

kan nı Michhe deuh tân hian chuan mı han
 sâwm chawt mai pawh hı chawhmeh han
 siam tûr a lo neih hieihtheih mang sı lohva,
 a ngamawm mang loh a nı Kan tang nasa
 bawk a, kan thlawh zau viau kha maw le,
 tûnah chuan an hneh chho ve zêl tawh ang
 chu," a tı a Liansailovi chuan, "E, an tlang-
 vâl a tha thei mang lo an tı elo, kan hre
 riariuai a, kan va kan ve hman hek lo Keini
 zet hı chu kan bengvâr lo thin teh asin Va
 kan ve atân pawh an that teh lul nêh," a
 han tı a Anı chuanin "Tunah chuan a that
 deuh tawh âwm kha maw, a damkawr chauh
 a nı tawh âwm a nia. Kan pawh a ngai tawh
 âwm lo ve Vêng kârte a lo h'a deuh hlek a,
 bengvar pawh a harsa a nih hı Nangni baka
 bengvâr an awm chuang dâwn em nı ?" nui
 chung hian a han tı a Liansailovi chuan,
 Mei zûkte in duh tawh lo vem nı ? Mei ka
 han pe ang che u aw ? In thutna a thim êm
 mai. Lo hnei deuh teh u khai," a han tı leh
 a An zinga pakhat phawk deuh tak chuan,
 "Ka kâwng a kham deuh ka tı, khawnge
 chhuat lai takah hian nghapui suar ânin ka
 han tlu zuah mai teh ang, tumthing hnah
 tla ang zânin aw ka han mut ang nı,"
 a tı a, a tlu zâl ta a. "E, mu rawh khai,
 mahni duh ang anga awm tûr a nı," an tı a

Nakinah chuan an monu thar zâwk chuan, "Kan mikhual kha chau a inti hle si a, chhuat laiah khân mîtna rem mai rawh khai," a han ti a Thangbuanget chuan, "Ni tak e, mî hahchâwl rawh kha, puanthuah tûr che lah chu kan nei mang si lo va, i vâwt dawn teh zawng a nih hi Zawlbûkah chuan riak ni la chu tlangval hovin puanthuah tûr ch an nei deuh tûr a le, mahse i mu ve mai mai a ni ang chu, khawng he lai hi ka han phiat fai aig e," a ti a Chhuat lai chu a han phiat fai sawk sawk a Tlangvâl zinga pakhat chuan, "Nia, zawlbûkah chuan lo riak ni la chu, buanthuah an sâwm ngei ang chia, puan pawh an thuah ngei bawh ang che Kan khaw tlangvalte chuan mikhual puan thuah hi chu an bengvâr vênâ lam tak a ni nghe nge asin Hnin zâna mikhual pakhat pheî kha chu kan buin hah deuh bawh a, puan kan han thuah rawn teh rêng a, a rit lûk ang chu Ani pawhin pawhin a hrilhfak a nih vê hial ka ring "A tawh tawh, a tâwk tawh," a ti ruat mai n'a A sin seng lova a kiangah a vawm vûm thîm mî n'a "Ciutih lai chuan pakhat chuan, "Kha mî zâna ka puan thuah kha ka lo hre ch ang mang si lo va, atûkah kham mîn an puan an lâk hun ka •ngâk

ringawt mai a, an lâk zawh hunah ka puan chu a awm mai ang tui ka ngahk clawt mai a ni," a lo ti a "A' mahni puan hriat fuh loh palh pawh a awl rêng a nia," a ti zawm ta a Pakhat chuan, "E, Lungngai duh suh khai, i vâwt lo rêng rêng ang, annin puan tûr an neih loh chuan tunge kan khuaah hian nei tûr awm ang le ? Kan cl' huanvâwrte an nih hi An puan thûlkhungte an han phawrh ang a, zanah chuan in lum êm em ang Nang atân na nâ nâ chuan ka lungngaih pui lo va che" a lo ti a. Liansailovi chuan, "I ti zahthlak êm rrai a, puan ka nei hlei nêh Kan tlangvâl thuaah tûr pawh kan neih zawh loh hi, khawia puan thûlkhungte chu i sawi d'ih e a, Mi ang kan nih ve loh hi" a ti a

Chhuata tlangvâl mu khin, "Vawin chu an chawhmeh a tha teh chiam lo na a, ka duhazwng tak mai a ni a, ka puar ngei mai, ka chhawng luah mai Ma a baia lêngmasêr han thlâk nam châk mai hi chu, sa naran a chuan ka puar pui zâwk dâih mai," a ti a Pakhat chuan, "A ni rêng a ni, duhthusâm pheh chuan, dawlzîk te, han thlâk nâl zak mai ila, chaw rum deuh tak nêh han ei ila, a châng châng a han lich thak tûr vaihmarcha hring fâwt chawp ngai awm bawk sela, ei zâwngin 'si' hlep hlep mai ila, puar chu

a puar theih ber nge nge in ka hre mai," a lo ti ve a Pakhat chuan, chhuata mu hnenah chuan, "A nih leh nang, Khualhrâwk kawngkhâi nin vawk thiut kut phah beiga chhah hmang ta sela, i luhna khawp i ei kaw zo ang emaw chu le? Luh ngei ngei tur ni ti mai sela, kei ka huphuith zawng tak a ni awm e," a han ti a An han ngaw, vang vang h'awm a Pakhat chuan, "Ei theih mai chu ka tum ang," a ti a Thangbuangi te unau chuan, "Kei chu ka han ni hluah mai pawhin ni ngei rgial mai Han tum e hin tûrah pawh ka ruat hlek lo ma, an ti a An nu tlang dar dar a An zawn pa ber chuan, "E khai, in ti duh zawng min e, Thangbuangi te unau luhna khawp pawh ka ei kep thei ang chu le, tial mang lovin ka dawh zung zung mai ang a, ka duh duhin ka lût tlang zung zung mai ang chu," a han ti a Pakhat chuan, "Kua chu e ngaihtuah awm duh awm teh e aw," a lo ti vang vang a An nu leh hlah hlah h'awm a Lian-sailovi chuan, "A va han vanneih thlâk dawn en ve aw! Kei chu U Khualhrâwka ei kuak saah ka lut tlang ve thahh mai dawn a nia, mi dangto hi chuan ei kiw ve thei dawn hek lo, an tang reng mai dawn a nia, min va han awt dawn êm ve aw" a han ti a Khualhrâwka chuan, "Thangbuangi luh tlang pawh ka phal ve ang chu maw," a ti a Thangbuangi chuan, "Ava han h'awmawm dawn teh reng êm v, ka lo hupharh teh lul vei nêh, i phal

lo leh mai ang a, ka tâng rêng mai ang tih ka va han hiau ve," a tih ve leh, khuma mu, Lian-mamı chuan, "Kei chu ka lut ve duh teh lo vang, kan mawm hmuar awm sı a, han insil fai leh a buathlak âwm êm mai, chingal lah a duh tam âwm bawk sı a, kawmihlangte ta dil belh ruai a n_a' ang a, ka zah zâwng tak a ni mai, ka ngahtuah ngawt pawhin ka luak a chhuak nghal ma e ka ti, ka duh tuih lo mai," a lo ti a 'Nang chu pha' rawh ka phal lo vang ch', Liansailovı leh Thang buangite chuih ka phal ang Mı dang chu a ei kuak harsat tehlul nêh, ka phal peih lo ve," Khualhrâwka chuan a ti a An zinga tlangval fıl fek fawk, Liansailovin a tawng zâwnga a mi' sıra a han zai leh relh th na chuan," "A khai' Hrâwka, Lianmâmı tal chu phal sak ve hram ta che maw le, a la nau-pang deih sı a, mi dangte hi chu ken tıl talin lo tal luh ve hram kan tum mai ang a, a ti chauh han tang bik mai tır chu a khaw ngaihthiâk lutuk dâwn êm atawm maw le," a han ti a Khualhrâwka chuan, "A la naip-an vâng tak chuan alâwm ka phal loh ni, nula chu ni ve tawh sel ng chuan ka phal zûn, ka phal lutuk zûn ang chu, naupang ngaihthiâwn tham l lohtê ka ei kêp zêlin ka pum pawhin a tuar bik nâng, nula erawh chu th h leh thih tın ka tih sak mai a'awm,"

a ti a Liansailovi chuan, zawı deı h hıan,
 "A nı tak e a, naktuk zıng lamah a nasa lı-
 tuk huau huau âwm êm mai tak e, tuar pawh
 a tuar hlei nang le," a lo ti sap a

Thangbuangi hnai deuhva a sir lama thı
 Chalpianga chuan, "A hahthâlk êm mai,
 Khualhrâwka chuan favâng laia thlawhbmā
 kan vêl thu a nıa a sawı thıam nı Heı fa-
 vâng kan hnaiı leh hle tawh bawk sı a, sawı
 hun tak pawh a nı âwm e, Lian-sailovi te
 unau pawhin an la hre ve hlei nêı, han sawı
 rawh se," a ti a Chutih lai tak chuan, an
 ı a, lal in atanga lêng lo hâwng chu luhkâh
 chuan a zung nı har har a Khualhrâwka
 chuan, "Chu' Thanbuangi pa pawh a lo
 hawng a nıh chu, lal upate zıngah pawh a
 zahawm ber leh thunei ber a nı a, ka zah
 tıh a nı a, sawı pawh ka sawı ngam dawn
 emaw nı le," a ti vat a Chalpianga bawk
 chuan, "Mâkpa tırte chuan han sawı hlahı
 vak tır a nı n ng maw, nakın lawka an vawk
 talh leh sa awh nı pawha chanvo neı ve tır
 ngat leh chıat nı that nı pawha a bul tım
 zêl tır nı lawm nı? Chuti khawpa bulı
 han sawı tıh tır a awm hlei nêı," a ti a.
 Liansailovi te unau ı pawh chuan, "A nı tak

e, i sawi tûr chu sawi rawh khai, ka pa te chu han zah vak tlak a ni hlei nê̄m, nanga tan chuan sawi thian vek a ni alawm sawi rawh khai, kan ngaithla chāk ê̄m mai," an lo ti a

An mên̄u naupang zâwk chuan, "Ani hman deuh atang tawh khan kan makpa hual a ni asin maw le, kan vawkpui saw a note len hun erawh chu kan nghāk hrām ang a, chu bak chu nghah tûr dang kan nei tawh dâwn awm lo hlein ka pa pawhin a sawi nghe nghe kha maw le

Tichuan, an pa chu ngawi rengin a lo lût a, khumpui lam ta chh kah a lo th i chāt a, "Hei engnge ni in chhūm k? Sa rēp kha in chhūm nge, ār in talh zâwk?" ti chungin bēl in hūng chhin chu a han hawng zut zut a Thangbuangi chuan, Ār puah peih pawh kan awm lo ve, kan mipa ten ka puah peih ange an ti mang si lo va, keini lah chuan kan puah peih baw̄k si lova sē rēp kha an chhūm leh ta chawt mai a nih kha, sa tak sēsŭ kan ti mai," a lan ti a "Nang lah chu tih hman lēk lohvin i tlan bo leh daih mai thin a; Māma pate lah chu an bah a, an mu nghal dēr mai si a, lai ina pāwt zut zut chauh mai chuan Ār a puah theih loh a nih hi. Mikhual kan neih zan a ni a, kan neih ve zawn̄g ār han

talh pawh a tha a, mahse kan buaipui peih ta lo a nih kha. A tawkah kan ngai mai a ni ang chu," an nu chuan a han ti a. An pa chuan, "Ar tak ngial pawh kan talh peih lo a nia. Keini chuan sai ram chuah lai chuan rei lo te chhungin sai kan chan zo vek thin zuk nia, a mak teh e, eng kan ti zo ta nge maw ni le?" a ti a. Khum sir leh lam chu a pan pheih a, a bawk thlawp a, "Aw, hmân nia ka Sanghal awk chhuak ta kha chu, a va han uiawm tak reng êm! A thau dawn teh lul nêh, a tâl nasa hle si a, khawilaiah emaw chuan a thi tho thovin ka ring a ni," a han tih chuan, Chalpaanga chuan, "A nih tak chu maw le, zuk ûmzui atan tak a that chu, a tuihang a hih bopui mai mai tûr chu a uiawm em alawm," a lo ti a. Thangbuaagi chuan, "A ui hang a tlanbopui ta a nih chu, a rei awh teh lul nêh, ka pa tak hi chu, a thil ngaih tuah zawng lah hi, a rilrua a lan hun piangin tâwpintai nei lêk lovin a sawi leh hin a, ka zahpui zawng tak a ni. Naktûkah kan fih d wn alawm, i thangte chu i en leh ng a, awh pawh a lo awk mai thei asin Chhûn chawhmeh tûr i lo tum theih chuan i tâwk hle a ni mai," a ti a. "E, tawh lo e a, khuavâng reu ieuvin a hre palh ang e, ik tak chuan ka ring rilru viau reng asin,

ka lo luh dân pawh khân ruah a tla deuh reng mai a Hetiangah zawng ramsa leh chakai te pawh an beisei awm deuh ngai a nia Kumin phe chu, Khuavàngin beng lo chhu ngawng se, ka kutah sa a nuam leh zual hlein ka hre nghe nghe a ni Naktûk nau-pangho lâwm zuk rawh sak pawh ka châk phah sawt zuk nia," khuma bawker veng vawng chungin a han ti a Suakbuanga chuan, "Chu Thangbuangite lâwma tel ve a va han châk-awm leh zual ta sauh ve," a lo ti ve a

An pa chuan, "Sa chu han âwk teh rêng ila chuan kan lal te tak an lâwm dân teh e Lalte pawh hi an lal ngei taka chawhmeh kan pêk châng hian an nei a ni mai a, chuti tih loh vah chuan dawlrêp bai mai lo chu hma-bâk an nei bik lo. Tih tak êmah chuan kei ni te chuan chawhmeh lo tak takin chaw kan ei ngai hlei nêmi! Kan nei lo ve, kan tih chang pawhin lui lam sa emaw chhe te tal chu khawh pawh tûr kan nei reng alâwm

Sa kâp leh âwk an awm châng h an le, lal chuan a dâr an hlawh zêl a; nihlawh zawng an nihlawh teh bawker e, an thawh hah ve hlek loh vah chanvo an nei thei ve zêl a, lal man chu an nei teh alâwm Ramsa la lûtute leh buh-bâl thlo chhuak theite hi chu lal chuan duat leh chawisang âwm zawng an

lo ni rêng a nih hi An khuaten fathang kan chhâng teuh chung pawhin ngui mah ta che u, favîng a lo ni ang a, kan buh zôm mînrawn zenpuî leh ngei pek ang chu Mî han be chhe mai thei chu an ni lo teh asin Kan pem bosan daih mai hi an hlau ve hlah hlah zak nia," a han tih pah chuan, "Mami, in in lengte kha mei lum aîrîr nachângte in hria emaw, mei pek nachângte in hria emaw, lo biak lamlam nachângte pawh in hre meuh lo vang a," a han ti a Chalpienga chuan, "Hetiang khaw khat nula chhuanvawîten chutiang tih nachângte zawng a hie teh meuh mai An kîanga han awm hian chuan ngain âwm lo takte pawh hi ngam lutuk palh mai awl tak a ni" a ti a An va chuan, "Kan naute hi zawng an â êm a, tih âwm tak pawh hi tih nachâng an hre mang ngai thin lo, zilh pawh hi kan zilh lo bik a ni lova, pawm thiam hi zawng a harsa a nih hi maw le, kan hriat ang tâwk tawk hian chuan kan brîh ve mawlh mawlh bawk asin," a han ti leh a

Liansailovi chuan, "Ka pa tih ang kha a ni tak a, mî kan ang pha ve zo mawh lo a ni a. Mî fate zawng an fel sî a, kan ina lo lên pawh hi nuam an ti lo teh ang chu,

an tlawmngaih lên mai mai a nih hi," a ha
 tih lai chuan, Khialhrâwka chuan, "Mi fing
 ka fing an ti ngai lo, mi â in ka â an
 ngai hek lo," a lo ti thua a "An fakaw
 teh a nia, an mit pawh kan kap meng z
 lo vang e, tânah pawh hian hîwn ngawt a
 rilruk tawh ang chu, an sawi dîh lo mai m
 a ni ang," a ti leh a. Liannbua gi nu chuan
 "Kan khuaah nula fel leh hmêl tha tak ta
 an tam hîc si a, hêngahte hian khawî lai
 thlichhuan emaw a rawn lên lût ve mai m
 a niang chi, Khualh âwka hi e a vî chu a l
 lêng ve zeuh zeuh thin reng a, a ni hi za r
 kan haah deuh tlat tawh a nia," a hian u

An monu upa zâwk chuan nau paw
 chung hian, "Mi fate pawh fel teh mah
 kawng tam takah hian zawng kan inang tlan
 thum ve bawk thin a nia," a lo ti ve le
 bawk a. Khualhrâwka chuan, "Kei chu lên
 dang hre hek lovi le, nula dangte zawng a
 inti hmêl thaa, an inchhuang deuh vei nêi
 mi pawh an be tha duh mang lova, a
 ngaihzâwngte awm châng pheî hi chuan en
 barah min khawn lo va, heiah hian Kêl ta
 chin hmu ang tlut tlutin ka lut mai dâw
 a ni, min nip hunah min hnawt chhuak ma
 ang chu, ka ti mai," a ti a.

Chalpianga chuan, "Khualhrâwk, favang chanchin chu han sawi tawh teh khai â, ka ngaithla chak tawh ten a sin maw aw," a nan tih ve leh, Khualhrâwka chuan, "A nih ka han sawi tak tek ang e aw, lo ngaithla thap r'u le," a han ti a Thangbuangichuan, "Mei zûk i duh tawh lawm ni ? mei ka han choh ang che aw," a han ti a "A ni tak e, mei han tan kai tô tê la, i sawi tawh tak tak dâwn nia Viwi khat duh tawka thil han sawi hi chu a thi tih nen intluk a ni ngai e, an tia dâwn, ' Chalpiangichuan a ti a

Khualhrâwka chuan favang chanchin chu a sawi ti a "Zan lama kan nula rimah lung-aw takin kan han h wng a, ngaih tha takin kan han mu vang vang mai a Favang lo lah kan a hunin a châkawm hle tawh bawk a Zingah chuan favang ni, tute sakhmêl emaw ang mai a sen no chak, mawi êm êmin a lo chhuak paw riak mai a Zing chaw ei hmain langrâwng chem ral lam leh vaihlo tui tak dumbûra thun khah tin ipteah kan han khung a, meitalh lung hiam tawk tak, meibu tang et awt nên kan han khung tel bawk a. Chutah zet chuan rilruah eng dang a ,leng tawh lova, hmeb mang lo pawhin thin zâwl dâwrh khawpin chaw kan han ei ta a. Chaw

lai ding rum tâwk êl-âwl changêl hnah hring-
in fel thakin min han fûn sak a, chi fun
nên ipteah bawk kan han khung leh thak mai
chu, thlâm vêla vaihmarcha lo hmin tuar tur
mitthlain a hmu nghal uai uai mai a ni

Thenawm khawvêng favang lo kan tur
bawk an lo chhuak nak nak tawh a Kan
han zui chhuak ve a. Kawtchhuah han thien
chuan le, khiang buk ler hring dep maiah
chuan ngaituah lungkham dang nei lek lovin
hlîm em erin tlaiberh te chu an lo inbua
bingbilet tawp tawp hlawm a Lâwm nute nen
ka inngnak khawm a, hlîm taka kan nuh-
za dial dial laite kha rilru mitthlaa hmu kiau
chungin leh buh tha tak hmêl hmuh beiseia
buh seng hun thlir rân kan nih avângin kawng
pawh eng ang nge tih hre chang lo lêkin
kan kal zêl a Kan hma lawka nuho kalte
chuan tuibûr an hâm khu ham vut vut zêl
bawk a Mahni chungkaw dinhmun theih-
ngihl thak khawpin lo lam titi kai tha takin
kan phûl luam zêl a. Dâm pang, fûr laia
kawng diak zualah te chuan nu hniak leh pa
hniak, pherh vengvung leh hêr tlên tlûn te
chu khuain a lo thâl hnân ber bur tawh a
Rilruin lâwm nu hniak a zawng rilru deuh
reaga Miten kan rilru an hre palh ang tih
a hlahawm hle.

Tichuan lo chu kan va thleng ta ngei a, dài a lo la hul nih si lova, puan ven huh hlap khawpin kan han pal a, buhte lah chu a lo tûl zum peuh-pouh tawh bawk a Riruin kawng lam hre chang tawh hek lo, mau bul chhuin kan han petek leh uan uan vei thin nen Thlâm kan va thlen tur lo hre lâwk lo va mak ti ni awm takin thlam vela anthûr parte chuan min lo en tak heu ho hlawm a. Thlâm khawhar tak mai lah chuan kan thlen hlân nghakhlel êm emîn min lo thir reng bawk a A hmel han en rêng rêngin a khawhar rei tawh tih huat fahranin a thing thiap mai a Mittui pawh a tihnai kuar mai

Tlai tlan kan rah rik ve leh kawmchâr lama ngawi renga lo thu, vathute chu an thlâwk chhuak vawn vawn a Hnâwmhnawk kara laitel mam zarte pawh an tleng chhuak zek zek bawk a A aia han deuh telpui tleng ve zuk chu chau leh ta der ni awm takin dâk ûr chungin a ding hle hle bawk a Thlâm namthlak la han hawng ri thak a, kan han kuk raih raih a Chumi thâwm hlau chuan lo mawng lama thelei te chu hman hmawh phelêngin, "chaka, chaka, chaka," ti chûl chungin va chhehrâwrah an tlan lut rawk rawk hlawm a. Kan han hawi vèl a, hla vak lova thing ro ding lârah chuan thuro

nupa, an induh thu a rûk têa inhrilh tawn
 ni âwm tak mai, hmuï leh hmuï inchuktuah-
 in an lo titi melh melh a Tichuan mei
 chhêm tumin phuai ka han mêt a, phuai muh
 han vai a'h pap mai mei kan chhêm khûk
 châi châi mai chu kim taka thut khawin lai
 bawh a hriat chhuah leh loh theih loh Thlam
 chung kan hawi vel lahin, lawmnu sùlhou
 mei vâp leh vaihlo kuangte, nmuar irh-larhin
 a lo let rem mai si a Thilnai a hnum, hmân
 lai aw, hmam lai aw Lo kan han thir
 vèl a, zân lama dai fim a lo dawh khawmsa
 sawi buak tum ni âwm tak n dawl chu a
 lo insawi hluau hluau hlawn a Chibai min
 rawn bûk tum ni awm takin pi khawizu leh
 thosite hmai hrul lawk lawkah an lo thlâwk
 sek bawh a. Kawltukna leh tui dawn velah te
 chuan thosi tuai an 'o in c hah vir zawr zawr
 bawh a Tuma nga hsak hlawn lovin, rum
 vang vang chungin mei zûk kan han siam a,
 ban nghengin kan han zu vang vang mai a
 Thlâm chung tukrawp kuaah chuan khuai
 mawngrêk a lûtin a chhuak sek mai bawh
 si a, a khawhar th'ak vang vang khawp mai

“Lo kan vèl tûrin kan han chhuak a, kan
 kawng neih chhun lah chu bukin a lo ping
 tawh a, a nai bawh si a, buh tih thah palh

hlahh nâk alaun kan tlu theihin uh hun^o k n
han bawh eng huai mai a Lo n awnga mai c
hnûn tha tak tak lawh kan han tin ta a
Mai pâr kawrawng chhûngah chuan, englo
hloh zawng ni âwm takin khawichhur an lut-
in an lo chhuak chhen bawh a Kan thlawh-
hma chu a la hm hle a, buh pavh a tha
hle mai tih kan hi at hnu chuan chaw fak
turin thlamah kan han thu a Rili khawi
dangah kal hek lo, chaw thal ch'wl chat
chat chungin khua ka han hawt vang vang a
Ral lehlam pangah chean nu dawrawn leh
be thing buk hi an lo inpel zut zut tawh a
Chuvehh hâwn a hun ta tih hrian ip^ote puar
teuh chung chuan thâm chu lan hin thar
tha sawk sawk a, vaw thum lai kan han kuk
raih raih hnu chuan kan han hawng ta nal
nal mai a In thlen ve leh chhûngte buaipui
turin ip^ote puar tak chu chhuach ka nan hûng
hnawh a Chhungten "Lo lam e g nge a
lo awm?" an tih pawh hmai phih pahin kan
han chhang han tawh mai a Riliua cham
reng lâwmnu puan tahna bulih kan va mawh
leh ta suah suah mai a n'. Khawvel hi
a nawm ching chuan a nuam teh bawh asin
aw. Van ram tla fual kan chen zawng a ni
ve ngawt alawm," a han ti a

An za chuan an nui dar dar a An pa chuan, "Hetiang rêng hian thil sawi f thiam ang tih ka lo hre ngai lo a. Zan tin lo lêng thin tur i nih hi, min tihim êm mai. Ka ril-ru thurûk pawh han sawi ve ta mai mai ila, pahmei berh tak kan la nih lain Suakchhinga pa'n tam bâr atân a se lâ deh ral a duh a, buh kan neih kum a lo nih hlahuh avangin kan chang ta a 'Savain zah ngai se, a zun a êk a lo tam ve ang a, nakinah chuan mite ang phâk lem lo mah ila, khiang hial pawh kan la chawî ve thei mai ang chu,' tin kan lo inhnêm ve thin a Nikhua a lo rei deuh va, kan lo hmuingil ta hle a, ran'e pawh an lo pung ta khawp mai a, Kan fate pawh lung delh loh, thing delh lo chu le, an lo nikhua chho ve deuh deuh va, kum tin deuh thaw sial kan lo chhun thei ta a. Khuang hial pawh kan lo chawî thei ta a ni

Chu mi kan sial lo pung zêl man chuan kan buh thlawh chhuah nen tangrualin, mite neih ang chu ni pha lem lo mah se, thi leh dârtê hial pawh kan lo neih phah ve ta a Uargpui chang suh ila, tunah na nâ nâ chuan kan aia nei chikim hi an awm tam bik tawh kherin ka ring lo. Kumîn khuangchawî thia nawî lamah tal khian chuan engemaw tal kan sechal hian hman leh chu kan tum a, mahse

tumah phungchang laina pawh kan la sawipui rih lo Kan rilru rûk, sawi tâka zârah chuan ka han sawi ve ta mai a ni," a ti a Khual-hrâwka chuan, "Chu 'a va han nuam dawn pek ve Lo thleng tawh mai se ka va ti ve" Chu mi kan han hman zawhah chuan buh seng a lo hun leh tawh ang a, zuvain zah a ngaih chuan hawp khawp chu kan ngah ve em ang a Nulate nen buh kan chilho thin ang a Chu mi hnuah tlangauvin, 'Khaih khaih, khaih, ka tawng lo ngai i'u khai, tun achin ni sarisah lhin Pawl Kût kan hmang dawn a, mi tupaawn tûn tângin Kut sa zawn theuh tawh tur a ni e" a han ti ang a Chutah zet chuan phûr tshianin Zawlbukah, pa un fet fet lo ch'huak khawm leh Val upaten Kût sa zawn dan tûr chu an sawi ho nak nak ang a Thenkhatin lui sa zawn an sawi mawi ang a, thenkhatte erawh chuan thang kam an sawi mawi thung ang a Chutiang an sawite chu a eng a mah thin zo ve hlawl o turte chuan mahoi ar vulh an hmachhuan ve ringawt tawh ang a Nuho lah chuan an fate ei tûr leh kut ni tlai lama chhâwnghnawh naa mite barh tûr artui an lo khâwl tha sauh sauh bawh ang a. Aw' chumi zâna khaw-tlânga in tinin sa kan han ei rual theuh tûr tak chu a nuam dawn pek mang e *Pawl kût hi alo awm lo vang tih ka hlau thin ka ti

Kût ni tlaiah chuan Thangbuangi nuin artui thlêng darin a rawn chawi chhuak ang a, hong lam atangin artui kheh sa ngat leh sa min han barh hawng hawng mai ang a, kei lah chuan duh lo ni âwm takin leh lam hawi talh ka han tum der dawn a nia. Ka ngaituah ngawt pawhin a châkin ka châk zek zek tawh mai Thangbuangi mi barh tur lek pheh chu ni sela, ka lawm lutuk chu vum tawngin ka zuang mai awm e," a ti . Thangbuangi nu chuan "Thangbuangi pawhin a ta h mai tûr che alâwm le," a han ti a "Thangbuangi chuan barh mawh rawh se," Liansailovin a lo ti ve bawk a

Liansailovi chuan, "Khualhrâwka nge nge thil i sawi ngaih nawm thin mang e Keini chuan suangtuah pawh kan suangtuah phâk loh tawp i hin sawi a nia, i sawi chu a lo thlen hunah chuan " "Chu, chu, ngawi r'u, ngawi r'u " "Sa a tla e, sa a tla e, sa a tla e," tia au thawm an hie ta phut mai a An tho tlâng thap a, kawmchêr kawngka atang chuan, "Khawi lamah nge ? Khawi lamah nge ?" an han ti a "Vengthlang lamah, Vengthling lamah, vawk a la a ni," ti a chhâwntu aw a hria a. Khuma mu Lalchhawna te pawh chu an lo tho vek a.

chher an siam sawk sawk a, chem an chuh a,
 pa ber pawh chu a lo tho ve vat a Tlangval-
 ho chhuah rual chuan chinchâng bre turin a
 tlân chhuak ve nghal a Chutih lai chuan lai
 chuan silai vawî hnih lai a lan lai zawt
 zawt a Zawlbuk lam ka han hawî a, mei-
 chher chhi an lo tlân chhuak zung zung a
 Vengthlang lamah chuan meichher chhi a ram
 lam pan suau suau hian ka zuk hnu a Pa
 rawl tha fe han, “Khua lien val kan ni ngai
 e, kan zâm ngai lo ve A ei hma ngein kan
 chhuh ngei tur a ni,” a han ti a An au chuah
 chuah zel a Ka han hriat ve thehte chu,
 “Khawî lamah nge a kalpuî zel ? Thlang lam-
 ah a la kal zelin kan hria, a la pu zel mai,”
 tih a ni

Kei pawhin kal ve chu ka han tum sa'ch
 na a An nu leh pate chuan, “Hetiangah mi-
 khual an kal ve ngai lo ve, an vanduai duh
 ngai upain an ti nia Nang chu kal lul suh,
 a tha ngai lo,” an ti a Chut'a an thâwm
 hriat phâk a nih lohva, meichher êng hmuh
 phâk a nih t'âk loh hnu chuan, ruahpuivan-
 âwn nasa deuh mai a lo sur chiam mai a
 “Eng ang takin khawsa hlawm ang maw, mei-
 chher lah a nan mih sak vek âwm si a, sa hnu
 pawh an hmu thei ta ang em le ? A vawt hle

sí a, an khawngaihthlāk ngei mai e," an nu-late chuan an ti nak nak a

An pa chuan, "Hetiang hi alawm tlangvâl tlâwmngai leh taima hriatna chu; tlangvâl nih man a awm ngai e Nula rimnaah titi a titam a, lèn a tinuam ngai zuk nia Seikûnga vawkel no nei, in bul lawk am a lāk sak a m awm a, a note an khawngaihthlāk deuh a nī. A pu hla hle mai thei a nia, chhuh sak pawh a awlai lo kherin ka ring. A latu lah chu sūm nga sa nī âwmīn an sawi a, a no chawm a nih ngei a rinawm. Tūn lai hi sakei no neih hun chu a nī ve reng thin asin Tūn huah pawh a la huangtau viau mai thei a nī," a han ti a Lianmāmī pek lah chuan, "Kei chu sakei han hmuh ve reng reng chu ka chāk ngawt mai Mahse ka hlau hle bawki Tūnah pawh ka zung ngam tawh lo Ka nu, mīn va hruai teh khai," a lo ti a A nu chuan, "Tūnah chuan hlate khua a thleng tawh ang chu, hmuh pawh tum sa teh mah la i hmu hlei lo vang e, tlangvālīn an ūm bo dāih tawh a nih chu," tim a nu chuan a chhāng a. Liansailovī chuan, "Hetiang thil lo awm hi chuan a tuk lam feh a ti nuam thin lo Feh pawh kan feh thei meuh dāwn emaw nī Kan lāwmte pawh an tlāivār zak

dâwn a nia, an feh peih kherin ka ring mang lo. Mahnia feh tûr pheî chu nî ilang chuan dam loh der mai pawh a awl dawn hî maw le," a ti a Thangbuangi chuan, "Ka mut chhuak pawh a reh zo ta An lo hawn 'hlenga men mai ka duh," a ti a

An pa chuan, "Tlangval tha 'laite tan chuan zan khat tlaivât mai maite chu eng-mab tham a nî hlei nêh Sai ram chhuah chîn 'lai pheî chuan zan tam kan tlaivâr thin asin Hetianga a huhova thiltihte chu, a hahthalk teh chiam lo bawk a, nuamsik ang lek a nî ang chu Keini tlangvâl laite tak khân aw ' Min hruaitu val upate an hrât bawk a, hah hî kan hre lo emaw nî tih mai tûr a lo nî Sapui hiam han um nikhua lahî a mei sat thlatu nih ngat kan tum rân a Upaten, 'tumah kal fâl hlek suh u, in inhlam palh ang e,' tia an au tuar tuar lain mi baka kal fâl deuhva, a mei va sah thlâk ngei kan tum si a Hmun hlahawm deuhva zan ri-h tum lahî thiante phâk baka thing fawmtu nih leh zân reh lai taka mei chhawm êngtu niha, a sir bera muta, tûma hriat loh hlâna zing chaw lo chhum hmîn diam kan tum rân a Kan chaw chhum sa mîten ei se, tih kan dubthusâm a nî a Thiante chhum sa ei

hi kan hlahh ber pakhat a ni thin asin Hreh-
awm zawng a hrehawm ngei mai tak a, mi
tih ngam loh leh peih loh titu h'n niha, râ-
uang hmuna no-pui huaissen mana han
dawm hmasatu tura mi an rawn zawntir zak
zak a keini lah chu a biru thei ber hmunah
kan tawm bo lui a. Min rawn zawm hmuh
hnuah pawh, "Kei aia hui leh taima an tam
em mai, ka in thei lo vang kan han ti a, kan
han tâl lui a, mahse annin min han intir lui
tlat mai chu, hrehawm kan tuar tâk zawng
zawngte kha chu a lêt hnih laia lo tuar tâk
zâwk tûr tih mai palh awl tak a ni," a ti a

Lianmâmi chuan, "Ka pa, chu zu no chu
engtia siam nge ni ? A zu pawh chu engtia
sak nge ni bik ? Tu zu sak kher kher nge ni
bik chu le ?" a ti a An nu chuan, "Mâmi
tak hi chu aw, i va han â chhah tak em '
Chawimawina leh duhsakna a ni mai alawm,"
a han tih chuan, anin, "Zuah mawi leh mawi
lo bik a awm chuang ngai em ni ? Ka va
hmu ve châk êm ! Ka a nih theih loh zâwng
tak a ni mai," a han tih chuan, an pa chuan
eng danga chbâng lovin, "I hmêl en chuan i
nulât ve uaih tawh hi maw le, engtia heti
taka â êm êm nge maw i nih chu le, !" a ti
mai a Ruah pawh a lo hân ta a. Lo hâwng

thâwm kan hre ta hawk a An lo thlen ve leh chuan an nu chuan, "In chhuh sak em' Khaw! laia nge? A la nung em,?" a lo ti thui thui a Lalchhâwna chuan, "Chhuh sak thei hram e, ruahin kan meichher a nan mit zo tawh si a, kan phêk dap a ni ber a, sa hnu lah chu chhui theih tawh hek loh, hmuh pawh inin a harsa hle mai a Mahse vawk kha a lo la nung reuh va, a hiâm thâwm atangin kan hmu chhuak thei ta a ni. Lal-hmuaki pa ba hmun mawngah khuan a lo dah reng mai a Kan han in-âu khâwm a, kanrawn zâwn hâwng a Nun zawng a la nung a, tihlum nghâl an tum a ni âwm e Pui chhuah tlâk zawng a ni tawh lo," a ti a

"Khai le, i mu tawh ang u, zan pawh a rei tawh hi, khua pawhin vâr lam a pan tawh ang e," an ti a, kan mu ta hlawm a.

Mei pawh a mit dawn tawh a, a thim deuh reih tawh a Kei pawh ka muhîl dawn siar siar tawh a. Lalchhâwna nupui chuan, "E! ka nau hi a lo e teuh a nih hi Khawnge i lo delh pherh vak leh nghâl a ni maw? mut chhuah tawh nâk a laia, engnge i lo êk leh teuh thim ni,?" tichungin a tho va, mei a chhêm êng a Chutih lai chuan nau chu a tap tuaf tuar a. A nu chuan, "Lo tap chhen têt suh khai, chiu .hiah, chiu .hiah, in pa lah hi nau

han êk buai châng pawhin ui kovah tak ngiai pawh a chhawr tlâk loh a nia, mi han buai-pui rêng rêng lah a tum ngai hek lo, kikh-t-ah pawnpuin a intuam mum a, a mu tlat zêl mai a. A buaithlak thin mang tak e Chiu .hiab, chiu..hiab Ui phiangsen pawh hi khawî lamah nge maw an tlânbo zawh tâk le? An thi puar zo, ta emaw ni le'," a tih lai chuan kawngka bulah an lo chik nghur nghur a. Kawngka a va hawn sak ve leh ui nufa hi an lo tlân lût thuai a, an han yir vat vat a, khumah an tlân kâi a, nau êk chu an hak fai ta vek a. Nau tap pawh chu a lo bâng ta bawk a Kan muhî leh ta a.

Thang khat kan mu hman awrh chauh a ui awm e. Liansaitovi nu chuan mei a chhêm a, chaw a lo chhuang fel diam tawh chu lo nun, "Mâmi, tho teh u, buh den a hun ta e, in tlai lutuk palh ang e, lâwm in rawih dawa kha," tin an lû-ah a rawn sawi dan dan a. "Tho r'u khai mite pawhin buh an den tan tawh chu, tui chawî lo ngai bawk vei nê, in tlai palh ang e," a ti leh a Chumi thawnmah chuan ka hach a, Lalkhaw-dina nupui chu an pa Zawlbuka la riak thin, fa la nei lo, mo thar mawng zâng an tih la. a la si bawk a, a lo tho chhuak hmasa ber a. A va zun zawh ve leh tuihak a lawk a,

den tûrîn sumhmunah a chawî chhuak nghâl a An nu ber chuan buhzê^m amî buh chû a va rû^t a, a tûk leha den tûrîn a ha leh ta nghâl a Midangte pawh an lo tho va, buh dêng tûrîn sumhmun panin an chbuak zêl a, Lalkhâwma nupui pawh a lo tho va, tuiûm a ruak sawk sawk a, "Hei, nau ka thawhsan e, a tah tāk leh lo ngaihsak ang che u," tui tuiûm chu a thawⁿ sawk sawk a, tui chawî tûrîn hmanhmawh takin a tlân chhuak ta daw^r daw^r a

Nakin deuh lawkah chuan nau chu a lo tap ta ngei a, Lalchbawna chuan, "Nau hi va la vat teh u, a bengchheng êm mai min timuhîl tha thei lo ve," a han ti a An nu chuan a va thlê^m a, a paw ta a, a tap pawh chu a bâng ve ta nghal baw^k a An nu ber chu upa lam a nih tawh nâk alaun, nau paw chungin ei rawng a bâwl a "Ei rawng-bawl hautak teh lul vei nêⁿ, nau nêⁿ chuan thin pawh ka thin hlei nê^m! Kan mipate lah hi engmah ngaihtuah an tum hlek si lo va, ei rawng bâwl tal hi chu lo tum ve thin se-la chu a tha tur Nakinah ei turin an lo tho vang a, chawhmeh emaw, chaw chhum emaw an rawn sawi sêl leh ngawt pek ang a. Mi pate pawh hetiang êm êm hi zawng an awm bik lo vang," a ti hlak hlak a.

Buh den an peih lek lek tawh ang tihin ni pawh a lo chhuak tan ta a An pa ber pawh a lo tho chhuak ve a Pâwn lam a pan nghâl a, a bo ta daih mai a Buh den an peih ve leh sumhmunah vaidawh an phah a, buhzêm amî buhhûm an suak a, âr chaw an han pe a, an tam tham si a an phu mum mum mai a A hmuhdawm ngei mai Ar-bâwma awmte chu a hranin chaw an thlak sak bawh a, "Hei ka u tui chawî pawh a lo thleng ta e, chaw ei i siam tawh ang u aw, ka nu," Thangbuangin a ti a

An nu chuan, "Khawnge maw in pa pui roh hi ni pek le? A hmuhâ hmuh hman hlek lohva a chhuah bo leh daih thin ni le?" a han tih chuan, Liansailovi chuan, "Khawnge lal inah chinchâng han ngaihthlâk pahin ka kal bona tûr kan briattir ve zâwk ang e," a tih kha maw le" a lo ti a An nu chuan, "Lal in, lal in, tih teivet mai, mahnî in lam buana pawh hre chang lêk lova a chhuah leh thin ni. Ka huat zawng tak a ni mai, feh reu reu a lo han thulh leh ang e, chaw ei hun tal chu briat ve awm tak hi zawng a nia le," a tih lai takin kawngka a rawn hawng a An nau Lalkhawdina leh Ngutâwla zawlbûk riak pawh an lo hâwng ve bawh a.

Nulate chuan chaw er an s an s w k s a v k
 a Thangbuangi chuan, "An kl rawh e,
 keini chhâng zawng kan bua leh chuk tam a,
 chaw ci pawh a tui thei lo I tingtla mi mai
 ang u," tun mi han ko va Kan han k l lang
 thap a An pa chuan, "Vawina ken tarte
 engge ni in theihngihl hlawm ang e Lawm
 in rawh dawn zawngin chaw kha fun duh-
 am deuh ula a ni ngai e Chawhmeh erawh
 chu fun a ngai lo vang e Engemaw tal chu
 kan hru ngei ang chu maw! Kan mikhual
 pawh kha chaw chauh in lo fun dah rual
 ang e Kan sa rep hi fun sak ang che u
 A thiante chuan khawia chawhmeh tehlul nge
 an pai chhuah ang ni? Phuihn an tlak ena v
 maian bai emaw lah pai chhuah mi a ni si lo!
 a bak chu chuti hlahh chu an ni si a Sa
 kha pai hnem deuh rawh u," a ti a An nu
 chuan, "Leh mai mai then a, mi chhangte
 pawhin hmeh chu an na tha thei hlei hlei
 ang chu Keini tak ngial pawhin kan nei e
 kan tih chuan mi dangte pawhin an nei ang
 tih hriat ve mai tur a lawm," a ti a

Lalchhâwna chuan, "Vawin chu kan feh
 kim theih e, kan thawh tluan theih ngai chuan
 kan thlo zau ngawt ang Kan lo lah chu a
 la Lm si lo va, thlawh nuam tawk chauh

a ni si a Mi sâwm aia tam han bun zawng-
 .i zau tak a nia kan thlawh mai ang ni," a
 han ti charh a Thangbuangi chuan, "Kan
 lawmte an hma thei hlawm a, kawtchhuahah
 min lo nghâk hman ziah a Tûkin zawng
 kan rghih ve hman mai âwm hi maw," a
 ti a Liansailovi chuan, "Vawun chu Kâp-
 phungate ri mual kha i thlo vang u khai. Buh
 a tha bawk a, thlai lah chu a maka makin
 a tha a, maian lah chu a zâm dum dum
 mai si a. Lawmte han lâk kêp pawh a awl-
 sa n dawn êm mai," a han tih zawh veleh
 Lanmam chuan, "Vawun zawng chawhmeh
 siamtu a chal dawn ta bawk a, in hau ngam
 tawh lo vang chu'," a lo ti hluk a

An pa chuan, "Chutia maian a that hle
 chuan mi lo lamah pawh a zâm ngei ang a
 Mi lo lama mai zâm an ûmzui ngai lo,
 upain an ti ngai nia. Mi pawr rêng rêng an
 sawin an khawih ngai lo ve Mi buh pawh
 zai khat mah an tihchhiat sakin a vui pawh
 an lâk sak ngai lo zuk nia Mi ta khawih
 sak rêng rêng chu kan hriat loh hlâna ân-
 chhia min lawh kan tuar ngai lo, an ti a nia
 Upain, "Hmêl zawng a siam that theih lohva,
 nungchang erawh zawng a siam that theih
 ngai e, an tia lawm. In nungchang a that

phawt chuan in nihna leh hmel chu lo chhe
deuh ta pawh ni se a khuh mawt zo vek mai
dawn zuk nia

“Upa thu nge nge a fmg thin asin Lo
zuk kal hmasa ta ulang, kei chu zawun thang
ka rawn en pah zel ang a, chawh neh zawng
ka rawn siam sak hman ang che u,” a ti a
Thangbuangi chuan, “I aawtte chu rawn en
zung zung la Chhün chawhmeh ter i ngah
phawt chuan a tha mai e I lo tlai lutuk
hlauh dah ang e Thangte chu chawhnu lam-
ah i en hawng mai ang chu. Chuti chung
pawhin hma takin i thleng thei ang e Na g
chu Vaibel zu chung a luhkipua hna to lai
a, mi feh hawng apiang lo auh zut zut hi
alawm nuam i tih zawn chu ni,” a ti a

Chaw ei kham hmasa apiang an insiam
sawk sawk a, an feh chhuak nwaal zung
zung a Feh chhuak hmasa pawl tak chu an
ni awm e Kei pawh ka insiam a, ka thuam
hnaw leh chaw fun ka ak a, ka thiante nân
in ngah khawm tûrin ka chhuak ve ta a

ZAWLNEI (Ramhuai zawl)

Hman laun Mawmzang tlang hnuai lawk Bualpui tlangah khian Saig khaw siamtu lai ropui tak mai Liankhama hi a awm a An khua chu an dam mawh em em mai a, chutia an dam mawh em a wang chuan a chhan awmin an ring ta a Chutianga dam mawh na an neih reng reng chuan a tinatu ramhuai a awm nun an ring thin a

Chutichuan, ramhuai zawlto Chemi hnenah chuan, "Kan dam theih lohna chhan hi i zawlto hian min hriat sak thei ang em" an ti a. A ni chuan, "Hriat sak thei tuk e a," a lo ti a. Tichuan, a zawl Darkhupthanga Khawzawl Lal (huai) chu an kai chhuak ta a An kaihchhuah dan chu hetiang hi a ni A zawlto nu chu chhuat laiah an muttir a, puan dumin an khuh a, zu in an han puh thet thet a, an han ko ta a A ramhuai hming chuan an han kova, "Darkhupthang, lo haw rawh, biak leh rawn che kan duh e" an han ti a. Chuveleh a zawlto nu chu a lo khur nghal ta char char a, a puan'e chu a hai hlim ta a

Tichuan, ramhuai zawlto nu chu a rawn tawng nghal ta a, a thu han sawi hmasak berah chuan,

“Lung an rual maw,” Zâwlpala lung a rual na maw e,’ a han ti a Chumi awmzia chu, “Ka pasalin rem a ti emaw’ tibna a ni a, a pasal hming chu Khawchhana a ni a Mahse he tjang’ zawlnei hian an pasalte chu Zawlpala an ti mai thin a ni A pasal chuan a lo chhang ve vat a, ‘Rual e,’ a lo ti ve a, chu ta tang chuan a zawlrawn hrh ang angin englim arawn sawi ten ta a Hetiang hian ranhuan chuan a awn tawngir ta nghal a, ‘In khuan hian danmawhna chhan ber chu toid n. vik a ni lo Mawmrag tlang huai hi an lapa chu Salmula a ni a, he mi hnunan hian naupangin lungte an rawn tilum thin a, chayang chuan Salmula hi a thinur hie mai a Kei chuan, ‘Laisen lung-mawl mai an nih hi ngaidam rawh u,” ka ti thin a, ka veng seng bik bawk si lova Tun chinah chuan Inrem nan Kêl leh Vawk inkâr-thlakim kum thum danah pe zêl ula, chumi atang chuan in thlahte thlengin min be rawh u, tichuan sa leh rûahte kan hum zêl ang che u,” a rawn ti

Chutiang chuan a awltu nu hmang khan ramhuai chuan thu engkim a rawn sawi a. Inkawmna leh thu engkim sawi nan zawlnei te chu an hmang thin a ni Hmun hnan hrana

ramhuai zingah pawh a lar deuh bik hi an
awm thin a Darkhupthanga hi damlo leh
natna chi dang dang neite chuan englai pawha
an rawn ber thin pakhat a ni

II

Darkhupthanga (ramhuai) hian hnung zui-
tu a nei nual hlawm a, chu mi zinga lâk tak
pakhat chu Vanlaichhingi a ni a He hmei-
chhia hi artui atanga ai entu hmingthang tak
a ni.

Damlo an awm reng rengin a damlo kha
dam chhuak leh tûr a ni nge ni lo tih entu a
ni a A aien dawn chuan

‘Ka lo lêng leh e,

Vanlaichhingi ka lo leng leh e’ a rawn
ti a. Chu chu a thu rawn sawi hmasak ber
thin a ni a, chu veleh damlote khan buh thap
fai hâk kho khat leh artui pumkhat an rawn
keng a. Chu chu Darkhupthanga hmaah khan
an han hûng a, a lo la vat a Artui chu a
kutphabah chuan a khamphein a dah a. A
kut chu pharh takin a han keng a,

“Ding aw, Ding aw,

• Tuiar aw Ding aw” a han ti a A
damlo kha dam leh thei tur a nih chuan artui

kha a ding va va thin a Tin, a dam dawn loh chuan artui kha a ding thei thin lo va

A lo din loh tak chuan zawlnei kha a hui a hai thin a, damlo kha an beidawng nghal ang tih a hlah ve thin avangin, a phat maw nan 'In artui hian chwino a keng a nih hi' a t hsaak hlah thin a Artui thar dang va la leh thin mahse a beidawn ribuk tawh thin avangin a lo ngahsak duh tawh thin lo a ni

III

Tia, Daikhuphanga lo lanna pakhat leh chu khumzawl tlan, an khuan a ni Chemi kha a zawltu ni a nih avangin hetia a hung-hrima an han koh pawh hian 'Daikhupthang' tui an ko mai thin a Khumzawl khua chu an dam mawh em em mai a, a chhan rawn sawi turin Daikhupthanga chu an sawm ta a

Tichuan, Darkhupthanga chuan a han zawn vel hnu chuan, Hria na in ni lo, khumzawlah tumah (ramhuai) an awm lo Ruangthanga (ramhuai) te nupa chauh an awm a Ruangthanga lah chuan, 'Khumzawl tlangah tumah tinatu an awm lo Tuiphal kamah ni sa hnuaiah an zuk feh a Tuite an in vak vak a, an lute a lo na a, an inthawina vawksa leh arsa kan nin tawh teh lul nen a ti a ni,' a ti a,

He mi hma pawh hian Darkhupthanga hian zawl pakhat a lo nei tawh a. A zawla Lalsavunga a awm lai hun khan a ni. Aizawl hming chu Vahnuaichhingi a ni a. 'Ram-ka zawl e,' a ti a, a feh duh thin lova. Mi-ten a thatchhiat vâng leh sual vângah an puh lui tlat thin a. Vaw khat chu a tirkoh nu chuan, 'Ka ni hi ramhuai a zâwl a, in awih duh lo vei a,' a ti a, Hhmen kham ko sang lai takah khuan mipui feh kal tam vang lai takin a namthla ta a. A zangthal hian a tla thla ta diai diai a, an en reng a, engmah na lovin a chhuak leh a.

Tin, mi lawn theih lohna hmawngah te hian a lawn a, a zarah te a mi a, t'a lovin rei tak takte a awm thin a. Chuta tang chuan ram huai a zawl tak tak a n tih an lo hre ta chauh a ni.

AWMHROLERI (Lunglen vanga thi)

LUNGLEN HI a hrehawm dan kan hre
theuh awm e Lunglen satlah ma. mai hi
chu tuarzia awm tak a ni a; thihna khawp
meuhva lunglen erawh chu a hrehawm dan
tur hrihfiah hleihtheih pawh a ni awm lo ve
Lunglen vang ngawta thi chu sawi tur an tam
lo hle ang Heta kan han tarlan erawh hi
chu natna dang reng reng nei chuang lova
lunglen vang chauhva thi a ni a

Awmhroleri hi chi lamah chuan Chuau-
hang a ni a, a nulat lain tlangval a nei a
A mah hi nulat tlangval inhmangaihna la na
mi tak a ni a, a tlangval pa hming chu Hau-
thuama a ni.

An naupan tet atanga khaw hmun khata
lo awm dun reng reng thin leh lo in hmangaih
em em thin an ni a. Inneih ngei pawh an
tum a, mahse an vanduai a siamin remchan
lohna a awm thin avangin an tum angin an
innei mai thei lova. Chutianga inhmangaih
tak maia an awm dun lâi chuan chhak Pawi
râl an lo lian ta thut mai a. Tichuan a tlang-
valpa Hautthuama chu an rawn that 'ta a,
Chutia a hmangaih ber main a lo boral san tak
avang chuan a lung a leng ta em em mai

Engmah dang reng reng a ngaihtuah thei ta lova. An nun hlui kal ta zawng zawngte kha a han chhui kir thin a, an nakina an awm dan tur an lo suangtuah làwkna zawng zawng te kha a thlawn a lo ni zo ta si a Engmah a ein a in lova, thu dang a ngaihtuah chang tawh bawh hek lo

Tichuan, a thiltih peih chhun chu zai ringawt h' a ni mai a, a ngaihtuah bawh a, a zai bawh a, chutiang chuan ni sarh leh zan sarh chhung chu a zai ta a Chu m'a a lungleng chuan tun laia upain '*Hla lungleng*' an tih takte hi a lo siam chhuak ta a.

A hla hmasa berah chuan

“Kan inngaibna ral vân lam ang a hla,
 Kan inkarah lenbuang hrui suih 1,
 Kan inkarah lenbuang hrui suih 1,
 Lenbuang hrui suih tapin zut thul 1,”

a han ti ta a. Mahse a hla a siam a that pouh leh a lung'en tizualtu a ni ange tih khawpin a lungleng lutuk chuan awm ngaihtuah reng reng a hre lo va; in chhungah a han awm leh a hmangaih ber nena hlim ni hun tha zawngah te tlai khua hial pawh vara an lo awm dunna hmun a ni si Pawna a va chhuah leh a mi lungduh ber nena an lo chettlatna hmun kha ava hmu in, an khaw daia

lungrua! taka thing an lo va phurh thinna
 hmunte kha hmuh loh theih khvin a leng
 iar mai si a Tichuan eng emawti kawng talin
 a rilru lo chhawk zangkhai theitu a awm
 hlaui dah lawmaw tun a va chhuak a, an
 lukapui tlângbân chu a uai a, an kawmthlang
 lām chu a zu thir a, nula la her hi tlangvâl
 hoin an kawm a, him taka an lo awm lai
 hi a zu hru a

Chutianga him hmel pu tak maia in-
 kawm hmel chuan a rilru chu a khawih dang-
 lam zual sauh va Zah pawh dawn zo tawh
 ngang hek lo, hla bawkin a zu au leh ta a

‘Vawin chuan e lung a leng mang e,
 Darkhawn tlangah lungdi va au i,
 Darkhawn tlang leh sawngka zawn thlai e,
 Khatah Haungova a leng emaw?’

Suihlung ka rualpui,’ a han ti leh ta ngawt
 mai a Anni tlangvâlho chuan an lo hre thiam
 em em mai a, an rawn chhang ve thui a

‘Hetah Haungova a leng lo ve,

Tuafung leh mi u an leng za e,’ an lo ti a
 Hlawhchham tak leh beidawng tak bawh
 chuan awm ngaiha hre lovin a vak a vak
 mai a. Hla a siam a siam mai a, a hla pa-
 khat lehah chuan,

“Han thlir ıla chhawrdawh cham chungah,
 Khatah Haungova a leng lo maw?
 Suhlung ka rualpui,” a han ti leh a

Chutianga chaw pawh ei thei lova a
 awm reng avang chuan, a lo chau tawlh tawlh
 a A ril a tam em em a, mahse chaw chu a
 ei thei hlawl si lo va. Tichuan a ril tam lutuk
 chuan tihngaihna dang a hre lo va, a tai chu
 puanin a hreng ta tlat a Zu an sak sak a,
 chu chu ka thih rin zu atan ni rawh se a ti a
 Chuta tanga *thih rin zu* hi lo chhuak a ni a
 Zu chu thlum em em chuan an sa a, a tla-
 fir chu no khatin an thal a, —

‘Chuti lungleng ka tuar a hneh chuan,
 Fam za nang e lung ka chhir love,
 Fam za nang e lung ka chhir love,

Hril hmang rengah kei lo fam ing e,” a ti
 a, zu chu a han in a, a tãia a puan hren
 kha a han phelh a, a tlu tawp a, inchhir awm
 lo tak hmel pun a thi ta ri ai ri ai a.

KHAL

Scene 1

Naupang pakhat Tawntea chu a dam lo va, khumah a mu a, a nu Pi Eri leh a pa Pu Ura chu a kiangah lungngai takin an thu a, a lu te an dawm sak a

Pu Ura Taite, engtinng e i awm ? i engnge na ber, ka fapa ?

Tawntea Ka pa, ka lu a na em mai, ka nu, mi han dawm teh, ka dam zo lo vang ka ti, ka nu

Pi Eri Dam zo tuk e, engmah i ti lo vang, thlaphang hlek suh aw, Taite

Pu Ura Eri, kan bawlp u kha va ko teh phawt mai, a mar te rawn dek sela, engnge tu', mang a a i tawh hi (Pi Eri chu bawlp u ko tur chuan a kal thui a)

Bawlp u (Tiang hawlin a lo lut a, Pi Eri n a rawn zu i a) E, tute u, fate u, engtinng e in awm ?

Pu Ura Ka pu, hei kan nau hi a chau hle mai, a mar hi han dek teh, engnge tul ber ?

Bawlp u E, engmah a ti lovang, thlaphang suh u. Tawnte, khaw nge i mar ka han dek teh ang. A eng dang

a nih loh hi, âr khal a ðul a nih
hi Tawntea nu, engte nge a hmuh
thin a sawi em ?

Pi Eri . Nîmin khan thei leh thei lovin a
sawî a, “Kan vauah te ka kal a,
mî pahnih hian ka duh lo chung
chung hi mîu lo kai dawr dawr
mai,” a ti a

Bawlpû A mar ka tawh hian ram hlir a
sawî reng mai a, engpawh nî se
fate u, ârin a thla hual rawh u,
khua leh vâng a awm chek ang.
Awle ka haw san rih ang che u,
lungngai haub suh u

Pi Eri Ka pu, hei tuihur hmuam rih rawh.
(Bawlpû-in a hmuam a, a chhuak
ta a Inthawina chu an buatsah a)

Pu Ura Tawnte, ka han tung tho teh ang
che, lo harh hram hram teh aw
(Bawlpû a lo lut a,) Hei i pun a
a han thawî ang che, tiangvâl i
nih hi, inti harh hram hram teh.

Tawntea. (Chau takin a lo tho a, rûm chungin)
Awî, Awî, ka nu, ka nu, ka lu a
va na em, huiha

Bawlpû : (Hâtein tui a han thâl a, a han in
a, vawî thum a han phuh a, damlo
chu ârin a han zap a)

Hual ang aw, hual ang aw,
 Tawntea thla hual ang aw,
 Fanu chawin hual ang aw,
 Fapa chawin hual ang aw,
 Khunpu lumen hual ang aw,
 Tappui lumen hual ang aw,
 Mi thui chhe tla lovin hual ang aw,
 Mi ril vana tla lovin hual ang aw,
 Mi thatin hual ang aw,
 Sakapin hual ang aw,
 Thingphurin hual ang aw,
 Lo thlo vin hual ang aw,
 Chhuah lamah hual ang aw,
 Tlak lamah hual ang aw,
 Tui lu-ih hual ang aw,
 Tui mawngah hual ang aw,
 Nipui dam chen hual ang aw,
 Thlapui dam chen hual ang aw,
 Kum sawmin hual ang aw,
 Kum zain hual ang aw,
 Tum vuan hual ang aw,
 Hai tarin hual ang aw,
 Ka chham thehin hual ang aw,
 Ka lawh thehin hual ang aw
 (Ar chu a talh a)

E, a chham ka sual leh a chhan a lak
 thiam ang che. (A serhte engkim ala a, a
 khuh tha vek a, kalsan a tûm a.) Aw le,

fate u, Tawntea chu a dam ang, vawk chaw ka va pe ve ta nge.

Pi Eri : Ka pu, tuibur hmuam rawh (A hmuam a, tiang a hawl a, a haw)

Scene II

Pu Ura Eri, lo pheî teh thuaî, hei Tawntea chu a chat a ni ta mai a (Tah aw t̃au hian) Taite, Taite, min kalsan suh aw

Pi Eri Aw bawihpui, bawihthe, ka en phal loh, hi, hi, hi, (Tap)

Pu Ura Tap teh suh khawnge ka han ko teh ang, (Tah aw teuh hian) Tawnte, Tawnpui, aw, ka fapa, min kalsan lul suh aw

Tawntea : (Chau em em hian a lo meng a, a nu leh a pa chu a en a) Ka nu, ka pa, ka tuar zo ta lo, ka kal tange aw, dam takin, (A chat ta a) (A nu leh pa leh awmho chu an tap ta a. An tah zawh chuan ruang chu pathlangah an zalh a, a kiangah ar thlan chu hruin an khai a).

Scene III

Pu Ura thenawmte chuan an lèn pui a, zû te an zu a, thenkhatin

a, an an kawm a, a thein a pa an
kâwm a, an thenawm pa chuan zu
a khawn a

Thenawpa Khawinge thenawmpa, ka han
leh teh ang che. Fapa dawn
tuai 'hef' 'atig' pui chàn che, i
chawh teh zawn a nih hi. I duh
leh tap rawh.

Pu Ura : E, thenawmpa, ka tap duh hlek
tawh hlei nem. Kan chan loh
tura lo plangte chu engnge ka han
tah 'teh' 'lof' ang (A¹ tap ta tho a)
Aw, Taite, i pa hi e, ka va hril-
hai, om ve maw, Tawnpui, Tawnte,
ha, ha ha Tawnpui, Tawnte ha
ha ha.....

Thenawmpa Khawinge hla i han sa teh ang
u. Tawntea nu, nu leh pa pawh
khawngaih 'lo' chu engahoge kan
lan ngaih bik ang. (Heng hlate
hi a han sawi a, an sa ta tham
tham a)

1 Kan mi lungduh laichhuatah an
zalh,
Nemi ing puan hi zawn del del
ta nge,
A1 maw ka lungdi

